

Správa o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie – Územný plán obce Gbeľany

podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, príloha č. 5

September 2019

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
A.1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	4
A.1. 1. Označenie.....	4
A.1. 2. Sídlo.....	4
A.1. 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie	4
A.2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII.....	5
A.2.1. Názov.....	5
A.2.2. Územie.....	5
A. 2.3. Dotknuté obce	5
A. 2.4. Dotknuté orgány.....	5
A. 2.5. Schvaľujúci orgán	6
A. 2.6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice	6
B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	7
B.1. ÚDAJE O VSTUPOCH	9
B.1.1. Pôda.....	9
B.1.2. Voda.....	11
B.1.3. Suroviny	12
B.1.4. Energetické zdroje	12
Zásobovanie teplom	16
B.1.5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru	17
B.2. ÚDAJE O VÝSTUPOCH.....	22
B. 2.1. Ovzdušie	22
B. 2.2. Voda.....	23
B. 2.3. Odpady	27
B. 2.4. Hluk a vibrácie	28
B. 2.5. Žiarenie a iné fyzikálne polia	29
B. 2.6. Doplňujúce údaje	30
C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	31
C.1. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	31
C.2. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	31
C.2.1. Horninové prostredie.....	31
C.2.2. Klimatické pomery.....	35

C.2.3. Ovzdušie	35
C.2.4. Vodné pomery	36
C.2.5. Pôdne pomery	39
C.2.6. Fauna, flóra.....	41
C.2.7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana	45
C.2.8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov, územný systém ekologickej stability	49
C.2.9. Obyvateľstvo – demografické údaje	51
C.2.10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská	52
C.2.11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality	55
C.2.12. Iné zdroje znečistenia	55
C.2.13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov	55
C.3. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI	58
C.3.1. Vplyvy na obyvateľstvo	58
C.3.2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	59
C.3.3. Vplyvy na klimatické pomery	59
C.3.4. Vplyvy na ovzdušie	60
C.3.5. Vplyvy na vodné pomery	60
C.3.6. Vplyvy na pôdu	61
C.3.7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy	62
C.3.8. Vplyvy na krajinu	62
C.3.9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability .	62
C.3.10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.....	63
C.3.11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	64
C.3.12. Iné vplyvy	64
C.3.13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi	64
14. Vyhodnotenie splnenia špecifických požiadaviek uvedených v Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu	65
C.IV. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE	77
C.V. POROVNANIE VARIANTOV (VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM)	82
C.V.1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	82
C.V.2. Porovnanie variantov	82
C.VI. METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA	84

C.VII. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	85
C.VIII. VŠEOBECNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE	85
C.IX. ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA).....	90
C.X. ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ	90
C.XI. DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA.....	90

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

A.1. 1. Označenie

Obec Gbeľany

A.1. 2. Sídlo

Obec Gbeľany – Obecný úrad, Urbárska 366/3, 013 02 Gbeľany

A.1. 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie

Oprávnený zástupca obstarávateľa –
Ing. Jozef Martinček, starosta obce Gbeľany,
tel.: 041/5980 364,
mobil 0915 891 556; ,
email: starosta@gbelany.eu

Odborne spôsobilá osoba na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie poverená obcou Gbeľany obstarávať ÚPD obce Gbeľany (v zmysle § 2a SZ):

Ing.arch. Vladimír Barčiak, reg. č. 263,
Gerlachovská 9, 010 08 Žilina,
mobil: 0903 554 837
email: barciak.ing.arch@gmail.com

Miesto konzultácie:

1. Obecný úrad Gbeľany
2. Ing. arch. Barčiak, Závodská cesta č.4, 010 01 Žilina

A.2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII

A.2.1. Názov

Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh

A.2.2. Územie

Kraj - Žilinský

Okres - Žilina

Obec - Gbeľany

Katastrálne územie – Gbeľany

A. 2.3. Dotknuté obce

- Obec Horný Vadičov, Obecný úrad č.160, 023 45 Horný Vadičov
- Obec Varín, Nám.sv.Floriána č.1, 013 03 Varín
- Obec Lysica, Obecný úrad č.138, 013 05 Belá
- Obec Nededza, Hlavná 1/1, 013 02 Gbeľany
- Obec Mojš, Mojš č.147, 010 01 Žilina
- Obec Strečno, Sokolská 487/34, 013 24 Strečno
- Mesto Žilina, Mestský úrad Žilina, Námestie obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina

A. 2.4. Dotknuté orgány

V zmysle § 3 písm. m) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie dotknutý orgán je orgán verejnej správy, ktorého záväzný posudok, súhlas, stanovisko alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu.

- Žilinský samosprávny kraj, Odbor dopravy a územného plánovania, Komenského 48, 011 09 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 01 Žilina
- Okresný úrad Žilina, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina

- Okresný úrad Žilina, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva, A. Kmeťa č.17, 010 41 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor krízového riadenia, Janka Kráľa 4, 010 40 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina, úseky: ŠSOPaK, ŠSOH, ŠSOO, ŠVS,
- Okresný úrad Žilina, Pozemkový a lesný odbor, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mierová 19, 827 15 Bratislava 212
- Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Žiline, Námestie požiarnikov č.1, 010 01 Žilina
- Ministerstvo obrany SR, Agentúra správy majetku, ČSA 7, 974 31 Banská Bystrica
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline, Ul.V.Spányola č.27, 011 71 Žilina
- Obvodný banský úrad v Prievidzi, Matice slovenskej č.10, 971 01 Prievidza
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Krajský pamiatkový úrad Žilina, Mariánske nám č.19, 010 01 Žilina
- Dopravný úrad, letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, sekcia železničnej dopravy a dráh, odbor dráhový stavebný úrad, Námestie Slobody č.6, 810 05 Bratislava

A. 2.5. Schvaľujúci orgán

Obecné zastupiteľstvo obce Gbeľany.

A. 2.6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice

Návrh územného plánu obce rieši výlučne územie obce Gbeľany a nespôsobuje vplyvy presahujúce štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

Súčasný stav

Územný plán sídelného útvaru Gbeľany bol vypracovaný v r. 1993 Poľnohospodárskou inžinierskou a poradenskou službou Žilina (Ing. arch. Ivan Meliš). Tento schválený územný plán ktorého zachované časti nepokrývajú v plnom rozsahu požadovaných náležitostí územie celého katastrálneho územia obce a jeho osem doplnkov sú momentálne jedinou, neúplne zachovanou, územnoplánovacou dokumentáciou pre riadenie urbanistického rozvoja v podmienkach obce Gbeľany.

Aktualizácie ÚPN – SÚ Gbeľany boli riešené formou vypracovania zmien a doplnkov k tomuto dokumentu a to Územný plán obce Gbeľany – doplnok – Priemyselný park KIA Motors a Hyundai Motors, vypracovaný v roku 2004 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), Doplnok a zmena, Územný plán obce Gbeľany — IBV a golfové ihrisko vypracovaný v r. 2004 (Ing. arch. Viktor Malinovský, Ing. arch. Rastislav Rozman), Územný plán obce Gbeľany – IBV Priedanky, doplnok Územného plánu obce vypracovaný v r. 2005 (Ing. arch. Dušan Maňák), doposiaľ neschválený OZ v Gbeľanoch, Územný plán obce Gbeľany – zmena Doškolovacie stredisko KIA Motors s.r.o. vypracovaný v r. 2005 (Ing. arch. Dušan Maňák), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 31/2005 zo dňa 15.7.2005, Zmena a doplnok územného plánu obce Gbeľany – areál Omnitrade, vypracovaný v r. 2007 (Ing. arch. Dušan Maňák), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 5/2007 zo dňa 20.7.2007, Územný plán obce Gbeľany – Zmena a doplnok – časť Duhé, vypracovaný v r. 2008 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 8/2008 zo dňa 11.11.2008, Územný plán sídelného útvaru Gbeľany – Zmena a doplnok – IBV Hrby, vypracovaný v r. 2010 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č.6/2010 zo dňa 17.12.2010, Územný plán obce Gbeľany – Zmena a doplnok – časť Duhé II, vypracovaný v r. 2014 (Ing. arch. Ľubomír Kružel).

Navrhovaný stav

Hlavným strategickým cieľom obce Gbeľany je vytvorenie podmienok pre zabezpečenie udržateľného rozvoja obce, čo znamená, že Gbeľany majú ambície byť sídlom, v ktorom sú permanentné zaistené predpoklady pre sústavnú optimalizáciu životných podmienok trvalo bývajúceho obyvateľstva ako i jeho návštevníkov s prihliadnutím na rešpektované prírodné a historické danosti prostredia obce.

Hlavné ciele v rozvoji územia obce odvodené od strategického cieľa:

- Obec má zostať vidieckym sídlom priemernej obecnej veľkosti i v zázemí osídlenia mesta Žilina so všetkým štandardom základnej sociálnej, občianskej a technickej vybavenosti,
- Obec má byť súčasťou sídelných zoskupení tuzemského i cezhraničného charakteru (Združenie /Mikroregión/ Terchovská dolina, MAS Terchovská dolina...),
- Na území obce treba viac rozvíjať kultúrohistorickú dimenziu obce, ktorej „konzumentom“ bude nielen trvale bývajúce obyvateľstvo, ale aj návštevníci, turisti a rekreanti či prechodne bývajúci,
- Vytvoriť v obci viac pracovných príležitostí na podklade diverzifikovanej ekonomiky založenej aj na miestnych prírodných, materiálnych, historických a ľudských zdrojoch,
- ochraňovať a zveľaďovať prírodné prostredie ako súčasť kvalitného životného prostredia a ako predpoklad pre primeraný rozvoj cestovného ruchu, turizmu, rekreácie,
- rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu koordinovať s okolím (región, susediace obce).

Urbanisticky to znamená, že primárnou funkciou územia obce zostane funkcia bývania v rodinných domoch, ku ktorej sa pridružia funkcia ochrany a dotvárania prírodného prostredia a funkcia priemyselnej výroby. Pozdvihnutie výrobnéj (priemyselnej) funkcie do primárnej polohy v konečnom

dôsledku by malo byť o.i. zdrojom výraznejšej zamestnanosti a ekonomického profitu obce, podnikateľov, občanov. Rozvoj poľnohospodárskeho výrobného potenciálu neprekročí rámec sekundárneho postavenia tejto funkcie v nových podmienkach obce.

Strategický dokument, ktorým je ÚPN-O Gbeľany, podlieha podľa § 4 ods. 1 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 24/2006 Z. z.“) posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podľa tohto zákona. Posudzovanie vplyvov ÚPN-O Gbeľany na životné prostredie sa vykonáva podľa rozsahu hodnotenia určeného OÚ Žilina podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie územného plánu obce je vymedzené v rozsahu celého katastrálneho územia obce. Obec Gbeľany tvorí jedno katastrálne územie, ktoré na severe susedí s katastrálnymi územiami obcí Lysica a Horný Vadičov, na východe má spoločnú hranicu s katastrálnym územím obce Varín, na juhu susedí s katastrálnym územím mestskej časti Žiliny Mojšova Lúčka a s katastrálnym územím obce Strečno, zo západu susedí s katastrálnymi územiami obcí Nededza a Mojš.

B.1. ÚDAJE O VSTUPOCH

B.1.1. Pôda

Súčasný stav

Územie obce má rozlohu 713,3530 ha. Poľnohospodárska pôda v obci má celkovú výmeru 330,6054 ha a lesná pôda 192,4286 ha.

Tab. 1: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov

Druh pozemku	Výmera (ha)
Orná pôda	103,7612
Záhrady	33,9075
Ovocné sady	0
TTP	192,9367
Lesné pozemky	192,4286
Vodná plocha	18,9291
Zastavané plochy a nádvoría	115,0331
Ostatné plochy	56,3568
Celková výmera k.ú	713,3530

(Zdroj: www.katasterportal.sk)

Bonita poľnohospodárskej pôdy v katastri obce je veľmi rôznorodá. Pôdy v k.ú. sú podľa BPEJ zaradené do kvalitatívnych skupín 5,6,7,8,9. Chránené pôdy 1. až 4. kvalitatívnej skupiny sa v katastri obce nenachádzajú.

Chránené pôdy v obci

Nariadenie Vlády SR č. 58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy v prílohe č. 2, uvádza zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktoré podliehajú povinnosti platenia odvodu.

Podľa prílohy č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 z. sa v príslušnom katastrálnom území Gbeľany za chránené pôdy považujú pôdy s kódom bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) 0702002, 0702005, 0703003, 0706015, 0712003, 0756202, 0756402, 0768212, 0768232.

Poľnohospodárska pôda s týmito kódmi BPEJ je v tomto katastrálnom území chránená a za odňatie sa platí odvod, ktorý je určený v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády.

Osobitnej ochrane podliehajú tiež pôdy, na ktorých boli vykonané zúrodňovacie opatrenia – meliorácie. Tie boli vybudované na veľkých rozlohách obhospodarovanej pôdy a v súčasnosti sú už takmer nefunkčné.

Tab. 2: Pôdne typy dotknuté záberom poľnohospodárskej pôdy

BPEJ	Poznámka	Pôdne typy
0702005	chránená pôda	fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké pôdy – ľahšie/ piesočnatohlinité
0703003	chránená pôda	fluvizeme typické, stredne ťažké pôdy / piesočnatohlinité /
0712003	chránená pôda	fluvizeme /typ/ stredne ťažké až ľahké, plytké
0768232	chránená pôda	kambizeme typické kyslé na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké,

BPEJ	Poznámka	Pôdne typy
0769415		kambizeme pseudoglejové na flyši, stredne ťažké,
0777065		kambizeme /typ/ plytké, stredne ťažké,
0788443		kambizeme /typ/ na flyši, pôdy stredne ťažké až ťažké všetky hĺbky, na výrazných svahoch:12-25°, silno skeletovité,
0789215		pseudogleje typické na polygénnych hlinách so skeletom, stredne ťažké až ťažké
0792683		rendziny typické, stredne ťažké až ťažké, väčšinou s tmavým humusovým horizontom

Navrhované riešenie

Návrh územného plánu obce nie je vyhotovený vo variantoch. Celkový navrhovaný trvalý záber poľnohospodárskej pôdy predstavuje 43,1286 ha. Navrhované rozvojové plochy nadväzujú na zastavané územie obce a spolu s intravilánom vytvárajú kompaktný celok. Nedochádza k záberom lesných pozemkov.

Tab. 3: Navrhovaný záber pôdy podľa lokalít

Lok. číslo	Funkčné využitie	Výmera lokality celkom v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Vybudované hydromel. zariadenia	Poznámka
			Výmera v ha	z toho			
				kód/skupina BPEJ	výmera v ha		
1	IBV	0,6400	0,3200	07884437	0,3200		
2	IBV	0,4046	0,2023	07884437	0,2023		
3	verejná zeleň	0,0830	0,0830	07884437	0,0830		
4	IBV, prístupové komunikácie	4,9338	2,4669	07694157	2,4669	-	
5	IBV, prístupové komunikácie	8,4184	4,2092	07884437	4,2092	75%	
6	IBV	0,4854	0,2427	07892157	0,2427		
7	IBV	0,4010	0,2005	07694157	0,2005		
8	šport	1,9164	1,5996	07120035 07892157 07770658	0,2214 0,1678 1,2104	-	Najkvalitnejšia pôda 0,2214ha
9	IBV, prístupové komunikácie izolačná zeleň	4,9752	2,4876	07030037 07120035	1,9376 0,5500		Najkvalitnejšia pôda
10	Priemyselná výroba izolačná zeleň	14,7390	13,3400	07120035 07682325 07030037	3,8655 5,8716 3,6029	-	Najkvalitnejšia pôda
11	Priemyselná výroba izolačná zeleň	17,9768	17,9768	07030037 07682325 07020056	0,3582 3,7840 13,8346	-	Najkvalitnejšia pôda
Lokality spolu		54,9736	43,1286		43,1286		

Najkvalitnejšia pôda
58/2013 Z.z.

B.1.2. Voda

Katastrálne územie obce Gbeľany leží z časti v chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky. Celé zastavané územie obce leží v pásme hygienickej ochrany (PHO) 2. (vonkajšom) vodného zdroja (VZ) Teplička nad Váhom. Okrem tohto pásma zasahuje do katastra obce aj 2. PHO (vonkajšie) vodného zdroja (VZ) Gbeľany. 1. PHO VZ Gbeľany je tvorené jeho oplatením.

Zásobovanie pitnou vodou

Súčasný stav

Systém zásobovania pitnou vodou v katastri obce Gbeľany je súčasťou skupinového vodovodu Gbeľany, ktorý zásobuje aj okolité obce Varín, Nededza a príľahlý priemyselný park. Vodný zdroj Gbeľany je tvorený studňou o povolenej výdatnosti 15 l/s, výdatnosť po úprave vody v úpravni vody je 13 l/s. Z vodného zdroja je voda čerpaná do priemyselného parku a do zásobného vodojemu Gbeľany 2 x 400 m³. Z vodojemu je voda rozvádzaná zásobovacím potrubím do obcí Gbeľany, Nededza a Varín. V súčasnosti má obec Gbeľany komplexne vybudovanú vodovodnú sieť, ktorá korešponduje s jestvujúcou zástavbou. Prevádzkovateľom verejného vodovodu je SEVaK a.s. Žilina. Existujúca vodovodná sieť slúži na zabezpečenie obyvateľstva pitnou a požiarnou vodou. Cez rozvážacie potrubie obce Gbeľany je pitná voda distribuovaná aj do obce Nededza.

Potreba pitnej vody pre celé územie (pre súčasný stav odberateľov):

$$Q_{p,návrh} = Q_d = 179\,300 \text{ l.d}^{-1} = 2,08 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{m,návrh} = Q_{d, \max} = 287\,000 \text{ l.d}^{-1} = 3,32 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{h,návrh} = Q_{h, \max} = 5,98 \text{ l.s}^{-1}$$

$$\text{Ročná potreba vody: } Q_{\text{ročné}} = 65\,469 \text{ m}^3\text{-rok}^{-1}$$

Navrhované riešenie

V zastavanom území obce správca neuvažuje so žiadnymi zámermi. Výhľadovo sa predpokladá prepojenie jednotlivých vodovodných systémov v terchovskej doline na skupinový vodovod Žilina.

Tab. 4: Navrhovaná výstavba, jej rozsah a využitie

Ozn.	Názov (lokalita)	Počet RD (BJ)	Počet obyvateľov	Počet zamestnancov.
1	IBV Priedanky (nová lok.)	44	145	
2	IBV Záhrady (nová lok.)	37	122	
3	IBV Hrby (dostavanie)	17	56	
4	IBV Duhé II (nová lok.)	32	106	
5	HBV – centrum obce	11	36	
6	CTPark			500
7	Medzi jarkami			600
	Spolu	141	465	1100

Potreba pitnej vody pre navrhované lokality (100 % zásobovaného obyvateľstva + navrhovaný priemysel):

$$Q_{p,návrh} = Q_d = 157\,800 \text{ l.d}^{-1} = 1,8 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{m,návrh} = Q_{d, \max} = 287\,600 \text{ l.d}^{-1} = 3,3 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{h,návrh} = Q_{h, \max} = 14,5 \text{ l.s}^{-1}$$

$$\text{Ročná potreba vody: } Q_{\text{ročné}} = 48\,339 \text{ m}^3\text{-rok}^{-1}$$

Potreba pitnej vody pre celé územie (navrhovaný stav celej obce Gbeľany = súčasný + navrhovaný stav):

$$Q_{p,návrh} = Q_d = 337\,100 \text{ l.d-1} = 3,88 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{m,návrh} = Q_{d, \max} = 574\,600 \text{ l.d-1} = 6,62 \text{ l.s}^{-1}$$

$$Q_{h,návrh} = Q_{h, \max} = 20,48 \text{ l.s}^{-1}$$

Ročná potreba vody: $Q_{ročné} = 113\,808 \text{ m}^3.\text{rok-1}$

Existujúca vodovodná sieť je rozsahom dostatočná a rozšíriteľná aj pre plánovaný nárast bytovej výstavby Hrby, Záhrady, Duhé II, centrum obce (býv. dvor JRD), územia priemyslu CTPark a „Medzi jarkami“ a objektov občianskej vybavenosti. Problémová je lokalita Priedanky, kde nie je bez budovania ATS možné dodržať predpísané tlakové pomery vo vodovodnej sieti. Preto sa navrhuje pre zabezpečenie pitnej a požiarnej vody požadovaných tlakových parametrov automatická tlaková stanica (ATS)

Na navrhovaných trasách budú osadené nadzemné požiarne hydranty prípadne aj podzemné hydranty tak, aby zároveň plnili aj prevádzkové požiadavky určené pre vodovodnú sieť. Situovanie nových stavebných objektov je navrhované v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

Správca vodných tokov v zmysle svojho podnikového rozvojového programu investícií plánuje úpravu vodného toku Gbelianskeho potoka.

B.1.3. Suroviny

Súčasný stav

V katastrálnom území obce Gbeľany sa neevidujú chránené ložiskové územia, dobývacie priestory, staré banské diela, nie je určené prieskumné územie pre nevyhradený nerast. V okolí sa ložiská nerastných surovín vyskytujú na úpätí Lúčanskej Malej Fatry, kde sa nachádza ložisko vápencov a dolomitov Stráňavy - Strečno - Kosová. Surovina sa spracováva v podniku Dolvap Varín, v tesnej blízkosti hranice k.ú. Gbeľany.

Navrhované riešenie

Územný plán nenavrhuje žiadne využívanie nerastných surovín.

Realizácia ÚPN-O Gbeľany nebude mať osobitné nároky na suroviny. Pri realizácii nových objektov a zariadení navrhovaných v ÚPN-O Gbeľany bude potrebné zabezpečiť určitý objem rôznych stavebných hmôt a stavebných výrobkov (napr. štrk, piesok, kamenivo, cement, keramické výrobky, betónové dlažby, betónové keramické výrobky, železo, strešné krytiny, izolácie, drevo, plastové výrobky, sklo, elektrické vedenia a káble a iné).

Zdrojmi potrebných surovín a materiálov budú pravdepodobne zdroje, ktoré sa nachádzajú v prijateľnom dosahu riešeného územia, v etape vypracovania strategického dokumentu nie je možné ich jednoznačne stanoviť.

B.1.4. Energetické zdroje

Zásobovanie elektrickou energiou

Súčasný stav

Riešeným územím prechádzajú od transformovne 400/110 kV Varín trasy:

- ZVN 400 kV vedenie na smere V404 Varín – Nošovice a V495 Varín – Bošany,

- VVN 110 kV vedenia : 7717-7718 Varín - HC Sučany, 7704 Varín - Lietavská Lúčka, 7733 Varín - Tr Rajčianka, 7851 Varín - HC Hričov, 7845 Varín - HC Žilina, 7855 Varín - Tr Kysucké Nové Mesto a Varín - Tr KIA,
- VN 22 kV nadzemné elektrické siete číslo 234 a 1315 vyvedené z uzla Varín a prepojené na 22 kV káblovú sieť výrobného závodu KIA Motors Slovakia.

Z hľadiska rozvoja prenosovej sústavy je nutné v ÚPN O Gbeľany rešpektovať územnú rezervu koridorov pre plánované stavby Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy (SEPS), a.s.:

- koridor pre zdvojenie existujúceho medzištátneho 400 kV vedenia ZVN V404 na vedenie 2x400 kV v profile Varín – štátna hranica SR/ČR (Nošovice), z dôvodu plánovanej rekonštrukcie,
- koridor pre nové medzištátne 2x400 kV vedenie ZVN v profile Varín – štátna hranica SR/PR (Byczyna)

Súčasťou dokumentácie pre územné rozhodnutie stavby „I/18 ŽILINA – JUHOVÝCHOD“ ktorej investorom je Slovenská správa ciest sú návrhy na úpravu a preložky elektrických vedení v riešenom území ÚPN-O Gbeľany:

- úprava ZVN 400 kV vedenia V495, VVN 110 kV – V7717/V7718 a V7704/V7733,
- preložka 110 kV vedení V7845/V7854 a V7844,
- preložka 22 kV vedení linky číslo 1315 – 1397 – 206.

Zásobovanie katastrálneho územia obce Gbeľany je zabezpečené 22 kV vedeniami č. 234, 1315 z 5-tich trafostaníc. Trafostanice sú v stožiarovom stĺpovom a kioskovom prevedení. Priemyselná zóna KIA Motors Slovakia je zásobovaná prostredníctvom vlastných transformačných jednotiek prepojených na káblovú VN sieť vyvedenú z 110 kV uzla KIA Motors Slovakia. Sekundárna (NN) sieť v centre obce a navrhovanej IBV vrátane lokality „Hrby“ je káblová uložená v zemi, ostatná NN sieť je realizovaná vzdušným rozvodom po betónových stĺpoch. Vonkajšie osvetlenie v území novej IBV je riešené výbojkovými osvetľovacími zdrojmi po oceľových stĺpikoch s káblovým prepojením, v ostatných územiach sú osvetľovacie telesá osadené na stĺpoch NN sietí.

Navrhované riešenie

Nepredpokladá sa využívanie elektrickej energie v území obce Gbeľany pre potrebu výroby tepla a varenie. V súčasnosti je na tento účel využívaný zemný plyn a predpokladá sa jeho použitie i v návrhovom období do roku 2032.

Tab 5. Výpočet elektrického príkonu podľa druhu odberu a územného členenia

ÚPN O Gbeľany	kW	
	súčasný stav	rok 2032
1. Byty stav : 359 b. j. /úbytok 10 b. j.	682	733
návrh : 159 b. j.	-	382
S p o l u	682	1115
2. Občianska vybavenosť		
- existujúca spolu (cca 35% z potreby bytov)	240	170
- navrhované zariadenia		
Plocha pre HBV, obč. a soc. vybavenosť – 2,2 ha	-	90
Základňa agroturistiky – 1,4 ha	-	60
Rozšírenie športového areálu	-	100
Klasicistická kúria - kultúrny dom, kluby, administratíva	-	80
S p o l u	240	470
3. Výroba		
Priemyselný park „Medzi jarkami“ 15 ha	-	1500
Výrobné územia CT park v lok. Duhé		4000

ÚPN O Gbeľany	kW	
	súčasný stav	rok 2032
Spolu		5500
4. Celkom	922	7085
Koef. súčasnosti 0,85 / 0,7	783	5670

Riešenie súvislostí z hľadiska elektrorozvodov v rámci navrhovanej križovatky cesty I/18 Žilina s cestou III/2072 Varín – Mojš sprístupňujúcej aj priemyselné parky v obci Gbeľany (lok. Medzi jarkami) a obci Varín je možné vzhľadom ku podrobnosti riešenia územného plánu obce riešiť až v predprojektovej a projektovej príprave stavby.

V návrhovom období do roku 2032 sa do novej polohy premiestnia jestvujúce elektrické VN zariadenia, ktoré prekážajú navrhovanej výstavbe, resp. budú nahradené 22 kV káblom zemou. Existujúce stožiarové a stĺpové trafostanice nachádzajúce sa v zastavanom území sa ponechávajú bez zmeny.

Elektrické zariadenia (trasy VN káblov a trafostanice) v priemyselnej zóne CT park v lokalite „Duhé“ vychádzajú z údajov ZaD ÚPN – O Gbeľany Duhé.

Výkon transformačných staníc, ich rozmiestnenie a počet v priemyselnom parku v lokalite „Medzi jarkami“ sú navrhované len orientačne, ich rozmiestnenie a inštalovaný výkon a podrobnejšie riešenie budú upresnené podľa požiadaviek konkrétnych užívateľov.

Tab 6. Transformačné stanice 22/0,4 kV – obec Gbeľany – stav a návrh

Číslo TS	Číslo VN	Prevedenie TS	Výkon kVA		Miestny názov
			stav	návrh	
T 1	1315	4 stĺpová	400	400	Pri ZŠ
T 2	234	stožiarová	100	100	V Potokoch
T 3	1315	stožiarová	250	250	Duhé I.
T 4	234	stožiarová	160	160	centrum obce (býv. dvor PD)
T 5	234	kiosk	250	250	IBV Hrby
T 6		kiosk		250	Duhé II. - návrh
T 7		kiosk		250	Priedanky IBV - návrh
T 8		kiosk		250	Športový areál - návrh
T 9		kiosk		3x630	priemysel. park v lok. „Medzi jarkami“ - návrh
T10		kiosk		1250	CT park v lok. „Duhé“ - návrh
T11		kiosk		1250	CT park v lok. „Duhé“ - návrh

Návrh pripojovacích VN káblov zemou pre kioskové trafostanice T6, T7, T8:

- T6 na VN kábel smerujúci od trafostanice T5,
- T7 na vzdušné VN vedenie k trafostanici T5, ďalej VN káblom do T7,
- T8 na VN kábel smerujúci do T1 pri ZŠ.

VN vedenie prechádzajúce lokalitou „Priedanky“ sa navrhuje na zrušenie a nahradenie VN káblom s napojením na VN vedenie, s pokračovaním ulicou „Na Skotni“ a zaústením do navrhovanej T7 a odtiaľ cez lok. Priedanky do súčasného kiosku T5.

CT park - priemyselný areál v lok. „Duhé“ bude zásobovaný z VN vedenia č. 1315 s prepojením na VN káblovú sieť areálu KIA.

Priemyselný park v lok. „Medzi jarkami“ bude zásobovaný z VN č. 1315 s prepojením na VN káblovú sieť zriaďovacieho nádražia železnice.

Elektrické NN rozvody v sústredenej IBV a občianskej vybavenosti sa navrhujú realizovať jednoduchou mrežovou káblovou sieťou, jestvujúci vzdušný NN rozvod sa navrhuje postupne prebudovať na NN káblovú sieť. Rozvod pre verejné osvetlenie s káblovou NN sieťou sa navrhuje káblovým rozvodom, v

okrajových častiach územia vzdušnou sieťou po betónových stĺpoch NN siete. Vývody z navrhovaných trafostaníc sa navrhujú ako zemné káblové vedenia so zokruhovaním, z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie.

Ochranné pásma

V riešenom území sa nachádzajú elektrické vedenia pri ktorých je potrebné rešpektovať ich ochranné pásmo od krajných vodičov na každú stranu podľa zákona č. 251/2012 Z.z.:

- 400 kV vedenie 25 m,
- 110 kV vedenie 15 m,
- 22 kV vedenie vzdušné 10 m,
- 22 kV kábel 1m,
- 22 kV vedenie v lesných priesekoch 7 m.
- Ochranné pásmo vonkajších trafostaníc 22/0,4 kV je 10 m od konštrukcie stožiaru.

Kioskové trafostanice si nevyžadujú ochranné pásmo, ochranné pásmo je vymedzené samotnou stavbou TS.

Zásobovanie plynom

Súčasný stav

Zdrojom zemného plynu pre obec Gbeľany je regulačná stanica RS 4,0 MPa/300 kPa s výkonom 1200 m³/h, napojená VTL pripojovacím plynovodom DN100 PN40 z VTL plynovodu Varín – Zástranie. V katastri obce sa nachádza aj VTL plynovod DN150 PN63 Varín – Teplica nad Váhom, plynovodná DS s maximálnym prevádzkovým tlakom STL 2 do 200 kPa (CT park v lok. Duhé) a regulačná stanica CTP Invest.

V súčasnosti je v obci pripojených na zemný plyn z celkovo obývaných bytov cca 87 % domácností. Objekty občianskej vybavenosti a miestne prevádzky sú cca na 90% pripojené na zemný plyn (areál ZŠ, MŠ + Kultúrny dom, Obecný úrad, Pohostinstvo + COOP Jednota, Pošta, Kaštieľ – hotel Château).

V súbehu z ulicou „Cintorínska“ prechádza kábelová trasa katódovej ochrany plynovodov vrátane príslušenstva.

Navrhované riešenie

V súčasnosti je v území obce Gbeľany využívaný zemný plyn a predpokladá sa jeho použitie i v návrhovom období do roku 2032.

Návrh plynifikácie obce Gbeľany rešpektuje STL sieť do 300 kPa s regulačnou stanicou RS 1200 m³/h, situovanou v severnej časti zastavaného územia obce.

Zabezpečenie odberu zemného plynu v lokalitách navrhovanej výstavby bytov, rodinných domov a občianskej vybavenosti v návrhovom období do roku 2032 s cca 790 m³/h, sa navrhuje rozšírením miestnej plynovodnej siete STL do 0,3 Mpa, PE potrubím.

Z dôvodu nárastu hodinových odberov zemného plynu v obci do roku 2032 je potrebné prehodnotenie STL plynárenskej distribučnej siete odborným záverom SPP. Body napojenia na jestvujúce plynovody a technické parametre budú určené pri začatí výstavby v príslušnej lokalite. STL rozvod vyžaduje u odberateľov inštaláciu regulátorov tlaku plynu STL/NTL.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne, t.j. na vykurovanie, prípravu teplej úžitkovej vody a na varenie. Navrhovaná bytová výstavba do roku 2032 – 159 b.j. a objekty občianskej vybavenosti sa navrhujú na 100% plynifikáciu. Návrh prívodu zemného plynu v priemyselných areáloch bude riešený v predprojektovej a projektovej príprave stavby podľa definovaných požiadaviek.

Pre priemyselný park v lokalite „Medzi jarkami“ sa navrhuje nová regulačná stanica a VTL plynovod od RS Gbeľany CTP Invest. Možnosť napojenia na plynovodnú sieť je STL prípojkou z RS CTP Invest.

Konečný spôsob riešenia stanoví podľa prevádzkových pomerov v plynárenskej sieti prevádzkovateľ a dodávateľ plynu. Na plynárenskú sieť priemyselného parku v lokalite „Medzi jarkami“ sa navrhuje prepojiť STL rozvody obce Mojš, z dôvodu nárastu spotreby zemného plynu v obci Mojš.

Tab. 7: Potreba zemného plynu podľa druhu odberu

Druh odberu	súčasný stav		rok 2032	
	m ³ /h	tis.m ³ /rok	m ³ /h	tis.m ³ /rok
ÚPN O Gbeľany				
1. Byty : plynofikované stav 312 b.j.	374	668	374	668
navrhované byty 159 b.j.	-	-	254	556
S p o l u byty : 471 b.j.	374	668	588	1224
2. Vybavenosť				
- jestvujúca spolu	100	200	120	240
- návrh spolu (odhad)	-	-	80	160
S p o l u vybavenosť	100	200	200	400
3. Výroba			90	180
CT park v lok. „Duhé“	-	-	600	1200
Priemyselný park v lok. „Medzi jarkami“	-	-	300	600
C e l k o m 1 + 2 + 3	474	886	1688	3424

Zásobovanie teplom

Súčasný stav

Obec má decentralizovaný systém zásobovania teplom. Existujúce objektové zdroje tepla v objektoch občianskej vybavenosti (ZŠ, MŠ, OÚ, COOP Jednota, Kaštieľ- hotel Château, reštaurácia) sú využívané len pre vlastnú potrebu objektov. Na území obce Gbeľany sa nenachádza väčší tepelný zdroj, ktorý by mohol prevziať funkciu centrálného tepelného zdroja. Potreba tepla v obci je riešená prevažne na báze spaľovania zemného plynu, čo predstavuje cca 95% z celkovej potreby tepla, na báze ostatných palív (uhlie, drevo, elektrina) cca 5%. Tepelné rozvody situované v západnej časti intravilánu obce sú využívané pre potreby tepla areálov výroby a nadväznej infraštruktúry. Tepelný zdroj umiestnený vo výrobnom území KIA Motors Slovakia je napojený parovodom na Žilinskú teplárenskú, a.s.

Navrhované riešenie

V k.ú. obce Gbeľany sa predpokladá aj v návrhovom období do roku 2032 prevažne využívanie zemného plynu.

Tab. 8: Potreba tepla pre návrhové obdobie do roku 2032

Obec Gbeľany - Druh odberu	súčasný stav		návrh 2032		Palivá
	MW	GJ	MW	GJ	
1. Byty – stav : 359 b.j. / odpad 10 b.j.	4,92	28,70	6,95	41,36	ZPN, PP,EE
z toho : IBV 340 b.j.	4,76	27,40	4,62	27,40	
HBV 19 b.j.	0,16	1,30	0,16	1,30	
Návrh : IBV 148 b.j.	-	-	2,07	11,90	ZPN, PP
HBV 11 b.j.	-	-	0,10	0,76	
Byty s p o l u 349 / 508 b.j.	4,92	28,70	6,95	41,36	
2. Občianska vybavenosť					
- jestvujúca spolu	1,47	8,61	1,47	8,61	ZPN, PP
- navrhovaná spolu :	-	-	0,65	3,80	
Občianska vybavenosť spolu	1,47	8,61	2,12	12,41	

Obec Gbeľany - Druh odberu	súčasný stav		návrh 2032		Palivá
	MW	GJ	MW	GJ	
3. Výroba					
Výrobný areál „Duhé“	-	-	4,50	32,40	ZPN
Priemyselný park „Medzi jarkami“	-	-	2,00	14,40	ZPN
Výroba spolu			6,50	46,80	
Celkom	6,39	37,31	15,57	100,57	

Zásobovanie obce Gbeľany teplom sa navrhuje ponechať decentralizovaným systémom z objektových zdrojov tepla občianskej vybavenosti, domových kotolní UK a lokálnych zdrojov tepla využívajúcich dostupné druhy ekologických palív (zemný plyn, drevný odpad).

V návrhovom období sa navrhuje zamerať sa na ekologizáciu stavieb, t.j. na znižovanie tepelných nárokov navrhovanej výstavby, využívanie slnečnej energie, konvertormi pre prípravu teplej vody, taktiež na podporu všetkých iniciatív na získavanie tepelnej energie z netradičných zdrojov energií, s priaznivým dopadom na čistotu ovzdušia najmä v zimnom období.

Významnejšie riešenie zásobovania teplom z elektrickej energie sa nenavrhuje.

V ÚPN O Gbeľany nie zapracovaný návrh na riešenie priemyselného parku v lok. „Medzi jarkami“ nakoľko nie sú známe bližšie potrebné údaje o druhu výroby a nárokov na média. Tepelný výkon plynových kotolní je odhadovaný, tento bude definitívne určený ďalšou predprojektovou a projektovou prípravou jednotlivých stavieb.

OCHRANNÉ PÁSMO

Ochranné pásmo primárneho rozvodu tepla je na jednu stranu 1m, na druhú stranu 3 m. Jeho trasa sa nachádza v území priemyselného parku KIA Motors Slovakia. V ostatných zastavaných územiach obce Gbeľany sa nenachádzajú a nenavrhujú sa žiadne tepelné rozvody.

B.1.5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Pre rozvoj obce má dôležitý význam jej komunikačné napojenie na regionálny dopravný systém, najmä vo vzťahu k nadradenej sídelnej štruktúre, ktorú v tomto prípade predstavuje predovšetkým mesto Žilina.

Nadradené dopravné trasy

Súčasný stav

Nadradené cestné dopravné trasy z hľadiska širších vzťahov reprezentujú:

- diaľnica D1 Bratislava – Hričovské Podhradie,
- diaľnica D3 Hričovské Podhradie – Žilina,
- súčasná cesta I. triedy I/18 Žilina – Poprad – Prešov – Michalovce,
- súčasná cesta I. triedy I/61 Žilina – Trenčín – Trnava – Bratislava,
- súčasná cesta I. triedy I/64 Žilina – Prievidza – Komárno,
- súčasná cesta I. triedy I/11 Žilina – Čadca – Svrčinovec – Ostrava.

Na hlavné cestné dopravné trasy Slovenska privádzajú dopravu cesty II/583A a II/583 prechádzajúce katastrálnym územím obce.

Hlavné železničné dopravné trasy z hľadiska širších vzťahov :

- železničná trať č. 120 Žilina – Bratislava,
- železničná trať č. 180 Žilina – Košice,

- železničná trať č. 127 Žilina – Čadca.

Na železničnú dopravu je obec napojená prostredníctvom železničnej trate č. 180 Žilina - Košice so železničnými stanicami vo Varíne a Žiline.

Z hľadiska dostupnosti zariadenia leteckej dopravy má pre obec význam regionálne verejné letisko pre medzinárodnú dopravu, ktoré je dostupné z diaľnice D1 a z cesty I/61, v k.ú. Dolný Hričov.

Navrhované riešenie

Nadradené cestné dopravné trasy z hľadiska širších vzťahov budú reprezentovať:

- diaľnica D1 Bratislava – Žilina – Košice,
- diaľnica D3 Žilina – hranica SR/PR,
- diaľničný privádzač Žilina – Lietavská Lúčka
- cesta I. triedy I/18 Žilina – Gbeľany – Strečno – Poprad – Prešov – Michalovce,
- súčasná cesta I. triedy I/61 Žilina – Trenčín – Tmava – Bratislava,
- cesta I. triedy I/64 Strečno – Žilina – Prievidza – Komárno,
- súčasná cesta I. triedy I/11 Žilina – Čadca – Svrčinovec – Ostrava,
- územná rezerva pre prepojenie diaľnic D1 a D3 križovatka D1 – Stráňavy – Gbeľany – Horný Vadičov – križovatka D3.

Na hlavné cestné dopravné trasy Slovenska budú z katastrálneho územia obce privádzať dopravu cesty I/18 a II/583.

Existuje koncepcia, podmienená prijatím obcí Gbeľany a Varín na zmenu cesty II/583 zo smeru od Tepličky nad Váhom v pokračovaní od križovatky s cestou II/583D po cestu II/583D na cestu III triedy s vyústením na (navrhovanú) cestu I/18. Pokračovanie existujúcej cesty II/583 od križovatky s cestou II/583D až po križovatku s cestou II/583A, teda úsek cez katastrálne a zastavané územie obce Gbeľany a k. ú. obce Varín by sa stalo miestnou komunikáciou.

V rámci lokalizácie železničnej a leteckej dopravy nedochádza v rámci návrhového obdobia ÚPN – O Gbeľany ku zmenám.

Cestná doprava

Súčasný stav

Napojenie obce Gbeľany na nadradený systém pozemných komunikácií zabezpečuje cesta II/583, ktorá privádza priamo a prostredníctvom cesty II/583D dopravu na cestu II/583A prechádzajúcu katastrálnym územím obce Gbeľany. Cesta II/583 oddeľuje od seba severnú a južnú časť zastavaného územia obce. Katastrálnym územím obce prechádza ešte cesta III/2072 Varín – Mojš. Z cesty III/2072 odbočuje na západnom okraji k.ú. Varín cesta III/2079, ktorá prepájala Gbeľany s cestou II/583. V súčasnosti je úsek cesty III/2079 od cesty II/583A po cestu II/583 v mieste križovania s cestou II/583A zaslepený a do obce Mojš je prepojenie cez zastavané územie obce Varín pomocou cesty III/2078.

Cesty II/583 a II/583A, ich prepojenie - cesta II/583D, vytvárajú skelet obslužného systému katastrálneho územia obce Gbeľany. Súčasťou križovatky ciest II/583 a II/583A je aj cesta III/2078, ktorá smeruje do zastavanej časti obce Varín, kde je z nej vyvedená cesta III/2072, ktorá mimoúrovňovo križuje železničnú trať Žilina – Košice a smeruje do obce Mojš. Okolo vodného diela Žilina pokračuje v jej predĺžení cesta do mesta Žilina.

Systém obslužných komunikácií obce je vyvedený najmä z cesty II/583, územia priemyselnej výroby z cesty II/583D.

Navrhované riešenie

Cesta I/18 sa presunie do pravobrežnej časti rieky Váh, do trasy súčasnej cesty II/583A až po kataster riešenej obce, v rámci ktorého prekoná železničnú trať a VD Žilina, aby sa v k.ú. Strečno vrátila do pôvodnej trasy cesty I/18.

Ľavobrežná časť pôvodnej cesty I/18 bude preklasifikovaná na cestu I/64 a vytvorí v mieste napojenia cesty I/18 na svoju pôvodnú trasu mimoúrovňové križovanie ciest I/18 a I/64.

Napojenie obce Gbeľany na nadradený systém pozemných komunikácií bude zabezpečovať aj naďalej cesta II/583, ktorá bude privádzať priamo a prostredníctvom cesty II/583D dopravu na cestu I/18 (v súčasnosti II/583A) prechádzajúcu katastrálnym územím obce Gbeľany. Cesta I/18, ktorá bude pokračovať v smere Strečno a cesta II/583A v smere Terchová – Zázrivá – Párnica vytvoria mimoúrovňovú križovátku s odbočovacím pásom v smere Žilina - Terchová s pripojením v smere Terchová – Žilina. Smer Terchová - Strečno a Strečno – Terchová sa zabezpečí cez navrhovanú okružnú križovátku cesty I/18 a II/583D. Cesta I/18 v smere ku k.ú. Strečno mimoúrovňovo prekoná železničnú trať Žilina – Košice a medzi železničnou traťou a riekou Váh (VD Žilina) vytvorí mimoúrovňové križovanie s cestou III/2072 so smermi Mojš a Varín, pričom sa ním zabezpečí aj prístup do navrhovaného priemyselného parku v lokalite Medzi jarkami v k.ú. Gbeľany a navrhovaného priemyselného parku v k.ú. Varín v priestore medzi železničnou traťou č. 180 a VD Žilina. Po prekonaní VD Žilina sa napojí cesta I/18 na súčasnú trasu cesty I/18 v smere Strečno – Vrútky, pričom sa vytvorí mimoúrovňová križovátka s cestou I/64 (súčasný úsek cesty I/18 v smere Žilina).

Obslužná cestná sieť bude aj naďalej vyvedená z cesty II/583, pre existujúce a už v súčasnosti sa rozvíjajúce priemyselné územia z cesty II/583D a pre nové navrhované územie Medzi jarkami z cesty III/2072.

Ostatné komunikácie, ktoré sa na zberné komunikácie napájajú a vytvárajú komunikačnú sieť obce sú komunikácie obslužné funkčnej triedy C2 a C3, kategórie MO 8/30, MO 7/30, MO 6,5/30, MO 6/30, MO 5,5/30, MO 5/30, MO 4,5/30, MO 4/30 a MO 3,75/30.

Železničná doprava

Súčasný stav

Katastrálnym územím obce prechádza železničná trať č.180 Žilina – Košice. Na železničnú dopravu je obec napojená prostredníctvom železničnej trate č. 180 Žilina – Košice so železničnými stanicami vo Varíne a Žiline, kde sa napája na železničnú trať č.120 Žilina – Bratislava a č.127 Žilina – Bohumín. Do katastrálneho územia obce zasahuje vlečka z vápenky zo železničnej stanice vo Varíne a nefunkčná vlečka do areálu bývalého skladu čpavku.

Navrhované riešenie

ŽSR pripravujú modernizáciu železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h (koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č.E40, sieť AGTC č. C–E40). Trať bude dvojkoľajná s miestom pre riadenie dopravy. V odbočke a zastávke Varín sa zrušia všetky nepotrebné koľaje a koľajové vetvenia. Zapojenia tranzitnej skupiny, vchodovej skupiny a vlečky DOLVAP, s.r.o. ostáva zachované. V rámci zapojenia vchodovej a tranzitnej skupiny zriaďovacej stanice sa navrhuje niekoľko nových koľajových prepojení.

Hromadná doprava

Súčasný stav

Hromadná doprava na území obce je zabezpečovaná:

- Autobusmi, ktoré prevádzkujú SAD Žilina a Kia Motors Slovakia cestou SAD Žilina. Hromadnú prepravu zabezpečujú aj linky autobusovej dopravy SAD Žilina zo Žiliny do vzdialenejších obcí prechádzajúcich obcou. Na území obce sú situované 2 zastávky. Umiestnenie zastávok zodpovedá STN 73 6425 – Autobusové, trolejbusové a električkové zastávky aj požadovaným dobohovým vzdialenostiam.
- Vlakmi, ktoré prevádzkuje Železničná spoločnosť Slovensko - katastrom obce prechádza železničná trať (s blízkou stanicou v obci Varín).

Navrhované riešenie

Systém hromadnej dopravy sa v budúcnosti nezmení. V obci Gbeľany je najodľahlejšia časť navrhovaného zastavaného územia vzdialená od autobusovej zastávky okolo 800 m. ÚPN – O Gbeľany navrhuje vybudovať autobusové zastávky – prístrešky aj pri zastávke Gbeľany Mobis Site a pešie napojenie k nej vybudovať aj od obce pozdĺž cesty II/583D a z obytného územia Duhé. Nástupné plochy autobusovej zastávky Gbeľany Mobis Site je potrebné riešiť v nadväznosti na pešie chodníky.

Pešia a cyklistická doprava

Súčasný stav

V obci nie je ucelený systém peších komunikácií, ktorými by sa chodec dostal jednoducho a bezpečne z jedného konca na druhý. Pre peší pohyb je vybudovaných iba pár chodníkov, pohybu chodcov väčšinou slúžia komunikácie pre motorovú dopravu a chodci sú vedení v uličnom priestore spolu s ostatnou dopravou. Pešie chodníky sa v súčasnosti nachádzajú najmä v centrálnej časti obce, iba v časti cesty II/583 z južnej strany od kaštieľa po ulicu M. R. Štefánika, obojstranne len pozdĺž parku centra, v priestore parku centra, v ulici Do hrbov a v priestore IBV Hrby, zo západnej strany cesty II/583D, inde len v marginálnych častiach ulíc Školskej, Priedovsie...

Základom pešej turistiky sú turisticky značené chodníky. Obcou Gbeľany prechádza časť náučného chodníka Varín a okolie. Celá trasa náučného chodníka je charakterizovaná smerom Gbeľany – Krasňany – Chatová osada Pod Jedlovinou - NPR Starý hrad - Nezbudská Lúčka – Obec Strečno – Varín Gbeľany. Pre nenáročnú pešiu turistiku je v katastrálnom území obce Gbeľany v príprave náučný chodník, vedúci zastavaným územím obce a voľnou krajinou katastrálneho územia. V k.ú. obce Gbeľany sa nachádzajú dve evidované turistické trasy o celkovej dĺžke 5,1 km. Gbeľany – Sedlo pod Zlieňom (žltá značka č. 8651, 2,8 km); Kotrčina Lúčka, Stráň – Krásno nad Kysucou (červená značka č. 0886b, 2,3 km).

Celé územie obce je v rámci cykloturistiky zaradené do systému regionálnych cyklotrás. VÚC ŽK zaraďuje cestu II/583 Žilina – Varín – Terchová – Zázrivá – Párnica do regionálnych turistických trás sprístupňujúcich jednotlivé regióny Žilinského kraja po cestách I., II., a III. triedy v rámci prepojenia regiónov Severopovažského a Oravy. Katastrálnym územím obce prechádzajú evidované cyklotrasy - cyklookruh Vodné dielo Žilina – Žilina - Mojšova Lúčka – Strečno – Varín – Mojš – Žilina (modrá značka č. 2427, v k.ú. Gbeľany 507 m); Sedlo Žiarce – Gbeľany – Varín (žltá značka č. 8456, v k.ú. Gbeľany 2,6 km); Žilina – Teplička nad Váhom – Varín (zelená značka č. 5476, v k.ú. Gbeľany 2,2 km); Kysucké Nové Mesto – Kotrčina Lúčka – Varín (zelená značka č. 5448, v k.ú. Gbeľany 1,34 km); a trasa Kotrčina Lúčka, stráň – sedlo Žiarce – Lysica – Belá (zelená značka č. 5475, v k.ú. Gbeľany 2,1 km).

Na cyklotrasu okolo Vodného diela Žilina sú prepojené vonkajšie diaľkové trasy, Považská, Kysucká, Rajecká a ďalšie regionálne trasy.

Navrhované riešenie

Z hľadiska pešej dopravy sa navrhuje vybudovanie jednostranného pešieho chodníka na ulici Fatranskej po severnej strane v predĺžení až do obce Nededza a peších chodníkov z obytného územia v lokalite Duhé do existujúceho územia priemyselnej výroby v lokalite Nivy (za cestou II/583D) a do navrhovaného územia priemyselnej výroby v lokalite Duhé. Návrh hlavných peších trás rešpektuje hlavné urbanistické a kompozičné osi územia, ako i ťažiská urbanizovaných území. Pešie trasy sú navrhované tak, aby boli čo najmenej rušené automobilovou prevádzkou. Navrhuje sa súvislý peší chodník od centra obce pozdĺž severnej strany cesty II/583 až do obce Nededza (pohyb školákov do školy). Tiež sa navrhuje využiť návrh automobilového prepojenia ulice M. R. Štefánika s cestou II/583D na spoločný profil s peším prepojením (prerušením zemného valu) do oblasti existujúceho priemyslu v lokalite Nivy. Navrhuje sa doplnenie peších chodníkov obojstranne v celej trase cesty II/583D. Z lokality Duhé je navrhovaný peší chodník pokračujúci zo sekundárneho centra cez schodisko v priestore zemného valu do priemyselného územia Duhé.

Centrálna časť obce nadväzuje chodníkmi na turistické pešie ťahy, vedené k atraktivitám v okolí.

ÚPN – O Gbeľany rešpektuje značené cyklistické chodníky a ich vzájomné väzby a prepojenia v súlade s územnými plánmi a zámermi susedných obcí. Navrhuje tiež využívanie týchto cyklistických chodníkov v zimnom období, ako upravovaných lyžiarskych turistických resp. bežeckých tratí. Ich časti v súlade s cieľmi pešej dopravy a pešej turistiky navrhuje využívať ako pešie a turistické chodníky.

Návrh ÚPN – O Gbeľany považuje okruh okolo VD Žilina najmä jeho bezkolíznu časť po ľavom brehu VD Žilina za základ bezpečného cyklistického prepojenia katastrov jednotlivých obcí s mestom Žilina. Považuje preto za jednu zo svojich priorít bezpečné cyklistické napojenie centra obce Gbeľany na trasu okolo VD Žilina. Trasa je navrhovaná od cesty II/583 Železničnou ulicou (zaslepená časť cesty III/2079) z ktorej je navrhované vylúčenie automobilovej dopravy s výnimkou dopravnej obsluhy, pokračuje navrhovaným podjazdom pod cestou II/583A a ďalej pokračuje cestou III/2079 s vylúčením automobilovej dopravy s výnimkou dopravnej obsluhy, existujúcim nadjazdom ponad železničnú trať č.180 Žilina – Košice, segregovaným jazdným pásom súbežným s cestou III/2072 k navrhovanému priemyselnému parku v lokalite Medzi jarkami a k obci Mojš. Na hranici k.ú Gbeľany a Mojš sa od cesty III/2072 odkláňa ako samostatná trasa cez premostenie biokoridoru a nábeh od päty ku korune hrádze VD Žilina sa pripája na cyklookruh okolo VD Žilina.

Kataster obce je vhodný na budovanie ďalších vetiev miestnych cyklotrás nadväzujúcich na evidované a navrhované cyklotrasy. Tieto môžu byť súčasťou okruhu okolo Žilinskej kotliny s napojením aj na vonkajšie diaľkové trasy Považskú a Kysuckú.

B.2. ÚDAJE O VÝSTUPOCH

Komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce zohľadňuje rozvojové zámery obce, fyzických a právnických osôb, čím sa ovplyvnia demografické, socioekonomické a podnikateľské aktivity. To má za následok zmeny vo výstupoch vo väzbe aj na:

- kvalitu ovzdušia (ZZO mobilné a stacionárne),
- kvalitu povrchových a podzemných vôd (zvýšený odber zo zdrojov pitnej vody, budovanie kanalizácie, zvýšená produkcia odpadových vôd....),
- odpadové hospodárstvo (produkcia KO),
- riešenie environmentálnych záťaží.

B. 2.1. Ovzdušie

Súčasný stav

Rozhodujúcimi lokálnymi zdrojmi prašného znečistenia ovzdušia v území sú:

- lokálne vykurovacie systémy na tuhé palivá,
- cestná doprava - výfukové emisie z automobilov, resuspenzia tuhých častíc z povrchov ciest (znečistené automobily, posypový materiál, prach, špina na krajnici ciest, ...), abrázia (oter pneumatík, brzdových obložení a povrchov ciest...),
- minerálny prach zo stavebnej činnosti,
- veterná erózia z nespevnených povrchov,
- malé, stredné a veľké priemyselné zdroje bez náležitej odlučovanej techniky.

Najväčší problém kvality ovzdušia na Slovensku predstavuje v súčasnosti znečistenie ovzdušia časticami PM₁₀. Kvalita ovzdušia je považovaná za dobrú, ak úroveň znečistenia neprekračuje limitné hodnoty.

Žilinská kotlina má nevhodné rozptylové podmienky emisií charakterizované veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra (do 2 m/s). V oblasti kotliny je po celý rok zvýšená relatívna vlhkosť vzduchu, je to oblasť s najväčším počtom dní v roku s hmlou. Charakteristická je tu slabá veternosť s priemernou rýchlosťou vetra 1,3 m/s a výskytom bezvetria až 60 %. Z hľadiska potenciálneho znečistenia ovzdušia sú veterné pomery v Žilinskej kotline veľmi nepriaznivé a relatívne menšie zdroje exhalátov vedú k vysokej úrovni znečistenia v prízemnej vrstve. Znečistenie ovzdušia je spôsobené jednak klasickými znečisťujúcimi látkami z teplárne Žilinská teplárenská, a.s., Žilina, ale participujú na ňom aj chemické prevádzky a intenzívna doprava. Slabé prevetrávanie je zvyšované častými inverznými stavmi atmosféry v kotline. Okrem priemyselných zdrojov sa na znečisťovaní ovzdušia podieľa aj automobilová doprava, väčší rozsah lokálnych kúrenísk a prenos emisií zo vzdialených zdrojov.

Kvalita ovzdušia v obci Gbeľany je ovplyvnená zo širšieho územia existujúcimi veľkými, strednými a malými zdrojmi znečistenia ovzdušia, ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov. V priemyselných areáloch sú lokalizované energetické a technologické zdroje znečisťovania ovzdušia, ktorými sú hlavne Iakovne KIA Motors a Mobis Slovakia. V okolí sa nachádzajú ďalšie veľké zdroje - Žilinská teplárenská, a.s. Žilina, Dolvap Varín – výroba vápna, veľkochov hydiny Mojšova Lúčka a Strečno a Veterinárny asanačný podnik VAS - Mojšova Lúčka. Veľa je aj lokálnych zdrojov znečistenia ovzdušia. Hlavným líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia z prevádzky na dopravných koridoroch, je automobilová doprava. Na znečisťovaní ovzdušia v okolí dopravných koridorov sa podieľajú škodliviny pochádzajúce z výfukových plynov automobilov (oxid uhoľnatý – CO, oxidy dusíka – NO_x, uhľovodíky C_x H_y, tuhé

znečisťujúce látky – TZL, prchavé organické látky - VOC) a zvýšená prašnosť. Medzi existujúce zdroje znečisťovania ovzdušia v predmetnom území radíme tiež dopravu na cestnej komunikácii II/583, ktorá prechádza obcou. Ku kontaminácii ovzdušia dochádza v čase dopravnej špičky v okolí ciest II a III triedy. Vplyv je pomerne významný, vzhľadom k intenzívnej doprave na cestách II/583A, II/583D a k lokalizácii cesty II/583 v zastavanej časti obce.

Z hľadiska dlhodobého vývoja produkcie emisií v okrese Žilina bol zaznamenaný výrazný pokles emisií tuhých látok a oxidov dusíka.

Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme je zabezpečovaná podľa zákona č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) a podľa zákona č. 76/1998 Z.z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Lokálny zápach sa môže vyskytnúť zo skládok odpadov, najmä z odpadov biologického pôvodu (hnijúca slama, seno, pokosená tráva a pod.).

Navrhované riešenie

V súčasnosti nepriaznivým trendom v nadväznosti na ochranu ovzdušia je lokálne vykurovanie na tuhé palivá. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív. Predpokladá sa, že tento trend nebude pokračovať a v návrhovom období po rozšírení plynofikácie bude využívanie spaľovania plynu doplnené aj prípravou tepla na základe využitia netradičných spôsobov získavania tepla cez kolektory, tepelné čerpadlá, ekologické spaľovanie drevnej hmoty atď. Toto konštatovanie sa vzťahuje nielen na obytné územia a územia občianskej vybavenosti, ale aj na územia výrobné, kde by sa v žiadnom prípade nemali zriaďovať prevádzky s nárokmi pri vykurovaní a príprave tepla, ktoré prevyšujú limity stanovené pre stredné zdroje znečistenia ovzdušia.

Ďalšie opatrenia na elimináciu znečisťovania ovzdušia:

- postupné utlmovanie lokálnych kúrenísk spaľujúcich menej hodnotné palivá,
- zamedzenie vypaľovania porastov, spaľovania biologických odpadov,
- zvyšovanie kvality dopravnej siete jej bezprašnou úpravou (aj cesty medzi náhradným biokoridorom a VD Žilina, využívanej na rekreačné účely), alebo obnovovanie vozoviek s bezprašným povrchom a pravidelná údržba (aj čistenie po zimnom posype),
- eliminovanie úniku prachu z pôdy do ovzdušia vhodnejšími spôsobmi obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy,
- zmiernenie prašnosti pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy vytváraním nárazníkových pásiem najmä ornej pôdy od zastavaných území vo forme ovocných sádov, záhumienkov, záhrad, alebo zmeny ornej pôdy v nich na trvalé trávne porasty,
- limitovanie chovov hospodárskych zvierat v zmysle návrhu ÚPN – O Gbeľany v zastavaných územiach obce a eliminácia zápachov skládok (zakrývanie hnojísk s exkrementami hospodárskych zvierat fóliami v súkromných farmách a pod.).

B. 2.2. Voda

V katastrálnom území obce Gbeľany sa vyskytujú podzemné i povrchové vody.

Podzemné vody reprezentuje predovšetkým podzemná voda pramenísk vodných zdrojov, verejnej studne Kadub a individuálnych studní. Vody z týchto priestorov sú prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou, alebo úžitkovou vodou.

Katastrálne územie obce Gbeľany sa nachádza v útvare podzemnej vody kvartérnych sedimentov SK1000500P a útvare podzemnej vody predkvartérnych hornín SK2001800F. Na základe hodnotenia jeho stavu v rámci 2. Plánu manažmentu povodí dosahovali tieto útvary dobrý kvantitatívny a j chemický

stav. V súvislosti s existenciou vodného zdroja v riešenom území je kvalita podzemných vôd dlhodobo sledovaná. V minulosti bola v nej zaznamenaná zvýšená koncentrácia dusičnanov z dôvodu intenzívnej poľnohospodárskej činnosti. S poklesom jej intenzity bolo zaznamenané postupné znižovanie koncentrácií znečisťujúcich látok. V areáloch spoločnosti Mobis Slovakia s.r.o., KIA Motors Slovakia s.r.o., SHT, s.r.o. a HYSCO SLOVAKIA, s.r.o. je prevádzkovaný systém monitorovania podzemných vôd, v rámci ktorého je pravidelne vyhodnocovaná kvalita podzemných vôd v areáloch podnikov a v ich bezprostrednej blízkosti.

Z hľadiska výskytu dusičnanov v podzemnej vode bola v obci Gbeľany aj vymedzená zraniteľná oblasť (číselný kód 517551), v ktorej je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg/l, alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť (nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti). Obsah dusičnanov vo vodnom zdroji Gbeľany v období rokov 2002-2005 dosahoval 16,1-30,1 mg/l (SVS Žilina, 2005).

Povrchové vody v zásade predstavujú rieka Váh (Vodné dielo Žilina) a náhradný biokoridor, Gbeliansky potok s prítokmi, potoky Kotrčiná, Hnivý kanál, Kanál a ostatné občasne tečúce nesústredené vody a v princípe stojaté povrchové vody, ktoré reprezentujú prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody, sústredenia vôd („vnútorná voda“ z prípadných záplav).

Územie je bez výrazných znečisťovateľov povrchových vôd, dochádza však k občasnému nelegálnemu vypúšťaniu splaškov z nehnuteľností ktoré nevyužívajú verejnú kanalizáciu do rigolov a potokov. K významnému znečisťovaniu povrchových vôd významne prispieva povrchová voda vytekajúca z neriadenej skládky TKO v blízkosti severovýchodnej časti zastavaného územia obce. K plošnému zhoršeniu stavu mierne prispieva poľnohospodárska výroba, ktorá je však riadená ekologickým spôsobom, čím sa znižuje aj riziko znečistenia. Výnimkou je celoročné ustajnenie hospodárskych zvierat v provizórnych podmienkach v priestore severne od najsevernejšej časti zastavaného územia obce v blízkosti toku Gbelianskeho potoka. V rámci terénnych prieskumov sa nezistili zdroje znečistenia na poľnohospodárskom dvore (farme). V prípade rieky Váh v poslednom období môžeme pozorovať zníženie znečistenia. Výrazne k tomu prispelo zvýšenie účinnosti čistenia odpadových vôd v ČOV v Liptovskom Mikuláši a Ružomberku. Problémom zostáva mikrobiologické znečistenie povrchových vôd (koliformné baktérie).

Splašková kanalizácia

Súčasný stav

Obec Gbeľany je napojená na kanalizačný systém okresu Žilina s čistením v SČOV Žilina, ležiacej v katastrálnom území Horný Hričov. Jedná sa o mechanicko – biologickú čistiareň.

V obci Gbeľany je v súčasnosti celoplošne vybudovaná verejná splašková kanalizácia prepojená na SČOV Horný Hričov. Recipientom vyčistených odpadových vôd je rieka Váh. Vzhľadom na topografiu terénu bolo možné obec odkanalizovať gravitačne, výnimkou je okrajová zástavba v IBV Hrby, kde je vybudovaná čerpacia stanica odpadových vôd s príslušným výtlakom do gravitačnej stokovej siete.

V území správca neuvažuje so žiadnymi zámermi.

Bilancia odpadových vôd pre súčasný stav (podľa Vyhlášky MŽP SR č.684/2006 zo dňa 14.11.2006) odpadové vody splaškové (rovnaké množstvo ako je potreba pitnej vody), t.j.

Denný prietok (pre súčasný stav odberateľov (bez priemyslu)):

$$Q_{24} = Q_p = Q_d = 179,3 \text{ m}^3 \cdot \text{d}^{-1} \Rightarrow 2,08 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1} \Rightarrow 1195 \text{ EO} \Rightarrow 71,7 \text{ kg/d (BSK}_5\text{)}$$

Navrhované riešenie

Splašková kanalizácia z navrhovaných lokalít a ich objektov sa navrhuje napojiť na jestvujúce kanalizačné potrubie splaškovej stokovej sústavy, ktoré odvádza splaškové vody do SČOV Horný Hričov. Odvedenie splaškových vôd sa navrhuje gravitačne. Splašková stoková sieť musí byť tesná.

Pri stokovej sieti hrozí možnosť zatopenia podpivničených priestorov objektov. Pri návrhu výškového osadenia jednotlivých objektov sa musí brať do úvahy aj hladina spätného vzduťia (spravidla poklop šachty verejnej kanalizácie) vo verejnej kanalizácii, prípadne sa musia navrhnúť opatrenia, ktoré zabránia spätnému vzduťiu z verejnej kanalizácie do objektov, aby sa predišlo materiálnym škodám.

V prípade výstavby prevádzok, kde môžu vznikať odpadové vody s obsahom tuku (reštaurácie, kuchyne) sa navrhuje takéto vody pre zaústením do splaškovej kanalizácie predčistiť v lapači/odlučovači tukov.

Bilancia odpadových vôd pre navrhovaný stav

(podľa Vyhlášky MŽP SR č.684/2006 zo dňa 14.11.2006) - odpadové vody splaškové pre navrhovaný stav obce r. 2032 (rovnaké množstvo ako je potreba pitnej vody), t.j.

$Q_{24} = Q_p = Q_d = 337\,100 \text{ l.deň}^{-1} \Rightarrow 3,88 \text{ l.s}^{-1} \Rightarrow 2247 \text{ EO} \Rightarrow 134 \text{ kg/d (BSK5)}$

Stoky splaškovej delenej sústavy sa dimenzujú na najväčší návrhový prietok rovnajúci sa dvojnásobku maximálneho hodinového prietoku. Pri dimenzovaní stôk sa požaduje brať do úvahy aj budúci rozvoj územia.

Odvádzanie dažďových vôd

Súčasný stav

V obci Gbeľany sú vybudované lokálne systémy odvádzania dažďovej vody z povrchového odtoku. Prvý leží v časti obce južne od cesty č. II/583, druhý systém odvádza dažďové vody z IBV Hrby. Obidva systémy nepracujú spoľahlivo. Prvý odvádza vody do podzemných vsakovacích objektov, ktoré nie sú vhodne nadimenzované. V prípade väčšej výdatných zrážok dochádza k ich zahlteniu a nadbytočná dažďová voda zatápa priľahlú zástavbu. Druhý systém je nedobudovaný. Mal byť zaústený do zatrubneného bezmenného vodného toku/kanála pri priemyselnom parku, avšak pretlak popod cestu a prepoj na tento vodný tok nebol zrealizovaný. Teraz je systém vybudovaný tak, že odvádza dažďové vody z povrchového odtoku z objektov a komunikácii v IBV Hrby cez vybudovaný odlučovač ropných látok na povrch terénu pri št. ceste č. II/583 do najnižšie miesta cestného rigola, odkiaľ vody nemajú možnosť odtekať a zatápajú okolitú zástavbu. Pokiaľ sa nedobuduje prepoj do bezmenného toku popod cestu, budú problémy pretrvávať.

Z ostatnej zástavby v obci sú pomocou systému povrchových priekop, jarkov a lokálnych úsekov dažďovej kanalizácie dažďové vody lokálne odvádzané do povrchových vôd. Tam kde to geológia podložia umožňuje sa vody z povrchového odtoku odvádzajú aj do podložia.

V lokalite Hrby boli vybudované melioračné objekty pre bezproblémové odvádzanie povrchových a podzemných vôd. Vznikom novej zástavby bol tento systém znefunkčnený, avšak trasa (tzv. bezmenný tok/kanál – kanál pri priemyselnom parku, odvodňovací kanál /kanál „C“ krytý/), ktorá odvádzala tieto vody do potokov Hrivý a Kotrčina je funkčná.

Navrhované riešenie

Vody z povrchového odtoku zo zástavby (s možným znečistením ropných látok) v blízkosti vodných tokov je potrebné odvieť do vodných tokov. Vody bez takéhoto znečistenia (vody zo striech) a tam, kde je vhodná geológia sa odporúča vsakovať do podložia.

Dažďové vody (DV) z povrchového odtoku sa z hľadiska likvidácie členia na:

- neznečistené možnými ropnými látkami (NEL) - (padnuté na strechy objektov, chodníky, zeleň, komunikácie)
- znečistené možnými ropnými látkami (NEL) - (padnuté komunikácie, parkoviská, odstavné plochy)

ÚPN - O Gbeľany ďalej požaduje riešiť odvedenie dažďových vôd zo striech, spevnených plôch a cestných komunikácií v zmysle platných technických noriem a predpisov. Je potrebné dbať pri návrhu technického riešenia odvádzania vôd z povrchového odtoku na budovanie opatrení pre spomaľovanie odtoku vôd z jednotlivých nehnuteľností (napr. budovať dažďové nádrže na opätovné využitie týchto vôd v domácnostiach resp. kontrolovane vypúšťať prívalové zrážky do vodných tokov).

Neznečistené DV sa navrhuje likvidovať lokálne, v mieste ich vzniku do geologického podložia vsakovaním. Geologické podložie lokalít ležiacich na rovinatom území (IBV Duhé II a priemyselné lokality CTPark a „Medzi jarkami“) má vhodné podmienky na takúto likvidáciu. Pre lokality s nevhodnou geológiou z lokalít (lokality Priedanky, Hrby a Záhrady) bude potrebné takéto vody odviesť mimo problémového územia a tam odviesť do podzemných vôd (vsakovať) resp. odviesť do povrchových vôd).

Znečistené DV z komunikácií a parkovacích plôch sa navrhuje odvádzať do miestnych vodných tokov resp. systému cestných rigolov. Toky sú v správe SVP š.p. ktorý určuje podmienky (kvalitatívne a kvantitatívne), za akých možno takéto vody zaustiť. Výnimočne môžu byť (podľa geológie) odvádzané aj do podložia. Je však potrebné zvážiť ich vplyv na podzemné vody a posúdiť aj ich vplyv na vodné zdroje Gbeľany a Teplička nad Váhom.

Navrhované územie IBV Priedanky leží na rozvodnici, t.j. dažďové vody nie možné gravitačne odviesť z územia do jedného miesta. Preto sa navrhuje dažďové vody z východnej časti územia IBV odviesť do Gbelianskeho potoka a západnú časť do jestvujúceho melioračného systému. Tento je potrebné zrevitalizovať a sfunkčniť.

V rámci odvádzania dažďových vôd možno realizovať opatrenia na zadržanie povrchového odtoku v území tak, aby odtok z daného územia do miestnych recipientov nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie v území, predčistenie a pod.).

Navrhované zastavané územia obce (súčasnú zastavanú územia + nové rozvojové územia sa navrhujú na kompletne odkanalizovanie delenou stokovou sústavou. Návrh riešenia splaškovej kanalizácie je kompatibilný s „Intenzifikáciou ČOV v Žiline a rozšírením kanalizácie“ (ISPA). Splašková kanalizácia obce zostane prepojená do SČOV Horný Hričov. Dažďové vody zo zastavaného územia budú cez úseky kanalizácie resp. rigolov odvádzané do miestnych recipientov, prípadne do podložia, pričom každé parkovisko a odstavná plocha s kapacitou 5 a viac parkovacích miest musia byť vybavené odlučovacími ropných látok,

Ochrana proti povodňam

Súčasný stav

Podľa mapy povodňového ohrozenia a povodňového rizika (spracoval Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., zverejnené na <http://mpomprsr.svp.sk/Default.aspx>) v riešenom území sa nenachádzajú vodné toky, na ktorých bolo identifikované významné povodňové ohrozenie. Významné povodňové ohrozenie je identifikované na rieke Varínka, kde hladina 100 ročnej vody ohrozuje aj časť k.ú. Gbeľany. Miestny vodný tok Gbeliansky potok v neupravenom úseku (rkm 2,55 – 3,5) v zastavanom území obce Gbeľany ohrozuje pri povodňových prietokoch existujúcu zástavbu s príľahlými pozemkami a zároveň svojou eróznou činnosťou spôsobuje nestabilitu svahov (najmä v blízkosti miestnej komunikácie a súkromných pozemkov).

Z povodňových máp je vypracovaná mapa zaplaveného územia vplyvom prielomovej vlny od VD Liptovská Mara.

Gbeľany majú vypracovaný povodňový plán záchranných prác obce, z ktorého vyplýva zámer riadenia a vykonávania povodňových záchranných prác, zoznamy orgánov, komisií a štábov, ktoré riadia a zabezpečujú ochranu pred povodňami, stupne povodňovej aktivity, predpovednú povodňovú službu, hlásnu povodňovú službu, varovanie obyvateľstva, popis povodňových záchranných prác obce a sily a prostriedky na výkon povodňových záchranných prác.

Povodňový plán záchranných prác obce ďalej určuje objekty náhradného ubytovania (ZŠ, MŠ a školskú jedáleň).

Navrhované riešenie

ÚPN – O Gbeľany navrhuje:

- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
- rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- situovať nové stavebné objekty v súlade so zák.č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. V zmysle tohto zákona je potrebné zabezpečiť ochranu inundačných území vodných tokov, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti.

Správca vodných tokov v zmysle svojho podnikového rozvojového programu investícií plánuje úpravu Gbelianskeho potoka a tým aj povodňovú ochranu riešeného územia.

Ochrana tokov a ich okolia vyplýva z nutnosti ochrany prírody, ale najmä z titulu ochrany možného záplavového územia. Územný plán preto neposilňuje zástavbu v týchto miestach obce.

B. 2.3. Odpady

Súčasný stav

Podľa zavedeného systému zberu, prepravy, zhodnocovania a zneškodňovania zmesových komunálnych odpadov na území obce zabezpečuje ich likvidáciu spoločnosť T+T, a. s. Žilina. Tuhý komunálny odpad sa odváža na triediacu linku do k.ú. Horný Hričov.

V obci Gbeľany sa uplatňuje nasledovná hierarchia odpadového hospodárstva:

- predchádzanie vzniku odpadu,
- príprava na opätovné použitie,
- recyklácia,
- iné zhodnocovanie napríklad energetické zhodnotenie,
- zneškodňovanie.

Na území obce je zavedený systém zberu komunálnych odpadov:

- kontajnerový,
- kalendárový zber,
- intervalový zber,
- oddelený zber zložiek komunálneho odpadu pre:
 - elektroodpad z domácností,
 - batérie a akumulátory,
 - obaly a odpady z obalov, neobalové odpadky a odpad z nich,
 - drobný stavebný odpad,

- objemný odpad,
- odpad z domácností s obsahom škodlivých látok,
- triedený zber komunálnych odpadov pre:
 - biologicky rozložiteľný kuchynský odpad okrem toho, ktorého pôvodcom je fyzická osoba-podnikateľ a právnická osoba, ktorá prevádzkuje zariadenie spoločného stravovania,
 - jedlé oleje a tuky z domácností,
 - biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov vrátane odpadu z cintorína,
 - papier, plasty, kovy, sklo, textil a obuv,
- zmesový zber komunálnych odpadov,
- v obci je zavedený množstvový zber zmesového komunálneho odpadu pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov,
- v obci nie je zavedený množstvový zber zmesového komunálneho odpadu pre fyzické osoby,
- v obci je zavedený množstvový zber drobného stavebného odpadu,
- v obci nie je zriadený zberný dvor.

Navrhované riešenie

Cieľom v oblasti odpadového hospodárstva je intenzifikácia procesu separácie odpadov, triedenia odpadov (mimo územia obce) a následné skládkovanie len inertného odpadu (mimo územia obce), takmer bez budúcej ekologickej záťaže.

Intenzifikáciou procesu separácie by sa mal získať vyšší podiel vyseparovaných, zákonom stanovených, komodít (skla, plastov, papiera, kovov) dosahujúci asi dvojnásobok vytriedených komodít z komunálneho odpadu ako v súčasnom systéme.

Triedenie komunálneho odpadu bude prebiehať na automatickej triediacej linke v k.ú. Horný Hričov, ktorá spracuje zvyšných 85% komunálnych odpadov s predpokladaným výstupom 30% ako alternatívne palivo, 30 – 35% ako biologicky rozložiteľný odpad (BRO), 5% ako kovový odpad a 25 – 30% ako zvyškový odpad, ktorý sa umiestni na skládke (inertný odpad) mimo územia obce Gbeľany.

Uvedené opatrenia sú súčasťou VZN obce Gbeľany a súčasťou návrhu ÚPN - O Gbeľany. Návrh ÚPN – O Gbeľany vychádza zo Všeobecne záväzného nariadenia obce Gbeľany, v ktorom sú z hľadiska zabezpečenia trvalej udržateľnosti životného prostredia uvedené opatrenia na zníženie objemu zmesového komunálneho odpadu a zefektívnenie recyklácie odpadu podporou aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov, zhodnocovania odpadov a nakladania s nebezpečným odpadom.

Hlavným cieľom všetkých opatrení je znižovanie množstva komunálneho odpadu, ktorý musí byť ako zvyškový komunálny odpad ďalej spracovávaný a po spracovaní skládkovaný.

ÚPN – O Gbeľany navrhuje:

- obstarať pre pôvodcov biologického odpadu domáce kompostárne,
- zintenzívniť separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov, najmä dreveného odpadu zo záhrad,
- zvýšiť objem spracovania odpadu drevným a výrobou štiepky,
- zvýšiť informovanosť obyvateľstva o nutnosti separovania a kompostovania biologicky rozložiteľného odpadu.

B. 2.4. Hluk a vibrácie

Súčasný stav

Zdrojom hluku v posudzovanom území je predovšetkým automobilová doprava na ceste II/583 a železničná doprava na trati Žilina - Vrútky. Na celkovej hlukovej situácii územia sa menšou mierou

podieľajú aj stacionárne zdroje hluku priemyselného komplexu KIA - MOBIS a prevádzka závodu Dolvap. V súvislosti so sprevádzkovaním preložky cesty II/583 a nárastom intenzity dopravy po spustení prevádzky v závodoch KIA Motors, Mobis a Hysco sa zvýšila hluková záťaž. Na ochranu obce Gbeľany pred účinkami hluku bol medzi okrajom obce a prepojovacou komunikáciou v súvislosti s výstavbou automobilky vybudovaný zemný val, ktorý poskytuje účinnú akustickú ochranu obce. Ochranný protihlukový zemný val je doplnený izolačnou zeleňou, ktorá po dosiahnutí vzrastlého stavu ešte viac zlepši ochranu obce pred hlukovou záťažou.

Súčasné hlukové pomery vo vonkajšom prostredí areálu Mobis Slovakia a v jeho okolí boli posudzované v rámci vibroakustickej štúdie (Klub ZPS vo vibroakustike, 03/2009). Podľa jej výsledkov ekvivalentné hladiny A hluku súvisiace s prevádzkou areálu Mobis Slovakia dosahujú na okraji obcí Gbeľany a Nededza hodnoty 36,0-43,4 dB pre deň a večer a 35,2-42,7 dB pre noc. Znamená to, že prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí definované vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z.z. nie sú v dotknutom obytnom území prekročené.

Navrhované riešenie

Negatívne účinky dopravy vo všeobecnosti, medzi ktoré patrí pôsobenie hluku a exhalátov na obyvateľstvo riešeného územia, sú posudzované v zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Zb., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, tá je pre obytné územia v nočných hodinách 45 dBA.

Pri výpočte vzdialeností ekvivalentných hladín hluku od osi posudzovaných komunikácií v obytných zónach vychádzajú tieto v rozsahu 60 – 200 m.

Vo všeobecnosti bude možné účinky hluku zmierniť:

- stavebnými úpravami objektov cestou zvukovoizolačných okien, dverí, omietok, oplatením, zmenou dispozícií existujúcich stavieb a vhodným návrhom dispozície novostavieb,
- realizáciou izolačnej zelene pozostávajúcej s kombinácie vysokej, nízkej i strednej (krovitej) zelene (6 m široký pás umožňuje znížiť hladinu hluku o 1dBA) popri komunikáciách a výrobných územiach,
- zmenou organizácie dopravy vrátane uplatnenia tzv. skľudnených komunikácií,
- dobudovaním jestvujúcich protihlukových zemných valov s dosadenou a udržiavanou zeleňou (v lok. Duhé),
- v rámci výrobných území bude nutné prioritne posudzovať hlukové dôsledky prevádzkovania nových areálov. Definitívnemu rozhodnutiu o povolení nových výrobných činností musí predchádzať odborná garancia o dodržaní predpísaných hladín hluku v obytných a rekreačných územiach obce,
- v priemyselnom parku Medzi jarkami sa navrhuje vytvorenie zeleného ľavobrežného pásu takejto izolačnej zelene o šírke min 30 m od vodného toku Kotrčiná, ako ochranu obytného územia v obci Mojš, 10 m od ochranného pásma železnice a 10 m po zostávajúcom obvode územia, rešpektovanie sprievodnej zelene Gbelianskeho potoka o šírke min. 15 m obojstranne.

B. 2.5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Súčasný stav

Najvýznamnejším zdrojom prirodzeného žiarenia v záujmovom území je radón ^{222}Rn , ktorý je prítomný v stopových množstvách v horninách (horninové podložie budov, použitý stavebný materiál) a je zdrojom rádiácie predovšetkým v budovách a vo vode. Radón vzniká rádioaktívnym rozpadom uránu ^{238}U , ktorý sa ďalej rozpadá na dcérske produkty ^{218}Po , ^{214}Pb , ^{214}Bi a ^{214}Po , ktoré sa spolu s prachovými a aerosólovými časticami z ovzdušia vdychovaním dostávajú do živých organizmov.

Na základe odvodenej mapy radónového rizika celý kataster obce Gbeľany spadá do oblasti s nízkym, až stredným radónovým rizikom. Takmer celá zastavaná časť obce a severná časť katastrálneho územia obce je v priestore so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko je najmä v geometrickom strede a južnej časti k.ú. obce. Radiácia sa nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. MŽP SR neeviduje prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm), rozdeľuje izoplochy radónového rizika na nízke 36,7 % (5) a stredné 63,0 % (11).

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Môže sa merať a vyhodnocovať len s pomocou špeciálnych meracích zariadení. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysielacie, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Každé elektromagnetické žiarenie sa skladá z elektrických a magnetických zložiek.

Elektromagnetické pole pochádza z káblov, nie zo stožiarov elektrického vedenia. Najvyššia úroveň polí je na strane prostredných vodičov v kábloch. Ako ďaleko sú polia šírené, závisí na napätí linky (elektrické pole) a prúdu, ktorý káblom preteká (magnetické pole). Čím vyššie je napätie alebo prúd, tým ďalej sa polia šíria. Jediný spôsob, ako získať spoľahlivú predstavu o veľkosti polí z vysokonapäťových rozvodov je meranie.

Úrovně magnetického poľa pravdepodobne klesajú pod 200 nT na úrovni asi 120 metrov od 400 kV a 220 kV linky, 100 metrov od vedenia 110 kV, 50 metrov od 22 kV, 25 m od vedenia 11 kV. Veľké elektrické pole okolo napájacích káblov "láka" alebo zachytáva všetky druhy vzdušných znečisťujúcich častíc, vrátane tých škodlivých. Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

Navrhované riešenie

Podľa § 20 ods. (3) geologického zákona MŽP SR sa vymedzuje výskyt stredného radónového rizika ako riziko stavebného využitia územia. Pre obytné stavby alebo stavby s pobytovými miestnosťami na pozemkoch s vyšším ako nízkym radónovým rizikom musia byť chránené proti prenikaniu radónu z geologického podlažia. Protiradónové opatrenia musia zaisťovať, aby počas pobytu osôb objemová aktivita radónu vo vnútornom ovzduší budovy neprekračovala referenčnú úroveň 300 Bq.m⁻³ v priemere za kalendárny rok (§§130-134 zákona č. 87/2018 Z.z.).

Stavebné materiály na trhu musia spĺňať normou stanovené limity vyžarovania radónu a ďalších prírodných rádionuklidov. Základným opatrením pri výstavbe nových objektov je používať certifikované stavebné materiály a suterény budov zabezpečiť vhodnými hydroizolačnými materiálmi. Suterény a pivnice bez hydroizolácie je potrebné pravidelne vetrať a obmedziť dĺžku pobytu v takýchto priestoroch. V návrhu územného plánu sa rešpektujú ochranné pásma elektrických vedení, ktoré zabezpečujú aj ochranu pred žiarením. V prípade návrhu a realizácie výstavby v ochrannom pásme elektrického vedenia je nutné realizovať jeho prekládku. Územný plán neuvažuje s umiestnením nového zdroja žiarenia.

B. 2.6. Doplnujúce údaje

Významné terénne úpravy a zásahy do krajiny

V území obce sa nenavrhujú aktivity, pri ktorých by dochádzalo k významným terénnym úpravám, ani aktivity, ktoré priamo zasahujú do chránených území, prvkov ÚSES a migračných koridorov.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

C.1. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Obec Gbeľany tvorí jedno katastrálne územie o výmere 713,353 ha, na severe susedí s k.ú. obcí Lysica a Horný Vadičov, na východe má spoločnú hranicu s k.ú. obce Varín, na juhu susedí s k.ú. mestskej časti Žiliny Mojšova Lúčka a s k.ú. obce Strečno, zo západu susedí s k.ú. obcí Nededza a Mojš. Katastrálna hranica obce je vedená čiastočne hrebeňovitými úsekmi lesných masívov oddelujúcich osídlené doliny, značná časť zvlnenou poľnohospodárskou krajinou a časť údolnou polohou nivy rieky Váh.

C.2. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

C.2.1. Horninové prostredie

Geomorfologické pomery

Katastrálne územie obce Gbeľany patrí podľa geomorfologického členenia Slovenska do provincie Západných Karpát a ich nasledovných geomorfologických jednotiek:

Tab.9: Geomorfologické jednotky katastrálneho územia Gbeľany

Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	časť
Vonkajšie Západné Karpaty	Stredné Beskydy	Kysucká vrchovina	Kysucké bradlá	Vadičovská brázda
Vnútorne Západné Karpaty	Fatransko-tatranská oblasť	Žilinská kotlina	Žilinská pahorkatina	
			Varínske podolie	

Podľa morfologického členenia možno kataster obce zaradiť medzi vrchoviny (výškové rozpätie 100-310 m), pahorkatiny (30-100 m), nižšie hornatiny (310-470 m) a roviny (do 30 m) na základe relatívnych výškových rozdielov na plochách polygónov s polomerom 2 km.

V Žilinskej kotline sa nachádza reliéf rovín a nív. Smerom do Kysuckých vrchov prechádza reliéf do vrchovinného až hornatinového stupňa.

Členitosť územia charakterizuje nadmorská výška územia. Najnižší bod územia obce je v nadmorskej výške 345 m n.m. situovaný pod hrádzou Vodného diela Žilina. Najvyšší bod je kóta v severovýchodnej časti územia obce s nadmorskou výškou 784 m n.m., stred obce leží v nadmorskej výške 362 m n.m. V prevažne urbanizovanej časti sa nadmorská výška pohybuje v rozpätí od 351 m n.m. po 400 m n.m.

Geologické pomery

Z hľadiska geologických pomerov sa k.ú. obce Gbeľany nachádza v subprovincii Vnútorne Západné Karpaty a je reprezentované od juhozápadu smerom k severovýchodu riešeného územia centrálnokarpatskými paleogénnymi panvami, od ktorých smerom na východ, v centrálnej časti územia

sa nachádza bradlové pásmo. Tieto pásma, ktorých rozhrania smerujú od juhozápadu k severovýchodu sa nachádzajú v podstatnej časti katastrálneho územia.

Centrálnokarpatský kvartér, holocén vyplňa dno tejto časti Žilinskej kotliny, ktorá pretína riešené územie a smeruje až k obci Terchová a v úzkom páse až do oblasti Zázrivej.

Bradlové pásmo vychádza na povrch z plastických a mäkkších flyšových hornín vo forme odolnejších bradiel, ktoré sú budované rôznymi varietami karbonátov.

Južná časť k.ú. sa nachádza v útvare kvartér, vek holocén, fluválne sedimenty: litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov.

Smerom na sever až po južnú časť zastavaného územia obce reprezentuje k.ú. v geologickom zložení kvartér, pleistocén až mladší pleistocén, fluválne sedimenty: štrky, piesčité štrky a piesky dnovej akumulácie v nízkych terasách, východná časť k.ú. aj vek pleistocén, stredný pleistocén mladšia časť fluválne sedimenty: piesčité štrky a štrky nižších stredných terás.

Stredná časť zastavaného územia obce - kvartér, holocén, proluviálne sedimenty: prevažne hliny a piesčité hliny s úlomkami hornín a zahmlenými štrkami v nivných náplavových kuželoch, vo východnej časti (okolie cintorína) aj pleistocén, stredný pleistocén, mladšia časť fluválne sedimenty: piesčité štrky a štrky vyšších stredných terás, východnejšie od okolia cesty II/583 po okolie poľnohospodárskeho dvora aj pás bradlového pásma – eocén - starší stredný eocén, paleogén bradlového pásma a myjavský paleogén, žilinské súvrstvie: pieskovce a prachovité ílovce (flyš); vo východnej časti okraja strednej časti katastra kvartér pleistocén, stredný pleistocén, staršia časť fluválne sedimenty: štrky, piesčité štrky a reziduálne štrky 2. vrchnej terasy. Severne od flyšového pásma je tu malé územie kriedy – staršia krieda – berias-barém lučivnianske súvrstvie: tmavosivé škvrité slaboslienité vápence s rohovcami a severne od kriedy pri poľnohospodárskom dvore malé územie bradlového pásma – stredná jura nadposidoniové vrstvy: škvrité kremité vápence a tmavosivé kremité bridlice, slieňovce, vzácne pieskovce.

Mohutnú oblasť od západnej časti katastra a od severného okraja zastavaného územia obce za vrchol kopca Priedanky (544 m n.m.) nad lokalitou Pod Ladňou tvorí bradlové pásmo – eocén - starší stredný eocén, paleogén bradlového pásma a myjavský paleogén, žilinské súvrstvie: pieskovce a prachovité ílovce (flyš); v blízkosti zastavaného územia obce s enklávou kriedy – staršia krieda – berias-barém lučivnianske súvrstvie: tmavosivé škvrité slaboslienité vápence s rohovcami a severnejšie aj enkláva kvartéru pleistocén, starší pleistocén, fluválne sedimenty: piesčité štrky, reziduálne štrky a štrky.

Východnejšie od tohto flyšového pásma v údolí Gbelianskeho potoka sa nachádza geologický útvar kvartér, vek holocén, fluválne sedimenty: litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov. Oddeluje flyšové pásmo od bradlového pásma mladšej kriedy – cenoman – mástricht, púchovské súvrstvie: pestré slieň a slieňovce s polohami vápenitých pieskovcov, resp. piesčitých vápencov, ktoré tvorí východný okraj katastra, až do polohy severne od vrcholu Žiar.

Ten oddeluje aj flyš v západnej časti k.ú. od bradlového pásma – staršia – mladšia krieda, mladší apt-cenoman, manínska skupina – sférosideritové súvrstvie so sférosideritovými vrstvami a od kvartéru – pleistocén – holocén, deluviálne sedimenty: prevažne hlinito-kamenité (podradne piesčito kamenité) svahoviny a sutiny.

Bradlové pásmo – staršia – mladšia krieda, mladší apt-cenoman, manínska skupina – sférosideritové súvrstvie so sférosideritovými vrstvami v plošne významnom priestore vrcholu a okolia kopca Koňhora (710 m n.m.) v priestore Kutina tvorí aj takmer väčšinu východného okraja katastra s výnimkou krajného severu, kde zasahujú aj územia bradlového pásma mladšej kriedy cenoman- koňak, lalinocké vrstvy zelené, sivé a fialovočervené slieň, slieňovce a piesčité vápence a pri vrchole Požehy aj bradlové pásmo staršej kriedy apt – starší alb koňhorské vrstvy: staršie bridličnaté slieň a škvrité slieňité vápence, juhozápadne od vrcholu Požehy aj bradlové pásmo, staršia-mladšia krieda, barém-cenoman tisalské vrstvy: sivé a zelené škvrité slieňovce a vápence, piesčité vápence, tmavosivé slieňité bridlice. Južne od vrcholu kopca Koňhora (710 m n.m.), tiež južne od vrcholu Hradisko je tu aj enkláva

bradlového pásma, staršia krieda apt? – alb – mladší apt? starší alb, manínska skupina, sférosideritové súvrstvie, tmavosivé slienité vápence.

Západný okraj k.ú. reprezentuje kvartér, pleistocén – holocén – zosuvy a bradlové pásmo, staršia – mladšia krieda – alb – kampán, pieskovce, ílovce, siltové slie (flyš) v kopcoch Hradisko, Jedličník a v Nededzských lúkach, na vrchole a okolí kopca Žiar.

Inžinierskogeologická rajonizácia

Inžinierskogeologické rajóny sú vyčlenené na základe genézy a litologickej povahy hornín.

Sf – rajón flyšoidných hornín

Vyčlenený je na územiach, kde na povrch vystupujú zbridičnatelé ílovcovo – prachovcové (aj slieňovcové) horniny, pravidelne sa striedajúce s pieskovecami (príp. zlepenkami alebo karbonátmi). Súvrstvia sú spravidla zvrásnené a značne tektonicky porušené. Striedanie relatívne priepustných (pieskovce) a nepriepustných (ílovce, prachovce) hornín spôsobuje, že územia bývajú málo zvodnelé. Morfológický ráz územia je charakteristický miernymi až strednými svahmi a plochými chrbátmi. Strmšie svahy sa vyskytujú len v územiach s väčším zastúpením pieskovcovo–zlepenkových hornín. Veľmi časté sú zosuvy a to nielen po plochách vrstevnatosti, ale aj v prípade, ak vrstvy zapadajú do svahu, kedy horniny sú vystavené intenzívnemu zvetrávaniu prenikajúcemu po vrstvách. V tomto prípade sú šmykové plochy obyčajne na rozhraní zvetraných a zdravých hornín.

Ss – rajón ílovcovo – vápencových hornín

Rajón vytvárajú komplexy, v ktorých sú zastúpené vápence, slienité vápence, slieňovce a slienité bridlice, miestami s vložkami vápnených pieskovcov. Vápence sú obyčajne silno rozpukané, čo podmieňuje ich rozpad na drobné úlomky. V reliéfe územia sa morfológicky prejavujú hlavne vápence, ktoré vytvárajú vyvýšené tvary. Z geodynamických javov sa okrem selektívneho zvetrávania a výmoľovej erózie vyskytujú miestami zosuvy, ktoré sú najčastejšie viazané na povrchovo zvetranú polohu slieňovcov a bridlíc.

P – rajón prolúviálnych sedimentov

Tvoria ho prolúviálne kužele pri vyústení bočných údolí. Sedimenty sú reprezentované prevažne štrkami s prímiesou jemnozrnnej zeminy, dosahujú hrúbku až do 5-12 m. Hrúbka týchto náplavov sa najčastejšie pohybuje v intervale 2-5 m, len ojedinele dosahujú i väčších hrúbok.

F – rajón údolných riečnych náplavov

Rajón vytvárajú náplavy súčasných vodných tokov. Pre nížinné údolia tokov je charakteristický výskyt mŕtvych ramien, v ktorých sú hnilokaly – hlinité a piesčité sedimenty s vysokým obsahom organických látok. Fluviálne náplavy menších tokov sú charakteristické iba výskytom piesčitých, alebo jemnozrných materiálov. Štrkové frakcie obsahujú len vo forme málo hrubej prímiesi na báze náplavov. Hladina podzemnej vody je spravidla v hĺbke do 2–4 m, miestami sa vyskytujú aj močaristé plochy. Rizikovým faktorom je možnosť znečistenia podzemných vôd poľnohospodárskou činnosťou, priemyslom, alebo skládkovaním odpadov. Z geodynamických javov sa tu prejavuje hlavne bočná erózia vodných tokov a podmáčanie územia pri vysokých vodných stavoch.

T – rajón terasových stupňov

Fluviálne sedimenty sa zachovali v niekoľkých výškových úrovniach v pozícii terasových stupňov. Hrúbka sedimentov je obvykle niekoľko metrov. Hlavnú akumuláciu tvoria rôzne štrkové sedimenty s rôznym podielom jemnozrnnej, alebo piesčitej frakcie. Často bývajú prekryté aj jemnozrnými, alebo piesčitými sedimentami iného pôvodu, napríklad deluviálnymi. Povrch terás je spravidla rovinný. Podzemná voda sa nachádza blízko bázy terasových sedimentov, obyčajne v hĺbke cca 5 m. V mladších - nižších terasách vystupuje v hĺbke 2–5 m. Z geodynamických javov sa tu prejavuje hlavne výmoľová erózia, na okrajoch terás uložených na flyšových sedimentoch sa často prejavujú aj gravitačné pohyby – zosuvy. Územie je veľmi náchylné na možné znečistenie podzemných vôd.

Zosuvy

V území k.ú. Gbeľany sa nachádzajú viaceré svahové deformácie. Výskyt svahových porúch je podmienený prítomnosťou viacerých priaznivých deformačných štruktúr. Zosuvné územia sú viazané prevažne na flyšoidné alebo ílovcovo-slieňovcové komplexy paleogénu a mezozoika. Zosuvy postihujú najčastejšie zvetralinový plášť, ale aj nezvetrané horniny. Tektonické porušenie, strmé svahy a atmosferické zrážky sú faktormi podporujúcimi tvorbu zosuvov. Infiltráciou zrážkovej vody sa výrazne zhoršujú pevnostno-deformačné vlastnosti pokryvných útvarov a menia sa hydrogeologické pomery vo svahu. Zosuvy ohrozujú existujúce aj plánované stavby a spôsobujú značné škody na lesných porastoch, poľnohospodárskej pôde, komunikáciách, priemyselných a obytných budovách. Je potrebné dôkladne zvážiť všetky plánované zásahy do horninového podložia, aby sa tieto potenciálne zosuvy za vhodných podmienok neaktivizovali (podrezanie svahov pri budovaní ciest, porušenie stability svahov výkopmi a úpravami a podobne).

V území sa evidujú:

- aktívne zosuvy – 1 lokalita, výrazný zosuv je evidovaný v pramennej oblasti Gbelianskeho potoka,
- potenciálne zosuvy – 1 lokalita na hranici s k.ú. Nededza.
- stabilizované zosuvy – 2 lokality, 1 rozsiahly zosuv v údolí Gbelianskeho potoka na pravom brehu, 1 lokalita na severnom okraji zastavaného územia.

Seizmicita a stabilita územia

Z hľadiska ohrozenia územia seizmicitou (Atlas krajiny SR, 2002) je celé riešené územie zaradené do 7° stupnice makroseizmickej intenzity (MSK-64). Uvedenému stupňu v území odpovedá špičkové zrýchlenie na skalnatom podloží 1,0 – 1,29 m.s⁻²

Prirodzená rádioaktivita a radónové riziko

Na základe odvodenej mapy radónového rizika celý kataster obce Gbeľany spadá do oblasti s nízkym, až stredným radónovým rizikom. Takmer celá zastavaná časť obce a severná časť katastrálneho územia obce je v priestore so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko je najmä v geometrickom strede a v južnej časti k.ú. Radiácia sa nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. MŽP SR neeviduje prognózu zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm), rozdeľuje izoplochy radónového rizika na nízke 36,7 % (5) a stredné 63,0 % (11).

Ložiská nerastných surovín

V katastri obce sa neevidujú banské diela, prieskumné územia a ložiská nerastných surovín. V dotknutom území sa nenachádzajú žiadne významné geologické lokality

Environmentálne záťaž

V území je v registri pravdepodobných environmentálnych záťaží zaevidovaná jedna lokalita.

Neriadená skládka TKO

Identifikátor EZ: SK/EZ/ZA/1054

Názov EZ: ZA (005) / Gbeľany - neriadená skládka TKO

Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu;

Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)

C.2.2. Klimatické pomery

Tab. 10: Charakteristika klimatických okrskov k.ú. Gbeľany

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky	Lokalizácia
M5	mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový	január $\leq -3^{\circ}\text{C}$ júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, menej ako 50 letných dní v roku	Južná nížinná časť k.ú v okolí rieky Váh
M7	mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový	júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, menej ako 50 letných dní v roku	Centrálna časť k.ú.
C1	mierne chladný, veľmi vlhký	júl $\geq 12^{\circ}\text{C}$ až $< 16^{\circ}\text{C}$	Homatá časť Kysuckých vrchov

Priemerný ročný úhrn zrážok v predmetnom území je cca (700 -) 800 - 900 mm. Dĺžka snehovej pokrývky sa pohybuje od 60 dní. Z vodohospodárskeho hľadiska je celý región Žiliny dlhodobou pozitívna oblasť – suma zrážok v priebehu roka i počas vegetačného obdobia je vyššia ako potenciálny výpar z územia. Centrálna kotlinová oblasť je však už na rozhraní vyrovnanej bilancie a počas vegetačného obdobia má i zápornú bilanciu (až do 60 - 80 mm vlahy). Väčšina územia má počas vegetačného obdobia prebytok vlahy 50 -150 mm.

Podľa dlhodobých pozorovaní SHMÚ je v posudzovanej oblasti najteplejším mesiacom júl a najchladnejším január. Vzhľadom na kotlinový charakter územia je pre danú oblasť významný pomerne značný rozkryv teplotných charakteristík.

Dotknuté územie v oblasti Žilinskej kotliny je náchylné na častý výskyt hmiel a tým aj zhoršených rozptylových podmienok, v priemere v 80-90 dňoch. Hmly sa v danej oblasti vytvárajú predovšetkým v jesennom a zimnom období. V zimnom polroku sa vytvárajú v priemere v 7-11 dňoch, v jarných mesiacoch v priemere v 2-4 dňoch. K tvorbe hmiel dochádza najčastejšie v priebehu noci a k ich rozrušovaniu zväčša v skorých dopoludňajších hodinách. V letnom polroku hmly trvajú počas dňa cca 3-5 hodín, v zimnom polroku 7-13 hodín a v roku v priemere 827 hodín.

Prúdenie vzduchu v údolných oblastiach Žilinskej kotliny je zo severného a južného smeru. Za rok sa v priemere v predmetnom území vyskytuje 33-50 % situácií s bezvetrím až veľmi slabým prúdením vzduchu s priemernými rýchlosťami do 1 m/s. Veľmi slabá veternosť sa najviac podieľa na zhoršenom rozptyle ovzdušných prímiesí zo stacionárnych zdrojov a dopravy. Slabý vietor s priemernými rýchlosťami 1-2 m/s sa vyskytuje v priemere v 27 %-nej, mierny vietor s priemernými rýchlosťami 3-5 m/s v priemere v 16 %-nej a čerstvý až silný vietor s priemernými rýchlosťami 6 m/s a viac v priemere v 4 %-nej častosti. V ročnom chode sa najväčšia veternosť pozoruje v marci a apríli a najmenšia v auguste až októbri. Rozptyl ovzdušných prímiesí zo zdrojov znečistenia ovzdušia je negatívne ovplyvňovaný najmä prízemnou inverznou vrstvou s vertikálnou hrúbkou v priemere 50-100 m. V tejto stabilnej a chladnej vzduchovej hmote sú eliminované konvektívne a advektívne pohyby vzduchu i jeho prirodzené premiešavanie a výmena. Prízemné inverzie o vertikálnych výškach do 100 m sa v údolných polohách predmetného územia vyskytujú v priemere až v 200-225 dňoch. Vytvárajú sa najčastejšie vo večerných hodinách a zanikajú v lete skoro ráno a v zime v priebehu dopoludnia. V priemere v 35 dňoch nedochádza k rozrušeniu týchto prízemných inverzií počas celého dňa. Slabé inverzie, pri ktorých sú pohoria teplejšie ako údolia o 0,1 až 3,0 $^{\circ}\text{C}$ dosahujú 60-70 % početnosť. V lete trvajú prízemné inverzie v Žilinskej kotline v priemere 7-11 hodín a v zime v priemere 12-16 hodín.

C.2.3. Ovzdušie

Žilinská kotlina má nevhodné rozptylové podmienky emisií charakterizované veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra (do 2 m/s). V oblasti kotliny je po celý rok zvýšená relatívna vlhkosť vzduchu, je to oblasť s najväčším počtom dní v roku s hmlou. Charakteristická je tu slabá veternosť s priemernou rýchlosťou vetra 1,3 m/s a výskytom bezvetria až 60 %. Z hľadiska potenciálneho znečistenia ovzdušia sú veterné pomery v Žilinskej kotline veľmi nepriaznivé a relatívne menšie zdroje exhalátov vedú k vysokej úrovni znečistenia v prízemnej vrstve. Znečistenie ovzdušia je spôsobené

jednak klasickými znečisťujúcimi látkami z teplárne Žilinská teplárenská, a.s., Žilina, ale participujú na ňom aj chemické prevádzky a intenzívna doprava. Slabé prevetrávanie je zvyšované častými inverznými stavmi atmosféry v kotline. Okrem priemyselných zdrojov sa na znečisťovaní ovzdušia podieľa aj automobilová doprava, väčší rozsah lokálnych kúrenísk a prenos emisií zo vzdialených zdrojov.

Kvalita ovzdušia v obci Gbeľany je ovplyvnená zo širšieho územia existujúcimi veľkými, strednými a malými zdrojmi znečistenia ovzdušia, automobilovou dopravou, ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov. V priemyselných areáloch sú lokalizované energetické a technologické zdroje znečisťovania ovzdušia, ktorými sú hlavne Iakovne KIA Motors a Mobis Slovakia. V okolí sa nachádzajú ďalšie veľké zdroje - Žilinská teplárenská, a.s. Žilina, Dolvap Varín – výroba vápna, veľkochov hydiny Mojšova Lúčka a Strečno a Veterinárny asanačný podnik VAS - Mojšova Lúčka. Veľa je aj lokálnych zdrojov znečistenia ovzdušia. Medzi existujúce zdroje znečisťovania ovzdušia v predmetnom území radíme tiež dopravu na cestnej komunikácii II/583, ktorá prechádza obcou.

Z hľadiska dlhodobého vývoja produkcie emisií v okrese Žilina bol zaznamenaný výrazný pokles emisií tuhých látok a oxidov dusíka.

Obec je z veľkej časti plynofikovaná, preto je zmiernený vplyv lokálnych zdrojov na tuhé palivo. Ku kontaminácii ovzdušia dochádza v čase dopravnej špičky v okolí ciest II a III triedy. Vplyv je pomerne významný, vzhľadom k intenzívnej doprave na cestách II/583A, II/583D a k lokalizácii cesty II/583 v zastavanej časti obce.

C.2.4. Vodné pomery

Povrchové vody

Katastrálne územie obce Gbeľany patrí z hydrologického hľadiska do povodia rieky Váh. Režim väčšiny tokov v území je typický stredohorský snehovo – dažďový, s akumuláciou vody a nízkymi stavmi v decembri až februári, vysokou vodnosťou v apríli až máji (maximálnymi stavmi prevažne v apríli) a nízkymi stavmi v septembri.

Územie je primárne odvodňované Gbelianskym potokom, iba severná časť v okolí sedla Žiarce Vadičovským potokom cez Kysucu a Koňhorským potokom cez Varínku. V k.ú. susednej obce Mojš priberá Váh cestou náhradného biokoridoru pravostranný prítok Kotrčiná (identifikačné číslo 4-21-06-6433), do ktorého je južne od k.ú. obce Gbeľany zaústnený ľavostranný prítok Gbeliansky potok (identifikačné číslo 4-21-06-6434), ktorý je hydrologickou osou riešeného územia. Do Kotrčinej je zaústnený ľavostranný bezmenný prítok Hnivý kanál (identifikačné číslo 4-21-06-6438), do ktorého ústí pravostranný bezmenný prítok Kanál (identifikačné číslo 4-21-06-6439). Hnivý kanál preteká západnou časťou k.ú. Gbeľany medzi „doškolovacím strediskom“ a obytným územím a pokračuje v priestore medzi územím priemyselnej výroby a územím bývania v rodinných domoch. Kanál priteká do Hnivého kanála od západu pozdĺž cesty II/583. Vodný tok Hnivý kanál a Kanál sú v k.ú. Gbeľany na mnohých miestach zatrubnené, niektoré ich časti boli zatrubnené v rámci meliorácii, niektoré pri výstavbe MOBISU. Vodné dielo Žilina je vybudované za účelom výroby elektrickej energie, povodňovej ochrany a rekreačného využitia. Dĺžka vodnej nádrže je 7,1 km, šírka až 600 m, objem nádrže je 18,15 mil. m³.

Gbeliansky potok pramení v priestore Jedličník pod Hradiskom, preteká pomedzi vrcholmi Hradisko a Koňhora a v severnej časti k.ú. priberá pravostranný bezmenný prítok (identifikačné číslo 4-21-06-6437) pritekajúci od vrcholu Hradisko 652 m n.m., južnejšie je súbežný z východnou hranicou k.ú. kde priberá dva ľavostranné bezmenné prítoky (identifikačné číslo 4-21-06-6436) a (identifikačné číslo 4-21-06-6435) pritekajúce z k.ú. Varín. Potom sa otáča mierne na juhozápad a preteká ťažiskom zastavaného územia obce a pokračuje smerom južným až juhozápadným k sútoku s Kotrčinou. Gbeliansky potok je v intraviláne upravený na Q100, teda na prevedenie „storočnej vody“.

Náhradný biokoridor prepája tok Varínky a Váhu v priestore k.ú. Varín s tokom Váhu pod VD Žilina, preklenuje tzv. bariérový efekt prehradenia toku, čím nahrádza pôvodnú prirodzenú migračnú cestu vodných živočíchov tokom Váhu. Preteká pravostranne pozdĺž celého vodného diela.

Najvýznamnejší vodný tok pretekajúci cez intravilán obce Gbeľany je Gbeliansky potok. V celom profile v intraviláne obce je jeho koryto upravené s vybudovanou úpravou a patričnou protipovodňovou ochranou na prietok 100-ročnej vody: Q_{100} . Aj za týchto skutočností v úseku ležiacom južne od štátnej cesty č. II/583 už niekoľkokrát došlo k vybreženiu vodného toku z koryta do okolitej zástavby. Uvedené protipovodňové opatrenia budoval SVP š.p., v hornej časti obce ich buduje proti toku obec Gbeľany.

Okrem Gbelianskeho potoka sú problémové aj bezmenný tok/kanál a Hnivý potok, vedený pri ceste II/583D. Výstavbou priemyselného parku bol v značnom úseku zatrubnený (cca 800 m). Toto zatrubnenie BT DN1200 je zrealizované v násype. Tieto toky v minulosti slúžili na odvádzanie vôd z melioračného odvodnenia územia v lokalite Hrby. Meliorácie sú už nefunkčné avšak kanál je funkčný. Keďže ale tento kanál a potok Hnivý leží v extraviláne obce, ich úpravy boli navrhnuté iba na prietok 20-ročnej vody (Q_{20}) až do jeho zaústenia do potoka Kotrčina. V týchto úsekoch dochádza k vybrežovaniu vodného toku z koryta a ďalšie napájanie dažďových vôd do toku sa musí konzultovať s jeho správcom (SVP š.p.).

Menej významné vodné toky v katastri (spravidla neregulované) odvodňujú lesné a lúčne partie, kde je odtok vody z územia spomaľovaný vegetačným krytom. Ich povodňové riziko nie je veľké.

Rieka Váh spolu s Vodným dielom Žilina a biokoridorom majú vykonané príslušné opatrenia (majú vybudované brehové líniové konštrukcie), ktoré ochraňujú príľahlé územie od povodní. V niektorých úsekoch je zatrubnený aj bezmenný kanál. Toky v katastri obce sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. (SVP) a niektoré toky sú bez správcu.,

Tab. 11: Zoznam tokov v katastri obce Gbeľany

Názov toku / správcovský názov	Hydrologické číslo toku	Správca toku	Úprava toku
Potok Kotrčina	4-21-06-6433	SVP	
Gbeliansky potok / Gbelianský potok	4-21-06-6434	SVP	regulácia toku v intraviláne na Q_{100} (problém s vybrežovaním toku z koryta)
Gbeliansky potok / -	4-21-06-6434,01	nemá	
BP Gbelianskeho potoka / -	4-21-06-6435	nemá	
BP Gbelianskeho potoka / -	4-21-06-6436	nemá	
BP Gbelianskeho potoka / -	4-21-06-6437	nemá	
BP Kotrčinej / Hnivý potok	4-21-06-6438	SVP	čiatočná regulácia a zatrubnenie na Q_{20}
Bezmenný / kanál	4-21-06-6439	SVP	regulácia a zatrubnenie na Q_{20} (problém s vybrežovaním toku z koryta)
biokoridor	-	VV š.p.	Jedná sa o upravené koryto na prevádzkový prietok 2-8 m ³ /s

Podzemné vody

Katastrálne územie obce Gbeľany sa nachádza v útvare podzemnej vody kvartérnych sedimentov SK1000500P a útvare podzemnej vody predkvartérnych hornín SK2001800F.

Tab. 12: Útvary podzemnej vody

Čiastkové povodie	Kód VÚ	Názov VÚ	Plocha VÚ (km ²)	Stav VÚ	
				kvantitatívny	chemický
Váh	SK1000500P	Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov horného Váhu a jeho prítokov (útvary kvartérnych sedimentov)	1069,302	dobrý	dobrý
Váh	SK2001800F	Puklinové podzemné vody západnej časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny (útvary predkvartérnych hornín)	4451,705	dobrý	dobrý

Útvary podzemnej vody SK1000500P bol vymedzený ako útvary kvartérnych sedimentov s plochou 1069,302 km². Na základe hodnotenia jeho stavu v rámci 2. Plánu manažmentu povodí dosahoval tento útvary dobrý kvantitatívny aj chemický stav. Útvary podzemnej vody SK2001800F bol vymedzený ako útvary predkvartérnych hornín s plochou 4451,705 km². Na základe hodnotenia jeho stavu bol tento útvary klasifikovaný v dobrom kvantitatívnom stave a v dobrom chemickom stave.

Návrh územného plánu obce Gbeľany je vypracovaný tak, aby akceptoval požiadavku Výskumného ústavu vodného hospodárstva Bratislava tak, aby neboli ohrozené ciele rámcovej smernice o vode (smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a rady), ktorými je ochrana a zlepšenie kvality vôd a vodných ekosystémov, trvale udržateľné využívanie vôd a dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2021.

Vodohospodársky chránené územia

Medzi chránené územia v zmysle zákona 364/2004 Z. z. o vodách patria:

Chránené oblasti určené pre odber pitnej vody

- *ochranné pásma vodárenských zdrojov* – určuje orgán štátnej vodnej správy na základe posudku orgánu na ochranu zdravia na ochranu výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú. V riešenom území sa nachádzajú Vodný zdroj Gbeľany, kde je vyhlásené ochranné pásmo 1.stupňa. Vnútorne PHO 1o vodných zdrojov je vymedzené oplotením, ďalšie vonkajšie PHO 2o zasahuje aj do okolitej voľnej krajiny. Ochranné pásmo 2. stupňa chráni celú infiltračnú oblasť podzemných vôd, čo zahŕňa kvartérne náplavy Váhu, ktoré majú veľký vodohospodársky význam. Sú na ne viazané významné akumulácie podzemných vôd, ktoré sú zachytené vodnými zdrojmi Teplička a Gbeľany. Využitelná výdatnosť vodného zdroja Teplička dosahuje 170 l/s a vodného zdroja Gbeľany 15 l/s.
- *povodia vodárenských tokov*, - v riešenom území sa nenachádzajú.
- *chránená vodohospodárska oblasť* (CHVO) – vládou vyhlásené územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V riešenom území sa nachádza *Chránená vodohospodárska oblasť Beskydy a Javorníky (CHVO)*, stanovená Nariadením vlády SSR č. 13/1987. Spadá do nej severná časť riešeného územia.

Chránené oblasti určené na rekreáciu, vrátane vôd vhodných na kúpanie

- V území sa nevyskytujú.

Chránené oblasti citlivé na živiny

- *Citlivé oblasti* - Podľa nariadenia vlády č. 174/2017 Z. z. sú za citlivé oblasti vyhlásené vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. Citlivou oblasťou sú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR.

- Zraniteľné oblasti - sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých zrážkové vody odtekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Podľa nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z., prílohy č. 1, riešené územie k.ú. Gbeľany patrí k zraniteľným oblastiam.

V súvislosti s existenciou vodného zdroja v riešenom území je kvalita podzemných vôd dlhodobo sledovaná. V minulosti bola v nej zaznamenaná zvýšená koncentrácia dusičnanov z dôvodu intenzívnej poľnohospodárskej činnosti. S poklesom jej intenzity bolo zaznamenané postupné znižovanie koncentrácií znečisťujúcich látok. V areáloch spoločnosti Mobis Slovakia s.r.o., KIA Motors Slovakia s.r.o., SHT, s.r.o. a HYSCO SLOVAKIA, s.r.o. je prevádzkovaný systém monitorovania podzemných vôd, v rámci ktorého je pravidelne vyhodnocovaná kvalita podzemných vôd v areáloch podnikov a v ich bezprostrednej blízkosti.

C.2.5. Pôdne pomery

Pôdne typy

Na pôdotvorných substrátoch v riešenom území sa vyvinuli nasledovné typy pôd:

- 02 – fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké
- 03 – fluvizeme typické karbonátové, ťažké
- 06 – fluvizeme typické, stredne ťažké
- 12 – fluvizeme glejové, ťažké
- 56 – luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké
- 63 - kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, stredne ťažké
- 66 - kambizeme typické kyslé na flyši, stredne ťažké až ľahké
- 68 – kambizeme typické kyslé na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké
- 69 - kambizeme pseudoglejové na flyši, stredne ťažké
- 82– kambizeme (typ) na flyši, na výrazných svahoch 12 - 25° stredne ťažké až ťažké
- 88 – regozeme typické až regozeme pelické, ojedinеле hnedozeme erodované, alebo kambizeme erodované na slieňoch alebo íloch, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)
- 92 - rendziny typické na výrazných svahoch 12 - 25°, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)
- 00 - pôdy na zrúch nad 25° (bez rozlíšenia typu pôdy)

Fluvizeme - sa nachádzajú v nivách riek, kde bol ich vývoj opakovane narušovaný záplavami. Ich pôdny profil sa tým často obohacuje o novú vrstvu kalových sedimentov, čo sa prejavuje jeho zvrstvením (tu sa nejedná o pôdne horizonty ale o tzv. pôdne vrstvy). Podľa produkčného potenciálu jednotlivých pôdnych subtypov môžu byť tieto pôdy zaradené do kategórií od vysokoprodukčných orných pôd po stredne produkčné trvalé trávne porasty. Ich produkčný potenciál sa pohybuje v rozsahu 33 - 90 bodov (v 100 bodovej stupnici). Rozsiahle súvislé plochy fluvizemí typických pokrývajú takmer celé alúvium Váhu. Takmer celá výmera fluvizemí sa intenzívne poľnohospodársky využíva ako orné pôdy.

Luvizeme – sú pôdy s dominantným procesom ilimerizácie – translokácie koloidov (prevažne ílových minerálov) ktoré sú v dôsledku intenzívneho premývania pôdneho profilu zrážkovou vodou splavované do hlbších vrstiev pôdneho profilu, kde tvoria obohatený (ilimerizovaný) luvický horizont. V hornej časti profilu vzniká ochudobnený, vyplavený – eluviálny horizont. Luvizeme sú stredne až menej úrodné pôdy. Luvizeme pseudoglejové sa vyskytujú v komplexoch s pseudoglejmi prevažne na hlbších substrátoch flyšového charakteru. Z hľadiska zrnitosti ide takmer výlučne o stredne ťažké - hlinité pôdy.

Kambizeme - patria do skupiny hnedých pôd, s dominantným procesom vnútro pôdneho zvetrávania. Nájdeme ich najviac na zvetralinách a svahovinách nekarbonátových hornín. Na substrátoch flyšového charakteru sú tieto pôdy hlbšie a menej kamenité, často reprezentované luvizemným až pseudoglejovým subtypom. Kambizeme sú pôdy len podpriemerne úrodné, sú to spravidla kyslé

minerálne chudobné pôdy s nízkym obsahom humusu. Radíme ich k pôdam málo odolným voči degradácii a silne až extrémne erózne ohrozené (prevažne ide o plytké pôdy s nestabilnou pôdnou štruktúrou, na strmých svahoch. Sú rozšírené v hornatej časti riešeného územia najmä na svahoch. Luvizemné a pseudoglejové kambizeme s hlbším profilom sú využívané aj ako orné pôdy, väčšina kambizemí je však z dôvodu ich kamenitosti, plytkého pôdneho profilu a svahovitosti zatrávnená alebo zalesnená.

Regozeme - sú málo úrodné mladé dvojhorizontové A-C pôdy s iniciálnym pôdotvorným procesom narúšaným rôznymi faktormi a podmienkami, hlavne eróziou. Sú vyvinuté na nekarbonátových nealuviálnych nespevnených sedimentoch. Sú to pôdy s ochrickým Ao horizontom (svetlý horizont slabej akumulácie humusu s hrúbkou do 30 cm – iniciálne štádium vývoja pôd v dôsledku intenzívnej erózie), bez ďalších diagnostických horizontov. Horizont je prevažne sorpčne nasýtený, s nízkym obsahom humusu s rôznym pH v závislosti od substrátu. Ao horizont prechádza v prirodzených podmienkach postupne cez tenký prechodný A/C horizont do nekarbonátového pôdotvorného substrátu – C horizontu. Na orných pôdach je prechodný horizont rušený orbou. Ide výlučne o ťažké - ílovité pôdy, vyskytujúce sa na svahoch rôznych sklonov. Regozeme sú pôdy málo úrodné, s nízkou ekologickou stabilitou. Vďaka ílovej textúre majú malú infiltračnú schopnosť čo je spolu s výskytom na svahoch príčinou ich vysokej eróznej ohrozenosti.

Rendziny – pôdy na vápnatých horninách. V rôznych klimatických pomeroch sa vytvárajú od dubového stupňa až po alpínsky. Rendziny sú dvojhorizontové A-C pôdy vyvinuté výlučne zo zvetralín pevných karbonátových hornín, t.j. hornín s obsahom CaCO_3 , alebo MgCO_3 nad 75%, ale s nedostatkom ďalších živín a malým nerozpustným minerálnym zvyškom (vápence, dolomity, vápnité zlepence, serpentíny, sádrovce). Pôdy vyvinuté z takýchto pôdotvorných substrátov a prevažne v členitom reliéfe sú spravidla plytké, stredne ťažké, so skeletnosťou nad 30%. Dominantným pôdotvorným procesom pri ich vzniku a vývoji je mačínový proces až po procesy akumulácie a stabilizácie humusu. Humusový horizont sa u rendzín tvorí podstatne pomalšie ako u iných pôdnych jednotiek. Vo vyšších horských oblastiach sú plytkšie štrkovité rendziny poľnohospodársky využívané len ako pasienky.

Pôdne druhy

Podľa zrnitosti pôd rozlišujeme pôdne druhy. Zaradenie pôd do pôdnych druhov je popri informácii o pôdnom type najdôležitejšou pedologickou charakteristikou. Klasifikácia pôd podľa pôdnych druhov je založená na zrnitosti, ktorá je jednou z najdôležitejších pôdnych vlastností. Pri posudzovaní zrnitosti pôdy sa hodnotí a klasifikuje textúra jemnozeme, t.j. zrnitostnej frakcie do 2 mm, čo je medzinárodne uznávaná hranica. Zrnitosť ovplyvňuje mnohé dôležité vlastnosti pôd. Súbor zrn rôznej veľkosti možno označiť ako určitú zrnitostnú skupinu – frakciu. V k.ú. sa vyskytujú nasledovné druhy pôd:

- 2 - stredne ťažké pôdy (hlinité),
- 3 - ťažké pôdy (ílovitohlinité),
- 5 – stredne ťažké pôdy – ľahšie (piesočnatohlinité).

Chránené pôdy

Pôdy v k.ú. podľa BPEJ sú zaradené do kvalitatívnych skupín 5,6,7,8,9. Ochrane pôdnych zdrojov podliehajú pôdy zaradené podľa kódu BPEJ do skupiny kvality 1 – 4. Takéto pôdy sa v území nevyskytujú. V zmysle Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z, ktoré je platné od 1.4.2013 sa za chránené pôdy v k.ú. Gbeľany považujú tiež pôdy s kódom BPEJ 0702002, 0702005, 0703003, 0706015, 0712003, 0756202, 0756402, 0768212, 0768232. Osobitnej ochrane podliehajú tiež pôdy, na ktorých boli vykonané zúrodňovacie opatrenia – meliorácie.

Tie boli vybudované na veľkých rozlohách obhospodarovanej pôdy a v súčasnosti sú už takmer nefunkčné.

Kontaminácia pôd

V súvislosti s kontamináciou pôd rizikovými látkami, čiže tzv. difúznej kontaminácie je táto sledovaná priamo v rámci ČMS – P (Čiastkový monitorovací systém pôdy) ako aj jeho podsystemu Plošného prieskumu kontaminácie pôd (PPKP). Pod kontamináciou sa rozumie prekroenie najvyššej prípustnej hodnoty obsahu prvkov a zlúčenín v pôde sledovaných v Čiastkovom monitorovacom systéme Pôda podľa Rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR. Podľa mapy Kontaminácia pôd sa v riešenom území vyskytujú pôdy zaradené do kategórie nekontaminovaná pôda, kde geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A. Kontaminácia horninového prostredia organickými látkami nebola zistená.

Poľnohospodárske pôdy sú z hľadiska produkčných vlastností pôsobením klimatických zmien priemerne produkčné, rozložené v rovinatom teréne a na plytko modelovaných svahoch.

C.2.6. Fauna, flóra

Rastlinstvo

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, P., 2002 in Atlas krajiny SR) je kotlinová časť riešeného územia začlenená do zóny bukovej, oblasti kryštálicko-druhojornej, okresu Žilinská kotlina, podokresu severného. Severná časť patrí do zóny bukovej, oblasti flyšovej, do okresu Kysucká a Oravská vrchovina.

Pôvodné porasty boli tvorené druhmi karpatskej lesnej flóry. Podľa mapy potenciálnej prirodzenej vegetácie (Maglocký, Š. 2002 in Atlas krajiny SR) sú v území mapované tieto jednotky:

- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy)
- karpatské dubovo-hrabové lesy
- bukové lesy v horských polohách
- bukové a jedľovo-bukové lesy
- jedľové a jedľovo-smrekové lesy (vrcholové polohy)

V súčasnosti je územie výrazne zmenené. V území sa vyvinuli biotopy vytvorené a ovplyvnené človekom. Poľnohospodárska pôda sa získavala kľčovaním lesov, na vhodných plochách sa pôda obhospodarovala orbou, časť vyklčovaných lesov sa premenila na lúky a pasienky. Lesné biotopy sú miestami zmenené v prospech ekonomicky efektívnejších drevín (smrek). Biotopy ľudských sídiel sa vyznačujú charakteristickým druhovým zložením fauny a flóry.

Charakteristika rastlinných spoločenstiev

Vegetácia lesov

Lesné porasty v území sú v značnej miere fragmentované. Časť lesných porastov tvoria prirodzenejšie kompaktnéjšie pôvodné lesné porasty s prirodzeným drevinovým zložením, hojné zastúpenie majú však aj lesné porasty premenené hospodárskymi zásahmi človeka v prospech smreku. Najrozšírenejšia porastotvorná drevina je smrek obyčajný (*Picea abies*) 58%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 13%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 18%, breza (*Betula sp.*) 5%, jelša (*Alnus sp.*) 2,75% smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 2%, ako doplnkové sa uplatňujú jedľa biela (*Abies alba*), jaseň obyčajný (*Fraxinus excelsior*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*). V krovinnej etáži prevládajú lieska obyčajná (*Corylus avellana*) a svib krvavý (*Swida sanguinea*), ďalej hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*). Na podmáčaných stanovištiach sú vyvinuté jelšiny tvorené predovšetkým jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*), topoľom osikovým (*Populus tremula*) a s bohatým krovinným a bylinným podrastom, kde prevládajú hygrofilné a nitrofilné druhy.

Nelesná drevinová vegetácia

V drevinných porastoch pri tokoch podmäčaná prúdiacou podzemnou vodou možno pozorovať fragmenty jaseňovo-jelšových podhorských lužných lesov. V stromovom poschodí prevláda jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrbá biela (*Salix alba*) a vrbá krehká (*Salix fragilis*), menej jelša sivá (*Alnus incana*), topoľ osikový (*Populus tremula*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*). Brehové porasty vo vyššie položených úsekoch tokov prechádzajú do horských jelšových lužných lesov s typickým výskytom jelše sivej (*Alnus incana*). Tieto zvyšky lužných lesov bývajú väčšinou redukované na úzke líniové útvary lemujúce brehy. Na plochách menej prístupných pre ťažké mechanizmy vznikli porasty krovín tvorené druhmi slivka trnková (*Prunus spinosa*), hloh (*Crataegus sp.*), ruža šípová (*Rosa sp.*), baza čierna (*Sambucus nigra*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*). Do brehových biotopov prenikajú invázne druhy, napr. netýkavka žľaznatá (*Impatiens glandulifera*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*).

Významné sú umelo vysadené brehové porasty pri náhradnom biokoridore Váhu, drevinové zloženie zodpovedá stanovištným podmienkam.

Kroviny a nelesná drevinová vegetácia sú pomerne hojne zastúpené, tak v blízkosti komunikácií, ako aj v remízkach. Plnia významnú ekologickú funkciu a sú dôležitým miestom pre ornitocenózy. Tvoria ich z drevín javor poľný (*Acer campestre*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), breza previsnutá (*Betula pendula*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), hloh (*Crataegus sp.*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jablň planá (*Malus sylvestris*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), smrek obyčajný (*Picea abies*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), hruška planá (*Pyrus pyraeaster*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*).

Vegetácia trvalých trávnych porastov

Druhovú zloženie lúk a pasienkov sa mení v závislosti od mikrostanovištných podmienok (najmä expozícia a hydrický režim) a spôsobu využívania (kosenie, pasenie, striedanie pastvy a kosenia). Intenzívne lúky v nižších polohách sú druhovo chudobnejšie, väčšinou s výraznou prevahou reznáčky laločnatej (*Dactylis glomerata*), trojštetu žltkastého (*Trisetum flavescens*) a kostravy červenej (*Festuca rubra* agg.). Okrem uvedených dominujúcich druhov sa tu vyskytuje napr. púpava (*Taraxacum sp.*) sedmokráska obyčajná (*Bellis perennis*), rasca lúčna (*Carum carvi*), timotejka lúčna (*Phleum pratense*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*) a veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*). V menej intenzifikovaných travinno-bylinných porastov v odľahlejších lúkach vo vyšších polohách sa vyskytuje napr. rebríček prostredný (*Achillea millefolium*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), zvonček konárstý (*Campanula patula*), rasca lúčna (*Carum carvi*), jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), škarda dvojročná (*Crepis biennis*), kostrava červená (*Festuca rubra* agg.), pakost lúčny (*Geranium pratense*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), nevädzovec frygický (*Jacea phrygia*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), timotejka lúčna (*Phleum pratense*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), prvosenka jarná (*Primula veris*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), iskerník klamný (*Ranunculus auricomus*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*) a i. Ojedinele v nich rastú aj niektoré druhy z čeľade vstavačovitých (*Orchidaceae*). Na vlhších miestach a na podhorských prameniskách sa fragmentovite vyskytujú vysokobylinné vlhké až mokré lúky s prevahou širokolistých bylín, kde prevládajú hygrofilné druhy, napr. záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica srstnatá (*Carex hirta*), pichliač zelinný (*Cirsium oleraceum*), bahnička močiarna (*Eleocharis palustris* agg.), lipkavec severný (*Galium boreale*), sitina článkovaná (*Juncus articulatus*), hrachor lúčny (*Lathyrus pratensis*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides* agg.), deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*).

túžobník brestovitý (*Filipendula ulmaria*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*).

Trvalé trávne porasty na strmých svahoch postupne podliehajú sukcesii a ich zloženie sa mení, prevládajú náletové dreviny, tŕňomilné druhy a ustupujú svetlomilné druhy rastlín. Niektoré lokality už nadobúdajú charakter lesa.

Vegetácia vodných plôch a mokraďových spoločenstiev

Na území katastra sa nachádzajú vodné plochy VD Žilina. Brehy lemujú umelé zatrávnené hrádze bez výskytu drevinovej vegetácie. Mokrade sa vyskytujú pozdĺž náhradného biokoridoru, roztrúsene vo forme slatinných lúk, pramenísk a podmáčaných lokalít. Medzi charakteristické druhy patrí záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica štíhla (*Carex acuta*), ostrica sivá (*Carex flacca*), ostrica srstnatá (*Carex hirta*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), praslička riečna (*Equisetum fluviatile*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), vrbica vrbolistá (*Lythrum salicaria*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides* agg.), chrastnica trstovníkovitá (*Phalaroides arundinacea*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*).

Výskyt invázných a expanzívnych druhov

V riešenom území bol zistený nežiadúci výskyt invázných druhov rastlín *Rhus typhina* (sumach pálkový), *Fallopia japonica* (kridlatka japonská), *Solidago canadensis* (zlatobyľ kanadská), druhy rodu *Aster* (astra), *Stenactis annua* (hviezdník ročný), *Robinia pseudoacacia* (agát biely), *Impatiens parviflora* (netýkavka malokvetá), *Impatiens glandulifera* (netýkavka žliazkatá), *Conyza canadensis* (turanec kanadský). K nim na ruderalných stanovištiach pristupujú aj druhy expanzívne, ako *Artemisia vulgaris* (palina pravá), *Tanacetum vulgare* (vratič obyčajný), *Cirsium arvense* (pichliač roľný) a iné.

Chránené a ohrozené druhy

V riešenom území sa nachádzajú roztrúsene niektoré chránené a ohrozené druhy rastlín, medzi ktoré patrí napr. *Dactylorhiza majalis* (vstavačovec májový), *Dactylorhiza sambucina* (vstavačovec bazový), *Epipactis atrorubens* (kruštík tmavočervený), *Gymnadenia conopsea* (päťprstnica obyčajná), *Orchis mascula* (vstavač mužský), *Orchis militaris* (vstavač vojenský), *Platanthera bifolia* (vemenník dvojlistý).

Živočíšstvo

Podľa Zoografického členenia v zmysle terestrického biocyklu riešené územie leží v provincii listnatých lesov, v podkarpatskom úseku. Podľa limnického biocyklu patrí územie do pontokaspickej provincie, podunajského okresu, stredoslovenskej a západoslovenskej časti.

Fauna lúk, pasienkov, zarastajúcich úhorov, remízok a plošnej NDV

Z motýľov sa tu vyskytuje súmračník kotúčový (*Erynnis tages*), súmračník jahodový (*Pyrgus malvae*), súmračník nátržníkový (*P. serratulae*), súmračník horský (*P. alveus*), súmračník skorocelový (*Carterocephalus palaemon*), súmračník metlicový (*Thymelicus sylvestris*), vidlochvost ovocný (*Iphiclide podalirius*), mlynárik hrachorový (*Leptidea sinapis*), mlynárik kapustový (*Pieris brassicae*), mlynárik repový (*P. rapae*), mlynárik repkový (*P. napi*), mlynárik žeruchový (*Anthocharis cardamines*), žltáček podkovkový (*Colias alfacariensis*), žltáček rešetliakový (*Gonopteryx rhamni*), perlovec jahodníkový (*Boloria euryphrosyne*), perlovec najmenší (*B. dia*), perlovec malý (*Issoria lathonia*), perlovec striebristopásy (*Argynnis paphia*), hnedáček skorocelový (*Melitaea athalia*), babôčka admirálska (*Vanessa atalanta*), babôčka prhlavová (*Aglais urticae*), babôčka brestová (*Nymphalis polychloros*), babôčka osiková (*N. antiopa*), babôčka pávooká (*Aglais io*), babôčka zubatokridla (*Polygonia c-album*), dúhovec menší (*Apatura ilia*), bielopásavec zemolezový (*Limenitis camilla*), modráček najmenší (*Cupido minimus*), modráček čiernoobrúbený (*Plebejus argus*), modráček obyčajný

(*Polyommatus icarus*), modráčik komonicový (*P. dorylas*), modráčik ďatelinový (*P. bellargus*), modráčik vikový (*P. coridon*), modráčik horcový (*Maculinea alcon*), ohniváček čiernokrídly (*Lycaena phlaeas*), ostrôžkár cezminový (*Satyrrium ilicis*), ostrôžkár slivkový (*S. pruni*).

Na lúčnych biotopoch hniezdi napr. prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*), prhlaviar červenkastý (*Saxicola rubetra*), či škvránok poľný (*Alauda arvensis*).

Z bežných cicavcov sa vyskytuje zajac poľný (*Lepus europaeus*) liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*) srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Z ďalších napríklad jeleň lesný (*Cervus elaphus*).

Na **poliach** nájdeme bažanta obyčajného (**syn.** bažant poľovný) (*Phasianus colchicus*), jarabicu poľnú (*Perdix perdix*), prepelicu poľnú (*Coturnix coturnix*) a zajaca poľného (*Lepus europaeus*).

Fauna lesov a lesných okrajov

V lesných spoločenstvách sa vyskytujú z obojživelníkov salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*) a rosnička zelená (*Hyla arborea*). Z plazov bol v lesných porastoch zaznamenaný výskyt slepúcha lámavého (*Anguis fragilis*). Z druhov vtákov boli zaznamenané pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*) a sýkorka uhliarka (*Periparus ater*). jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), kuvik obyčajný (*Athene noctua*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), zelenka obyčajná (*Chloris chloris*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*), holub plúžik (*Columba oenas*), krkavec čierny (*Corvus corax*), ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), sokol myšiar (*F. tinnunculus*), muchárik malý (*Ficedula parva*), krivonos smrekový (*Loxia curvirostra*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), sýkorka chochlatá (*Lophopanetes cristatus*), sýkorka čiernohlavá (*Poecile montanus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), kolibiarik spevavý (*Phylloscopus trochilus*), dubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), žlna sivá (*Picus canus*), žlna zelená (*P. viridis*), vrchárka modrá (*Prunella modularis*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), králik ohnivohlavý (*Regulus ignicapilla*), sova obyčajná (*Strix aluco*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*), penica obyčajná (*Sylvia communis*) a drozd čvíkota (*Turdus pilaris*) holub hrivnák (*Columba palumbus*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), ďateľ bielochrbtý (*D. leucotos*), krkavec čierny (*Corvus corax*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), muchárik malý (*F. parva*), pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), sýkorka uhliarka (*Periparus ater*), sýkorka belasá (*Cyanistes caeruleus*), sýkorka veľká (*Parus major*), sýkorka hôrna (*Poecile palustris*), kolibiarik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), kolibiarik sykavý (*P. sibilatrix*), žlna sivá (*Picus canus*), brhlík obyčajný (*Sitta europaea*), penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*T. philomelos*) a drozd trskota (*T. viscivorus*). Medzi akcesorické prídavné druhy, ktoré sa vyskytujú v lesných ornitocenózach vzácné, patrili: jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), kuvik obyčajný (*Athene noctua*), zelenka obyčajná (*Chloris chloris*), kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*), ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), sýkorka čiernohlavá (*Poecile montanus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), dubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), žlna zelená (*Picus viridis*), králik ohnivohlavý (*Regulus ignicapilla*), sova obyčajná (*Strix aluco*), škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*), penica obyčajná (*Sylvia communis*) a drozd čvíkota (*Turdus pilaris*). Z drobných cicavcov sa vyskytuje plíšik lieskový, veverica stromová (*Sciurus vulgaris*). Z väčších cicavcov ma veľké zastúpenie diviak lesný (*Sus scrofa*). srnec lesný (*Capreolus capreolus*), menej početným zástupcom tejto systematickej skupiny živočíchov je jeleň lesný (*Cervus elaphus*). Z mäsožravých druhov sú zaznamenané lasica myšožravá (*Mustela nivalis*), kuna lesná (*Martes martes*), kuna skalná (*M. foina*) a jazvec lesný (*Meles meles*), mačka divá (*Felis silvestris*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*), liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*). Sporadicky je možný výskyt migrujúcich jedincov medveďa hnedého (*Ursus arctos*).

Vodné a mokrad'ové spoločenstvá

Biotoxy vôd a ich brehov obývajú viaceré druhy podoenié, komárov a iných bezstavovcov. Źaby v tomto type biotopu reprezentuje skokan hnedý (*Rana temporaria*) a rosníčka zelená (*Hyla arborea*). Periodické mláky v kultúrnej krajine, ale aj na lesných cestách využíva kunka Źltobruhá (*Bombina variegata*). Skupina plazov je zastúpená hygrolilnou užovkou obojkovou (*Natrix natrix*). Z akvatických druhov hmyzoŹravcov sa vyskytuje napríklad dulovníca väčšia (*Neomys fodiens*). Semiakvatické nepôvodné druhy hlodavcov tu zastupuje ondatra piŹmová (*Ondatra zibethicus*). Z pôvodných druhov hlodavcov je na vodné a mokrad'ové biotoxy viazaný hryzec vodný (*Arvicola terrestris*).

Fauna urbánnych a synantropných biotopov.

V antropogénnych biotopoch v intraviláne sídel sa vyskytujú včela medonosná (*Apis mellifera*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), Źltochvost domový (*Phoenicurus ochruros*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), belorítka obyčajná (*Delichon urbica*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), lasica obyčajná (*Mustela nivalis*) a tchor tmavý (syn. tchor obyčajný) (*Mustela putorius*).

C.2.7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana

Krajinná štruktúra

Štruktúra súčasnej krajiny je výsledkom dlhodobého historického vývoja a odráža využitie prírodnej krajiny človekom. Vznikla v dôsledku pôsobenia človeka na prírodné ekosystémy, ich využívaním, prejavujúcim sa pretváraním a ovplyvňovaním vlastností zložiek krajiny, teda funkčná štruktúra krajiny je základným faktorom podmieňujúcim jej fyziognómiu. Výsledkom antropického pôsobenia v krajine je vznik poloprirodzených a umelých prvkov, ktoré spolu s prírodnými prvkami vytvárajú určitú fyziognomickú mozaiku súčasnej štruktúry krajiny. Základné prvky krajinej štruktúry tvoria:

- lesná vegetácia
- nelesná drevinová vegetácia
- trvalé trávne porasty
- orná pôda a trvalé kultúry
- vodné toky a plochy
- prvky bez vegetácie
- sídelné a technické prvky (antropogénne prvky).

Lesná vegetácia

V katastri obce Gbeľany sa nachádza 192,4286 ha lesných pozemkov. V k.ú. Gbeľany sú traja obhospodarovatelia lesov: Lesné a pasienkové pozemkové spoločenstvo DIELEC - KOŇHORA, Lesy SR š.p. OZ Źilina a Urbariát – lesné a pozemkové spoločenstvo Gbeľany.

Lesné porasty zo štruktúrneho hľadiska netvoria veľké ucelené celky, sú skôr fragmentované, striedajú sa s lúkami a pasienkami. Rozsiahlejšie plochy predstavujú porasty Pod Ladňou, Kutiná, Hradisko. Ochranné lesy z dôvodu ochrany pôdy sú vymedzené pozdĺž Gbelianskeho potoka. Z drevín prevláda smrek, buk, borovica, jelša, smrekovec, breza, a i.

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia sa nachádza na plochách, nevhodných na poľnohospodárske využitie v roklinách, erózných zárezoch, podmáčaných a inak nevyužitelných lokalitách, významnú časť tvoria opustené lúky a pasienky, ktoré po ukončení obhospodarovania zarastajú. V riešenom k.ú. má významné plošné rozšírenie, prevažne v severnej pahorkatine až vrchovine. Nedostatok nelesnej drevinovej vegetácie je v oráčinovej krajine na nive Váhu. Brehové porasty sú sekundárnym

spoločenstvom po prirodzených porastoch podhorských jelšových lužných lesov, vyvinuté len miestami ako typické brehovité porasty. Lemujú okolie Gbeľanského potoka, potoka Kotrčiná a okolie náhradného biokoridoru. V regulovaných úsekoch tokov chýbajú, alebo majú nevyhovujúcu kvalitu.

V riešenom území je významným prvkom aj izolačná zeleň, ktorá chráni zastavané územie pred negatívnymi vplyvmi priemyselných podnikov vysadená na protihlukových zemných valoch.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty majú plošne približne rovnaké zastúpenie ako lesné porasty. Rozkladajú sa od najvyšších polôch až do kotlinovej časti striedavo s lesnými porastami, čím tvoria charakteristickú kultúrnu diverzifikovanú pestrú krajinu. Udržujú sa kosením, vypásaním, bez týchto zásahov sa postupne menia na krovinné porasty, ktoré na niektorých lokalitách nadobúdajú až charakter drevinovej vegetácie. Časť trávnych porastov sa využívala pôvodne ako orné pôdy.

Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda je využívaná v rovinatej časti riešeného územia v nive Váhu, kde sa nachádzajú najkvalitnejšie pôdy. Tieto orné pôdy sú najviac ohrozené požiadavkami na výstavbu. Erózne ohrozené orné pôdy sa nachádzajú vo východnej časti k.ú na svahovitom teréne. Veľkoplošné orné pôdy sa využívajú na pestovanie kukurice, obilnín, repky, krmovín. V k.ú. Gbeľany sa nachádza značné množstvo odvodnených poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom. Rovnako sa tu nachádza kanál C krytý (evid. č. 5313 097 006) vybudovaný v roku 1983 o celkovej dĺžke 0,423 km v rámci stavby „Odvodnenie pozemkov a ÚT Gbeľany“.

Vodné toky a plochy

Gbeliansky potok je hlavnou osou zastavaného územia, v hornom úseku má bystrinný charakter, cez zastavané územie je regulovaný. Vlieva sa mimo k.ú. do potoka Kotrčiná. Potok Kotrčiná steká zo svahov smerom na juh a vlieva sa do Váhu. Menšie vodné toky – Kanál, Hnivý kanál sú úplne zregulované, až zatrubnené. Umelý vodný tok predstavuje náhradný biokoridor Váhu, ktorý nahrádza pôvodnú prirodzenú migračnú cestu vodných živočíchov tokom Váhu. Preteká pravostranne pozdĺž celého vodného diela. Napriek tomu, že je umelý, je vybudovaný s ohľadom na ekologické podmienky vodných živočíchov, tvorí meandre, prúdivé a kľudové úseky a niekde aj menšie vodné plochy a mokrade. Je lemovaný bohatou sprievodnou zeleňou. Vodné plochy predstavuje časť nádrže Vodné dielo Žilina. Dĺžka vodného diela dosahuje 7,5 km, jeho šírka 250-600 m, objem nádrže je 18,15 mil. m³. Ochranu územia zabezpečuje pravostranná hrádza s dĺžkou 7 260 m.

Prvky bez vegetácie

Prvky bez vegetácie v riešenom území predstavujú spevnené plochy – parkoviská a manipulačné plochy pri priemyselných podnikoch, spevnené dvory v zástavbe, cesty, železnica a k nim prislúchajúce manipulačné pozemky.

Prirodzené prvky bez vegetácie (skaly, odkryvy, pieskovité a štrkové náplavy vodných tokov sa v území nevyskytujú.

Sídelná vegetácia

V obci sú dve významné štruktúry sídelnej vegetácie. Jedná sa o park pri Kaštieli v Gbeľanoch a park pri tzv. Malom Kaštieli. Parky sú súčasťou areálov, ktoré sú využívané ako hotel a súkromný majetok. Malý aj veľký kaštieľ sú ohradené kamenným múrom a sú súčasťou súkromných pozemkov, nie je do nich voľný vstup. Parky sú pamiatkovo chránené, pri rekonštrukcii je potrebné udržiavať ich pôvodný charakter.

Verejná zeleň je založená pred miestnym kostolom a na cintoríne, kde sa nachádza aj chránený strom Lipa v Gbeľanoch. Vzrastlá zeleň sa nachádza medzi cestou a cintorínom. Sídelnú zeleň ďalej predstavujú vyhradená zeleň školských zariadení a areálov občianskej vybavenosti, sprievodná zeleň

ciest v sídle a nesúvislé porasty pri vodných tokoch. Izolačná zeleň je založená na protihlukových valoch, ktoré chránia zastavané územie od vplyvov dopravy a priemyselných areálov.

Súčasťou sídelnej zelene je aj súkromná zeleň záhrad a sádov pri rodinných domoch, časť záhrad a sádov sa využíva na pestovanie plodín, časť už má len okrasný a rekreačný charakter.

Obytné a administratívne plochy a plochy služieb

Pôvodná prízemná zástavba sa postupne mení na jednopodlažnú s využitým podkrovím, alebo dvojpodlažnú. Hromadná bytová výstavba je realizovaná len v niekoľkých bytových domoch. V obci sa nachádza jedna materská škola a Základná škola Gbeľany. V obci nie je zriadené zdravotné stredisko a nenachádzajú sa ani stále ambulancie všeobecného zamerania a lekárne. Kultúrno-spoločenský život v obci Gbeľany sa realizuje najmä v kultúrnom dome. Základnú obchodnú vybavenosť v obci tvoria predajne potravinárskeho a zmiešaného tovaru, pohostinstvá, stravovacie zariadenia a iné drobné predajne. Obec má vlastnú hasičskú zbrojnicu. Vo východnej časti obce sa nachádza cintorín s kaplnkou (mauzóleom).

Priemyselné a dobývacie objekty

V blízkosti obce bola vystavaná veľká kórejská automobilka KIA Motors Slovakia v Tepličke nad Váhom. Táto priťahla viaceré subdodávateľské závody, pričom jeden z nich sídli aj v katastrálnom území obce Gbeľany. Je ním firma Hysco Slovakia, ktorá pre KIU spracováva oceľové zvitky. Na území obce sa taktiež nachádza doškoloňovacie stredisko KIA. Novú priemyselnú výstavbu predstavuje CTPark na južnom okraji Gbeľan v lokalite Duhé. Vedľa železničnej trate pri mimoúrovňovom nadjazde cesty III/2072 v smere z obce Varín do obce Mojš sa nachádza územie výroby sekundárneho sektora.

Dobývacie priestory a objekty sa v k.ú. nenachádzajú.

Poľnohospodárske objekty

V obci Gbeľany sa nenachádza žiadne poľnohospodárske družstvo, pôdu obhospodaruje spoločnosť AGRA. Bývalý areál poľnohospodárskeho dvora v centre obce, vrátane pálenice bol asanovaný a je pripravený na vybudovanie občianskej vybavenosti a plôch bývania. Medzi poľnohospodárske objekty zaraďujeme areál bývalej farmy JRD s chovom koní, oviec a kôz, so skladovými priestormi na okraji k. ú. V areáli farmy sa aktivizoval Storm Ranč Gbeľany, zaoberajúci sa jazdeckým športom, najmä hippoterapiou. Má vytvorenú klubovňu, priestory pre 13 koní, v súčasnosti je ich ustajnených 7. Zámerom je výstavba krytej jazdiarne, bufetu s terasou a detského ihriska.

Lesohospodárske a vodohospodárske objekty

Medzi významné vodohospodárske stavby patrí Vodné dielo Žilina, vybudované v roku 1998 pre energetické účely. Dĺžka vodného diela dosahuje 7,5 km, jeho šírka 250-600 m, objem nádrže je 18,15 mil. m³. Ochranu územia zabezpečuje pravostranná hrádza s dĺžkou 7 260 m. Umelý náhradný biokoridor predstavuje meandrovitý prúdivý tok pre migrujúce ryby, ktoré by inak nemohli prekonať migračnú prekážku. Medzi vodohospodárske objekty patrí tiež objekt vodného zdroja Gbeľany, ktorý sa nachádza na hranici s k.ú. Varín v nive Váhu.

Významné lesohospodárske objekty sa v k.ú. nenachádzajú.

Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

V území sa nachádza hotel Château Gbeľany s kapacitou 90 lôžok a penzión Bukovina s kapacitou 14 lôžok. V areáli farmy na okraji k. ú. sa aktivizoval Storm Ranč Gbeľany, zaoberajúci sa jazdeckým športom, najmä hippoterapiou. Na organizovanie športových akcií slúži športový areál, ktorý sa nachádza v južnej časti obce. V priestoroch ZŠ sa využíva multifunkčné ihrisko a telocvičňa.

V katastrálnom území obce Gbeľany sa nachádza niekoľko kultúrno-historických objektov. Barokový kaštieľ a park (Kaštieľ s areálom) pochádza z polovice 18. storočia. Je to poschodový objekt s

pôdorysom v tvare písmena U s cestným nádvorím. Jeho štvrtú stranu uzatvára samostatná, prízemná budova s vysokou atikou a širokou, segmentovo ukončenou vstupnou bránou. Ku kaštieli patrí park, do ktorého je orientovaná fasáda so stredným rizalitom s tympanónom. V kaštieli kedysi sídlila správa Národného parku Malá Fatra. V súčasnosti je súkromným majetkom a slúži ako hotel s wellnes. Prízemná klasicistická kúria z prvej tretiny 19. storočia so stredným portikom ionizujúcich stĺpov sa nachádza na druhej strane cesty oproti kaštieli. Areál kúrie tvorí veľký park, v súčasnosti ohradený. Rovnako ako do kaštiela je aj sem vstup zakázaný. Kaplnka z 19. storočia sa nachádza na cintoríne.

Dopravné objekty a línie

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné cestné komunikácie:

- cesta druhej triedy II/583 v trase Teplica nad Váhom – Gbeľany – Varín,
- cesta druhej triedy II/583A v trase – Žilina – Gbeľany – Varín
- cesta tretej triedy III/2072 v trase Mojš – Gbeľany – Varín,
- cesta tretej triedy III/2079 v trase Gbeľany – križ. S III/2072 k.ú. Gbeľany,

Územím k.ú. prechádza elektrifikovaná železničná trať č.180 Žilina – Košice so železničnou stanicou Varín. Do katastrálneho územia obce zasahuje vlečka z vápenky zo železničnej stanice vo Varíne a nefunkčná vlečka do areálu bývalého skladu čpavku.

Energovody a produktovody

Elektrická energia

Nadzemné elektrické vedenia fragmentujú krajinu a majú negatívny dopad na krajinný obraz. Územím vedú linky diaľkových rozvodov, ktoré smerujú z/do rozvodne Varín – 400 kV vedenie V 404 Varín – Nošovice a 400 kV vedenie V495 Bošáca – Varín.

Plyn

Obec je plynofikovaná prostredníctvom strednotlakového plynovodu s priemerom DN 50mm a pracovným pretlakom PN 100kPa. Z hľadiska plynárenskej sústavy je hlavným zdrojom zemného plynu v obci medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojovacím VTL plynovodom Severné Slovensko.

Čpavkovod

Vedie súbežne so železničnou traťou, južným okrajom areálu KIA zo skladu vo Varíne do areálu podniku Aquachemia v Žiline. V súčasnosti je nefunkčný.

Typ a scenéria krajiny

V scenérii krajiny je limitom reliéf, ktorý určuje mieru výhľadových a videných priestorov. Vizuálny obraz krajiny je charakterizovaný vnímaním súboru harmonicky pôsobiacich prvkov a neharmonicky pôsobiacich (rušivých) prvkov. Krajinu vnímame ako esteticky a vizuálne príjemnú a harmonickú vtedy, ak sa rušivé prvky vyskytujú čo najmenej.

Krajina riešeného územia rozdelená na dva odlišné krajinné typy. Časť riešeného územia je lokalizovaná v rovinatom území na aluviálnej nive rieky Váh, časť v severnej časti prechádza do pahorkatiny až hornatiny Kysuckých vrchov. Krajina je silne pozmenená ľudskou činnosťou, s prvkami poľnohospodárskej krajiny, dopravnej štruktúry a infraštruktúry. Krajinná scenéria je reprezentovaná poľnohospodárskou krajinou, ktorá postupne ustupuje urbanizovanému priestoru. Dominantu územia vytvárajú rozsiahle výrobné haly podnikov KIA Motors a Mobis a areál Dolvapu. Z krajinárskeho hľadiska patrí aluviálna niva do málo hodnotného územia, tvoreného rovinatým reliéfom bez prirodzenej vegetácie. Neharmonicky pôsobia najmä široké koridory vedení vysokého napätia, ktoré neprehliadnuteľne fragmentujú krajinný obraz. Rušivým prvkom sú areály priemyselných prevádzok a množstvo líniových stavieb (železnica, cestné komunikácie). Medzi najcennejšie prvky patrí náhradný

biokoridor Váhu, ktorý svojím meandrovitým tokom doplneným brehovými porastami nahrádza prírodné biotopy rieky Váh.

Prírodné prvky sú orientované severným smerom do podhorskej časti územia. Blízkosť vertikálne výraznejších foriem reliéfu Malej Fatry a Kysuckých vrchov, s bohatým lesným porastom, v kontraste s plochými formami Žilinskej kotliny a riekou Váh vytvára zo širšieho pohľadu krajinársky zaujímavé územie. Krajinný obraz v severnej časti územia je pestrý, lesné porasty sa striedajú s lúkami a pasienkami v celkovej harmónii kultúrnej krajiny, ktorú ohrozuje zvyšovanie intenzity lesného hospodárstva (holoruby, pravidelné pásy výrubov, monokultúrna výsadba) a naopak znižovanie intenzity poľnohospodárskeho využívania (zarastanie lúk a pasienkov, zaburinenie polí, neudržiavaná a prerastená drevinová vegetácia).

Ochrana a stabilita krajiny

Problematika ekologickej stability krajiny je problém veľmi zložitý a jej definície i metódy jej stanovenia sú rôzne.

Hodnotenie ekologickej stability krajiny sa realizuje rôznym spôsobom, napr. na základe prehodnotenia reálnej vegetácie, súčasnej krajinnej štruktúry a terciárnej krajinnej štruktúry, na porovnávaní prírodných podmienok a spôsobu využitia územia, na hodnotení vlastností krajiny podporujúcich, ochraňujúcich a znižujúcich jej ekologickú stabilitu, zhodnotením informácií o ohrození stability abiokomplexov, súčasného stavu využitia územia a jeho zaťaženia znečistením a ďalšie.

Únosnosť krajiny sa často chápe ako vhodnosť využívania územia, tzn. ako únosné využívanie krajiny, ktoré je ekologicky vhodné. Predmetom hodnotenia je krajina a jej prvky (abiotické, biotické a antropogénnej povahy), ktoré sú vo vzájomnej interakcii. Výsledkom hodnotenia únosnosti je stanovenie vplyvu človeka na krajinu, klasifikácia a vyčlenenie kategórií/stupňov únosnosti, z ktorej vyplýva návrh novej priestorovej organizácie územia – návrh ekologicky únosného využívania územia so zabezpečením bezkonfliktného fungovania vzťahov v krajine.

Na zabezpečenie územného systému ekologickej stability sa vypracúvajú dokumentácie územného systému ekologickej stability na nadregionálnej, regionálnej a miestnej úrovni. Návrhom ekologicky únosného využívania krajiny sa zaoberá aj Krajinnoekologický plán obce Gbeľany (spracovaný v rámci Prieskumov a rozborov obce Gbeľany, 2016), kde bolo vyčlenených 7 relatívne homogénnych krajinnoekologických komplexov.

C.2.8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov, územný systém ekologickej stability

Chránené územia a ochranné pásma, chránené stromy

V katastrálnom území obce Gbeľany sa nenachádza prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený areál, národný park, chránená krajinná oblasť. Na väčšine územia platí 1.stupeň ochrany. Významná plocha severnej časti k. ú. je súčasťou ochranného pásma Národného parku Malá Fatra NPMF s 2. stupňom ochrany.

V celom katastrálnom území sa nenachádzajú územia európskeho významu, ani chránené vtáčie územia. Najbližšie sa nachádzajú SKUEV 0252 Malá Fatra a SKUEV 0221 Varínka. Z chránených vtáčích území sa najbližšie nachádza SKCHVU 013 Malá Fatra.

Vo východnej časti centra obce na cintoríne sa nachádza chránený strom – **Lipa v Gbeľanoch** (za chránený strom vyhlásená v roku 1982.) Jedná sa o lipu malolistú, vek 130 rokov, výška cca 27 m.

Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje takú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými štrukturálnymi elementmi ÚSES sú biocentrá, biokoridory, interakčné prvky a genofondovo významné lokality.

Biocentrá - predstavujú ekosystémy alebo skupiny ekosystémov, ktoré vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.

Biokoridory - predstavujú priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktoré spájajú biocentrá a umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktoré priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Pre riešené územie je platný dokument *Aktualizácia prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Bytča, Žilina a Kysucké Nové Mesto* (SAŽP 2006), kde boli zohľadnené aj závery, vyplývajúce z Aktualizácie GNÚSES pre KURS 2001.

Miestny ÚSES bol spracovaný v rámci ÚPN obce Gbeľany, zachovala sa len grafická časť. Sú tam vymedzené biocentrá a biokoridory, ktoré vďaka rozsiahlej výstavbe priemyselných areálov väčšinou už stratili svoju funkciu. Do návrhu ÚPN obce Gbeľany boli prevzaté upravené a prečíslované funkčné prvky miestneho ÚSES (MBc a MBk) a z platnej dokumentácie Aktualizácia RÚSES okresu Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP 2006) boli prevzaté regionálne a nadregionálne prvky ÚSES.

V území sa nachádzajú nasledovné prvky kostry RÚSES:

- *Rbc19 Jalovec – Požeha* je regionálne biocentrum v dotyku s k. ú. Gbeľany. V k. ú. Lysica zaberá genofondovú lokalitu ZA 13 a je v dotyku s celou severnou hranicou s k.ú. Horný Vadičov.
- *Nrbk 1 Rieka Váh* vedie južným okrajom katastrálneho územia obce. V riešenom území zahŕňa vodné plochy Vodného diela Žilina aj s ostrovčekom, ktorý uľahčuje migráciu zveri v kolmom smere na tok. Biokoridorové funkcie silne podporuje náhradný biokoridor, ktorý bol vybudovaný ako náhradná trasa pre migrujúce druhy rýb z dolného toku Váhu do horného. Sprievodná zeleň, meandre a mokrade umožňujú rozšíriť úkrytové, potravné a hniezdne možnosti pre druhy vtákov, vyskytujúce sa na VD Žilina, ako aj pre drobné druhy terestrických a semiakvatických živočíchov.
- *Rbk11 Brodnianka – Lysica* prechádza severnou časťou katastrálneho územia obce Gbeľany terestrický regionálny biokoridor. Vychádza z genofondovej lokality ZA 13 a regionálneho biocentra Rbc19 v k. ú. Lysica, smeruje na juh cez sedlá pod Požehou a Žiarom do k. ú. Nededza, kde sa stáča cez Nededzské jarky do k.ú. Nededza, pokračujúc obchádzajúc obec Kotrčina Lúčka do k.ú. Snežnica prepájajúc regionálne biocentrum Rbc19 s Nrbk3 L'adonhora - Brodnianka.

Jedinou významnou genofondovou lokalitou, ktorá sa však k.ú. obce Gbeľany iba dotýka a nezasahuje do jeho územia je ZA 13 *Jalovec – Lysica* v k. ú. Lysica.

V území boli vymedzené nasledovné prvky MUSES:

Biocentrá:

- MBc 1 – Medzi jarkami – lokálne biocentrum – na hranici s k.ú. Mojš
- MBc 2 – Park pri kúrii
- MBc 3 – Park pri kaštieli
- MBc 4 – Lesný porast Pod Ladňou
- MBc 5 – Pramenná oblasť Gbelianskeho potoka

Biokoridory

- MBk 1 – Gbeliansky potok
- MBk 2 – potok Kotrčiná
- MBk 3 – Prepojenie Gbelianskeho potoka – ekotón Pod Ladňou - Pod Dielom

- MBk 4 – Prepojenie MBc 4 – Hradisko - Kutina
- MBk 5 – Hrebeň Koňhora – RBk 11 Brodnianka – Lysica

V riešenom území sa nachádza:

- **Chránená rybna oblasť (CHRO) - 3-0160-4-3 Biokoridor VDŽ**, Charakter vody: pstruhová. Popis revíru: Biokoridor pri vodnom diele Žilina od spodného zaústenia do rieky Váh v Žiline po horné zaústenie do Váhu pod ústím Varínky vrátane pobrežnej línie rieky Váh na pravom brehu v úseku 100 m nad ústím Varínky a 50 m pod nápuštným objektom biokoridoru.

C.2.9. Obyvateľstvo – demografické údaje

V roku 2005 žilo v Gbeľanoch 1 231 obyvateľov. Za posledných 9 rokov klesol počet obyvateľov obce o 6 osôb (index rastu dosiahol 99,51%). Priemerný ročný úbytok obyvateľstva od roku 2005 (1 231) do roku 2014 (1 225) predstavuje 0,67 osôb.

V rokoch 2006 a 2007 je registrovaný mierny prírastok, v roku 2008, 2010 a 2012 mierny, v roku 2009 väčší úbytok, v roku 2011 väčší prírastok. Za posledné obdobie v rokoch 2013 a 2014 vykazuje štatistika mierny prírastok počtu obyvateľov.

Za posledných 10 rokov predstavuje úbytok prirodzenou menou 20 osôb, čo je 2,00 osoby ročne. Migračné saldo je 6 osôb, čo je prírastok 0,6 osoby ročne. Celkový úbytok predstavuje 14 osôb, čo je 1,4 osoby ročne.

Predpokladaný demografický vývoj:

Vývoj stavu obyvateľov preukazuje drobné výkyvy, naznačujúce trend k poklesu celkového počtu obyvateľstva, resp. jeho stagnáciu. Na základe zámerov výstavby bytov, rodinných domov, ako aj existencie a ďalšieho rozvoja hospodárskej základne v obci a jej záujmovom území je však možné predpokladať, že tento trend sa zmení v prospech postupného vzrastu počtu obyvateľov. Tiež je dôvodne pravdepodobné že blízkosť krajského mesta Žilina navýši už dnes pozitívne migračné saldo. Predpokladá sa, že do roku 2032 sa počet obyvateľov bude zvyšovať oproti odvodenému počtu 1237 obyvateľov v roku 2017 priemerne ročne o 15 obyvateľov, čím sa zvýši počet obyvateľov obce na konci návrhového obdobia oproti roku 2017 o 225, na celkový počet 1462 obyvateľov.

Predpokladaný prirodzený prírastok za uvedené obdobie pätnástich rokov predstavuje 45 obyvateľov čo je 20,00% z celkového predpokladaného prírastku.

V obci Gbeľany žije progresívny typ populácie, ktorý je charakterizovaný vyšším zastúpením predproduktívneho veku ako je zastúpenie poproduktívneho veku. Populácia je schopná reprodukcie prirodzenou menou.

Podľa národnostného zloženia sa hlási 1 174 obyvateľov k národnosti slovenskej, 6 českej, 45 k nezistenej.

Vývoj a charakteristika bytového fondu

Ku sčítaniu obyvateľov domov a bytov mala obec Gbeľany 343 trvale obývaných bytov, z toho 283 v rodinných domoch (82,51%) a 44 v bytových domoch (12,83%). Počet domov v obci bol 344, z toho 294 bolo obývaných. Potreba výstavby rodinných domov a bytových domov bude sledovať vývoj počtu obyvateľov. Ďalším dôvodom pre potrebu vymedzenia územia pre návrh novej výstavby je predpokladané zvyšovanie komfortu bývania a s tým spojený menší počet obyvateľov na jeden rodinný dom, resp. byt (obývanosť resp. obložnosť bytov).

V obci Gbeľany vysoko prevládajú domy postavené v období rokov 1 946 až 1 990 a tvoria 74,91% z celkového počtu domov, teda viac ako dve tretiny.

Technická vybavenosť bytového fondu je veľmi dobrá. Približne 86,46 % zo zistených bytov malo ústredné kúrenie už v r. 2011. Spolu 290 bytov používalo už v r. 2011 na vykurovanie plyn, čo je 86,83% zo zistených bytov. Podiel pevných palív pre vykurovanie bytov v r. 2011 bol 9,58 %. Údaje

o napojení na verejnú kanalizáciu z roku 2 001 sú po realizácii verejnej kanalizácie neaktuálne, ostatné ukazovatele boli v obci už v roku 2 001 viac, či menej vyhovujúce. Vyhovujúca bola situácia v oblasti zásobovania vodou a vybavenia bytov kúpeľňou a splachovacím záchodom.

Predpokladaný vývoj bytového fondu do roku 2 032

Úbytok počtu obyvateľov prirodzenou menou od roku 2 005 nevyvážilo ani pozitívne migračné saldo, počet obyvateľov obce má tendenciu mierne klesať. Napriek tomu sa vzhľadom k neustále sa rozvíjajúcej hospodárskej základni hlavne v sekundárnom sektore a zámerom obce na výstavbu bytov predpokladá obrat a to aj na základe prírastkov domov a bytov v sledovanom období.

Z doterajších postupných prírastkov bytového fondu je možné odvodiť predpokladaný vývoj bytového fondu. Za 45 rokov od roku 1 946 do roku 1 990 vzniklo 215 obývaných domov, čo je 4,79 domov ročne, za 10 rokov od roku 1 991 do roku 2 000 vzniklo 20 nových domov, čo je 2,00 domov ročne a za 11 rokov od roku 2 001 do roku 2 011 vzniklo 28 nových domov, čo je 2,54 domov ročne.

Podľa doterajších prírastkov rodinných domov a bytov je zrejmé aj to, že sa zvyšuje štandard obývanosti, či obložnosti bytov a tiež to, že určitý počet bytov slúži na iné ako trvalé bývanie, najmä na rekreačné účely.

Tab. 13: Predpokladaný vývoj bytového fondu

Počet obyvateľov v roku 2 014 podľa ŠÚSR	1 225
Odvođený počet obyvateľov v r. 2 017 na základe ročných prírastkov*	1 237
Predpokladaný prírastok obyvateľov r. 2017 – 2032	225
Počet obyvateľov k roku 2 032	1 462
Odvođený stav bytového fondu v r. 2017 (obývané byty)	359 bytov
Potreba v roku 2 032 pre počet obyvateľov (1 462) pri obložnosti 3,3 osoby na jeden byt	443 bytov
Z toho prestavby a získanie bytov z neobývaného byt fondu	10 bytov
Celkový úbytok z dôvodu zastaralosti, resp. prechodu na rekreačné účely	-20 bytov
Potreba výstavby nových bytov 2 017 - 2 032	94 bytov
Urbanistická rezerva	20 bytov

Z celkového počtu nových bytov sa navrhuje výrazne prevažujúce zastúpenie formou IBV doplnené bytovými domami. Navrhuje sa zastúpenie bytovej výstavby aj formou nájomných bytov so zariadením pre seniorov, nájomných bytov pre mladé rodiny a formou denného stacionára.

Nová výstavba rodinných domov sa navrhuje vo väzbe na zastavané územia obce –v priestoroch medzi ulicami Koňhorskou a Kostolnou (V potokoch), tiež medzi ulicami Pod lipami, Kaštielnou a Senderov (Priedanky), medzi existujúcou IBV a zeleným valom pred priemyselnou zónou (Duhé II). Pre občiansku vybavenosť, obecný park, minimalizované priestory hromadného bývania a pre vytvorenie oddychovej zóny sa navrhujú lokality v areáli bývalého JRD, pre priemyselný park územie južne od železničnej trate v priestore Medzi jarkami.

C.2.10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská

Tab. 14: Zoznam národných kultúrnych pamiatok v obci Gbeľany

Číslo ÚZPF	Názov NKP	Pamiatkové objekty	Prevládajúci sloh/doba vzniku
1340/1-3	Kaštieľ s areálom	1 – kaštieľ (zaužívaný názov Majláthovský) 2 – stavba hospodárska 3 – park	Barokový postavený v druhej polovici 18. stor. Barok/druhá polovica 18. stor. Prírodne - krajinnársky
1341/1-2	Kaštieľ a park	1 – kaštieľ (zaužívaný názov malý kaštieľ) 2 – park	Klasicizmus/prvá tretina 19. stor. Prírodne – krajinnársky/pol. 19. stor.

*ÚZPF – Ústredný zoznam pamiatkového fondu

*NKP – Národné kultúrne pamiatky

Na národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP) sa vzťahuje ochrana vyplývajúca z ustanovení pamiatkového zákona – č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, dotýkajúca sa individuálnej ochrany vlastnej veci, ako aj ochrany trvalého udržiavania vhodného prostredia kultúrnej pamiatky, umožňujúceho využívanie a prezentáciu kultúrnej pamiatky spôsobom, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote. Pred začatím obnovy NKP je povinnosť postupovať podľa § 32 ods. 2 – 4 pamiatkového zákona. Podľa § 27 ods. 2 pamiatkového zákona v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť, ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky.

Pôvodné areály oboch kaštieľov sú v súčasnosti urbanisticky nenávratne narušené výstavbou nových objektov. Napriek tomu oba kaštiele spolu s ich areálmi predstavujú najvýznamnejšie pamiatky tohto typu v regióne severozápadného Slovenska a majú nadregionálny význam. Z tohto dôvodu je nutné chrániť bezprostredné okolie pamiatok min. vo vzdialenosti 10 metrov pred ďalšou výstavbou. Z hľadiska ochrany oboch pamiatok je však žiadúce, aby na v minulosti oddelených plochách pôvodných areálov nedochádzalo k zahusťovaniu ďalšou výstavbou.

V obci sa nachádza aj historické kamenno-sochárske dielo – Socha sv. Jána Nepomuckého z obdobia klasicizmu z roku 1827. Sochu dal zhotoviť gróf Karol Nyary a manželka grófka Františka Pongracz. Socha je vytypovaná na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Je preto žiadúce, aby z hľadiska významu diela a jeho prezentácie neboli v jej okolí realizované technické a reklamné zariadenia, ani drobné stavby.

V priestore obecného cintorína sa nachádza mauzóleum vlastníkov gbelianskeho panstva – rodiny grófov Nyary. Ide o historizujúcu neogotickú architektúru z 19. storočia s podobou pohrebnej kaplnky s kryptou. Objekt je po obnove v roku 2015 a je vytypovaný na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu.

Krajský pamiatkový úrad Žilina v súčasnosti spracováva podklady na vyhlásenie ochranného pásma národných kultúrnych pamiatok kaštieľ s areálom, č. ÚZPF 1340/1-3 (tzv. veľký kaštieľ – barokový) a kaštieľ a parkom č. ÚZPF 1341/1-2 (tzv. malý kaštieľ, resp. klasicistická kúria). V súlade s § 18 ods. 1 pamiatkového zákona ochranné pásmo je územie vymedzené na ochranu a usmernený rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny. Z uvedeného dôvodu je potrebné v ďalších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie rátať s reguláciou priestorového usporiadania a funkčného využívania územia na základe podmienok, stanovených v právoplatnom rozhodnutí o vyhlásení ochranného pásma uvedených kultúrnych pamiatok.

Ako kultúrne dedičstvo resp. kultúrnohistorický potenciál obce sa ďalej navrhuje chrániť, zveľaďovať, dotvárať a propagovať významné obecné pamätihodnosti:

- parceláciu pozdĺž ulice Kostolnej, jednotraktové rodinné domy archetypálnej architektúry vrátane systému zalomených súbežných miestnych komunikácií oddelujúcich jednotlivé rodinné domy z aditívne radenou hospodárskou (dnes už aj prestavanou na bývanie) zástavbou,
- všetky ostatné rozptýlené jednotraktové murované aj zrubové rodinné domy archetypálnej architektúry v zastavanom území obce,
- rodinné domy s tvarovanými fasádovými prvkami,
- objekt hasičskej zbrojnice,
- božie muky,
- územia bývalého areálu – dvora JRD (majera?), ktorého využitie pre realizáciu námestia s občianskou vybavenosťou... musí byť determinované výsledkami archeologického výskumu ako i podmienkami stanovenými v právoplatných rozhodnutiach o vyhlásení ochranných pásiem oboch kaštieľov; na základe dokumentov prístupných na KPÚ Žilina sa odvodzujú vážne predpoklady, že v tomto území sú základy ďalšieho kaštieľa a hospodárskych budov,

- murované časti oplotenia bývalého dvora JRD a pálenice (predtým pravdepodobne majera?) vrátane zvyškov obvodových múrov bývalých hospodárskych objektov v pôdorysnej stope oplotenia bývalého areálu,
- sochárske diela na území obce od akad. sochára Alexandra Trizuliaka,
- rodinný dom (hostinec U Žiaka), v ktorom býval akad. sochár Alexander Trizuliak (navrhuje sa umiestnenie pamätnej dosky).

Archeologické náleziská

Pamiatkový zákon sa vzťahuje aj na ochranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk. V k.ú. obce Gbeľany sa nachádza niekoľko evidovaných archeologických nálezísk známych z dostupnej evidencie nálezísk – CEANS a z odbornej literatúry:

- GBEL'ANY, poloha „Háj pod Bukovinou“ – včasný stredovek, pohrebisko,
- GBEL'ANY, poloha „oráčiny na Z od kaštieľa“ – neskoro halštadské a včasnostredoveké sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Lány“ – k. púchovská stredovek – sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Hradisko“ – stredovek, dve opevnenia,
- GBEL'ANY, poloha „Pod Dielcom“ – eneolit, k. lužická, včasný stredovek – sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Hrádok“ – podľa názvu možné historické opevnenie.

Podľa aktuálneho vyjadrenia AÚ SAV sú v katastrálnom území obce Gbeľany evidované v polohách Pod Dielom a Prostredný Lán výrazné stopy osídlenia z obdobia praveku, včasnej doby dejinnej a stredoveku. V polohe Pod Bukovinou, na rozhraní katastrov Gbelian a Varína preskúmal AÚ SAV v Nitre časť rozsiahleho žiarového pohrebiska z mladšej a neskorej doby bronzovej.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že obec Gbeľany má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom na to, že v jej katastrálnom území sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum, je veľký predpoklad, že by sa v riešenom území mohli nachádzať doposiaľ neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie a pod.), musí byť oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia. V opodstatnených prípadoch (podľa § 30, ods. 4) a § 37, ods. 1) a 3) zákona 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov) – predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu Krajský pamiatkový úrad Žilina stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu.

Podľa § 40 ods. 2-3 pamiatkového zákona a § 127 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď nález oznámiť Krajskému pamiatkovému úradu Žilina. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s krajským pamiatkovým úradom. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť s pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

Podľa § 41 ods. 4 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezov a nálezísk. V súvislosti so stavebnou činnosťou, resp. zemnými prácami v územných konaniach, stavebných konaniach, resp. zlúčených územných a stavebných konaniach podľa stavebného zákona je dotknutým orgánom Krajský pamiatkový úrad Žilina z dôvodu zabezpečenia podmienok ochrany archeologických nálezov.

Podmienkou pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia bude vydanie záväzného stanoviska podľa § 30 ods. 4 pamiatkového zákona.

Pri príprave stavieb a inej hospodárskej činnosti na území, kde sa predpokladá ohrozenie pamiatkových hodnôt a archeologických nálezov, bude nevyhnutné vykonať pamiatkový záchranný archeologický výskum podľa § 36 ods. 2) a 3) § 35 ods. 7) a § 39 ods. 1) pamiatkového zákona.

C.2.11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Významné paleontologické náleziska a významné geologické lokality neboli v riešenom území identifikované.

C.2.12. Iné zdroje znečistenia

Na území obce nie sú známe žiadne ďalšie zdroje znečistenia ako sú uvedené v predchádzajúcich kapitolách.

C.2.13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Hodnotenie súčasných environmentálnych problémov obce Gbeľany je možné na základe environmentálnych prieskumov, dostupných analýz a syntéz vykonaných v etape prieskumov a rozborov a zadania.

Tab. 15: Hodnotenie súčasných environmentálnych problémov v obci.

Oblasť ŽP	Environmentálny problém	Zdroj	Významnosť
Horninové prostredie	Stredné radónové riziko	Prírodné horniny	stredná
	Hrozba aktivizácie zosuvov pri výstavbe v údolí Gbelianskeho potoka a na lokalitách s identifikáciou potenciálnych a stabilizovaných zosuvov	Umiestňovanie nových stavieb súvisiacich s realizáciou strategického dokumentu	vysoká
Voda	Riziko znečistenie povrchových a podzemných vôd odpadovými vodami	Priemyselná výroba, Urbanizácia (nelegálne vypúšťanie splaškov) Nelegálna skládka TKO	stredná
	Zvýšená potreba pitnej vody	Urbanizácia, priemysel	vysoká
	Ovplyvňovanie kvality povrchových vôd spôsobované poľnohospodárskou činnosťou - vymedzenie zraniteľnej oblasti	poľnohospodárska výroba,	stredná
	Zvýšené povodňové riziko pre časť katastrálneho územia spôsobené tokom Varínky	Rieka Varinka, Gbeliansky potok	vysoká
	Nedostatočné odvádzanie dažďových vôd s rizikom zatápania	Nedobudované lokálne systémy odvádzania dažďových vôd	vysoká
	Ohrozenie zdrojov pitnej vody v nive Váhu	Poľnohospodárska výroba, rozširovanie priemyselných činností a výstavba dopravnej infraštruktúry	vysoká
Pôda	Trvalý záber najkvalitnejšej pôdy Rozsiahle zábery pôdy na výstavbu priemyselných areálov, dopravnej	Urbanizácia územia a umiestnenie nových objektov a súvisiacej infraštruktúry	vysoká

	infraštruktúry, plôch bývania a občianskej vybavenosti		
	Znefunkčnenie existujúcich meliorácií	Výstavba	stredná
	Neobhospodarované, zarastajúce plochy v extraviláne	Zmena obhospodarovania krajiny	stredná
Ovzdušie	Znečistenie ovzdušia a prašnosť	Prenos emisií zo zdrojov mimo riešené územie lokálne vykurovacie systémy na tuhé palivá, cestná doprava - výfukové emisie z automobilov, resuspenzia tuhých častíc z povrchov ciest (znečistené automobily, posypový materiál, prach, špina na krajnici ciest, ...), abrázia (oter pneumatík, brzdových obložení a povrchov ciest...), minerálny prach zo stavebnej činnosti, veterná erózia z nespevnených povrchov, malé, stredné a veľké priemyselné zdroje bez náležitej odľučovanej techniky	vysoká
Ochrana prírody a ÚSES	Ohrozenie prvkov ekologickej stability územia – biokoridorov Antropický tlak na prvky ÚSES	Prerušenie migračných biokoridorov výstavbou, oplocovaním, výstavbou infraštruktúry Skanalizované a zatrubnené malé vodné toky Tvrdá regulácia tokov Chýbajúce brehové porasty	stredná
Flóra a fauna	Zásah do vegetácie, až jej odstránenie, šírenie ruderalných a inváznych rastlín	Výstavba, degradácia a priame ničenie biotopov,	stredná
	Obmedzovanie migrácie zveri v severojužnom smere výstavbou oploštených rozľahlých priemyselných areálov Úhyn migrujúcich živočíchov na komunikáciách	Prerušovanie migračných trás, súvislá urbanizácia, intenzívne dopravné koridory	vysoká
	Letová bariéra pre avifaunu v rámci migračného koridoru údolia Váhu	Vysoká hustota elektrosvodov vyšších rádo, vedúcich do elektrorozvodne vo Varíne	stredná
Hluk	Zaťaženie územia hlukom z dopravy a priemyslu	Automobilová doprava Železničná doprava Priemyselné areály	stredná
Odpadové hospodárstvo	Nelegálne skládky odpadov v rôznych častiach obce a na uzavretej skládke odpadov nad cintorínom Problémy s triedením a zhodnocovaním odpadu Existencia pravdepodobnej environmentálnej záťaže – bývalej skládke TKO	Nedisciplinovanosť, nízke environmentálne povedomie	nízka
Krajina	Zmena štruktúry krajiny a zmena scenérie krajiny	Necitlivé úpravy krajiny a umiestnenie nových objektov a prvkov architektúry Devastované a degradované objekty v intraviláne	stredná

		Opustený areál bývalého skladu čpavku Aquachemia	
Zdravotný stav obyvateľstva	Rozvoj civilizačných chorôb	Vysoká úroveň znečistenia ovzdušia, zhoršené rozptylové podmienky, hmly, smog	stredná
	Slabšie dostupná zdravotná starostlivosť	absencia zdravotného strediska	nízka

Environmentálne problémy, ktoré sa môžu predpokladať v štádiu posudzovania strategického dokumentu budú podrobne zhodnotené v etape prípravy konkrétnych projektov, ktoré budú spĺňať prahové hodnoty pre posudzovanie podľa tretej časti zákona č. 24/2006 Z. z. - posudzovanie navrhovaných činností (EIA) a spresnené v jednotlivých etapách povoľovania navrhovaných činností podľa osobitných predpisov. Zároveň budú v rozhodnutiach o povolení činnosti prijaté a následne realizované účinné opatrenia na elimináciu identifikovaných vplyvov.

C.3. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI

C.3.1. Vplyvy na obyvateľstvo

Návrh územného plánu neobsahuje riešenia, ktoré by zvyšovali ohrozenie zdravotného stavu obyvateľstva a mali naň negatívne sociálno-ekonomické dopady alebo by narušovali pohodu a kvalitu života. Cieľom ÚPN-O Gbeľany je vytvorenie optimálneho urbanistického riešenia, riešenia v oblasti dopravy a technickej infraštruktúry jestvujúceho územia ako aj v lokalitách, ktoré vyplynuli z uplatnených pripomienok a požiadaviek obce, orgánov, organizácií ako i jednotlivcov. Návrh ÚPN-O Gbeľany je spracovaný v jednom variante.

V súčasnosti sa v obci nachádza 17 objektov základnej a vyššej občianskej vybavenosti. ÚPN-O navrhuje činnosti, ktoré pozitívne ovplyvnia život občanov v obci. Klasicistický kaštieľ s parkom sa navrhuje ako areál novej základne rozvoja kultúrno-spoločenského života v obci. Návrh ÚPN – O vníma územie areálu kaštieľa – kultúrneho domu s parkom, územie športu a areál ZŠ ako komplex prepojených urbanistických funkcií, ktorý má mimoriadny, mnohostranný potenciál využívania prekračujúci rámec významu obce. Po rozvoji MŠ sú v zostávajúcich disponibilných priestoroch súčasného kultúrneho domu navrhované klubové, administratívne priestory a múzeum. Klubové priestory sú navrhované aj v ťažiskových priestoroch obytných území Duhé, Priedanky a Záhrady. Je navrhované rozšírenie Materskej školy pre 75 detí, malo by sa zriadiť múzeum, klubové a administratívne priestory, v centre obce na bývalom dvore JRD sa vybuduje Dom sociálnych služieb, denný stacionár, vytvoria sa nové športové objekty ako je tréningové ihrisko, klzisko, atletický štadión, wellness, navrhuje sa rozvoj základne agroturistiky a v neposlednom rade budú vytvorené pracovné miesta v navrhovanom priemyselnom parku. Významným počinom v rámci návrhového obdobia bude prepojenie súčasných ciest 1/18 a II/583A ponad priestory Vodného diela Žilina v priestore k.ú. Strečno, Varín a Gbeľany, čím sa výrazne skráti napojenie obce na hlavné dopravné trasy a ich prostredníctvom na diaľnicu D1. V blízkosti železničnej stanice Varín (na rozhraní katastrov Varín a Gbeľany) je súčasťou tohto návrhu mimoúrovňová križovatka umožňujúca aj nové napojenie cesty III/2072 smer Mojš a do navrhovaných priemyselných parkov v lok. Medzi jarkami a v k.ú. Varín.

V oblasti bytovej výstavby navrhuje výstavbu 148 domov (IBV) a 11 bytov v HBV, čím sa počet bytov v návrhovom období zvýši na 508.

Návrh územného plánu navrhuje riešenia na zlepšenie stavu napr. v oblasti dopravy a technickej infraštruktúry a navrhuje opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia v ostatných . V oblasti technickej infraštruktúry ÚPN obce navrhuje vybudovanie vodovodu a kanalizácie do rozvojových lokalít, nové rozvody plynu a elektrickej energie, budovanie miestnych komunikácií, chodníkov pre peších a cyklotrás.

Vplyv územného plánu na zdravie obyvateľov

Zámery navrhované v koncepte územného plánu možno hodnotiť pozitívne vzhľadom na to, že dôjde k rozšíreniu možností na bývanie, pracovných miest a služieb. Esteticky a stavebne vhodnými úpravami sa môže vytvoriť hodnotné územie, ktoré zvýši pohodu bývania obyvateľov obce a jej atraktivitu. Dodržiavaním regulatívov uvedených v záväznej časti týkajúcich sa ochrany životného prostredia (povinnosť realizácie kanalizácie, vodovodu, plynofikácia, dodržanie navrhnutých parametrov nových komunikácií a pod.) v jestvujúcom území ako aj na nových rozvojových plochách nebude dochádzať k zhoršovaniu kvality životného prostredia (ovzdušie, voda, pôda).

Zdravotnícke zariadenia nie sú v obci zriadené, preto sa navrhuje vytvorenie priestorov pre poskytovanie základnej zdravotnej starostlivosti v rámci riešenia centra – námestia, čím sa podstatne zlepši dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre občanov obce.

Vzhľadom na uvedené, celkové vplyvy strategického dokumentu na obyvateľstvo hodnotíme ako významne pozitívne.

C.3.2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Nové plochy funkčného využitia územia navrhované v koncepte ÚPN-O Gbeľany svojim umiestnením neovplyvnia geomorfologické pomery ani súčasný charakter územia, pokiaľ budú pri ich realizácii dodržané limity a regulatívy stanovené v posudzovanom koncepte.

Vzhľadom na typ geologického podložia v riešenom území je potrebné zvýšenú pozornosť venovať najmä zosuvom. Svahové deformácie negatívne ovplyvňujú možnosti stavebného využitia územia. Zosuvy môžu byť aktivované napr. i v dôsledku extrémnych zrážok. Akékoľvek zásahy do horninového prostredia sa môžu realizovať len na základe výsledkov podrobného inžiniersko-geologického a hydrogeologického prieskumu. Okrem prirodzených faktorov dôvodom pri aktivovaní svahových pohybov je aj činnosť človeka. Nevhodnou činnosťou napr. odstránením drevitých porastov, odstránením krycích vrstiev horninového prostredia v súvislosti s umiestňovaním nových zariadení by mohlo dôjsť k aktivácii geodynamických javov (napr. erózia pôdy, porušenie stability svahov, zosuvy). Aj menšie zásahy do svahov pri výstavbe nových objektov a súvisiacej infraštruktúry môžu narušiť stabilitu svahu a môžu sa tvoriť maloplošné zosuvy, resp. zemné prúdy. Zosuvné územia sú zdokumentované v grafickej časti konceptu ÚPN-O Gbeľany. Registrované zosuvné územia sú v koncepte zaradené medzi plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu.

Na riešenom území sa nenachádzajú chránené ložiskové územia, ložiska nevyhradených nerastov, dobývacie priestory ani prieskumné územia, a preto nebolo potrebné hodnotiť vplyvy na územia takého charakteru.

Pri dodržaní navrhovaných opatrení a záväzných regulatívov sa významné negatívne vplyvy ÚPN-O Gbeľany na horninové prostredie nepredpokladajú. Je potrebné akceptovať potenciálne i aktívne zosuvy a v týchto územiach stavebnú činnosť nepovoľovať, prípadne dôsledne pred povolením výstavby preskúmať možnosti aktivizácie zosunov formou geologického prieskumu.

Okrem uvedenej skutočnosti návrh územného plánu nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery, nenavrhujú sa žiadne dobývacie priestory.

Vplyvy na horninové prostredie počas výstavby jednotlivých zámerov (napr. úniky ropných látok do podložia a pod.) je potrebné riešiť v podrobnejších stupňoch dokumentácie (pre územné a stavebné konanie).

Vzhľadom na uvedené, vplyvy strategického dokumentu na horninové prostredie hodnotíme ako málo významné neutrálne.

C.3.3. Vplyvy na klimatické pomery

V súčasnom období je už jednoznačne prijímanou skutočnosťou globálna zmena klímy, ktorá je spôsobená činnosťou človeka s dopadom na zvyšovanie koncentrácie skleníkových plynov, zmenu a zvýšenie extrémnych prejavov počasia (sucho, povodne, búrky, krupobitia, výkyvy teplôt, nové poveternostné javy, ako sú tornáda a pod.).

Rozšírenie zastavaných plôch má vplyv na lokálnu klímu a mikroklimu. Nepriaznivé účinky – zvyšovanie teploty vzduchu a sálavé teplo zo spevnených a zastavaných povrchov navrhuje územný plán eliminovať plochami verejnej a súkromnej, hlavne vzrastlej, zelene. V obci sa však nachádza dostatok nezastavanej pôdy a veľkých záhrad, ktoré tieto nepriaznivé vplyvy dostatočne eliminujú. Návrh územného plánu nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na klimatické pomery v území. Vzhľadom na to, vplyvy strategického dokumentu na klimatické pomery hodnotíme ako málo významné neutrálne.

C.3.4. Vplyvy na ovzdušie

Počas výstavby činností, pre ktoré dáva rámec návrh ÚPN-O Gbeľany budú zdrojom znečistenia ovzdušia výkopové práce, dočasné a trvalé zábery pôd včítanie území pre vybavenie stavenísk, resp. stavebná mechanizácia, pomocou ktorej sa budú vykonávať stavebné činnosti na jednotlivých lokalitách. Ide o bodové a plošné zdroje znečisťovania ovzdušia. Plošným zdrojom znečistenia ovzdušia budú aj skládky sypkých materiálov a zemín. Prístupové komunikácie, ktoré sa budú využívať počas výstavby uvedených činností budú predstavovať líniové zdroje znečistenia ovzdušia. Doprava surovín a materiálov bude nepravidelná a časovo a početnosťou obmedzená. Uvedené zdroje znečisťovania ovzdušia budú predovšetkým zdrojom tuhých znečisťujúcich látok, oxidov dusíka a uhlíka a celkového organického uhlíka. Množstvo emisií bude závisieť od počtu mechanizmov, priebehu výstavby, ročného obdobia, poveternostných podmienok a pod. Zvýšená prašnosť sa bude prejavovať najmä vo veterných dňoch a pri dlhšie trvajúcim bezrážkovom období a to hlavne v období zemných a výkopových prác. Návrh územného plánu nevyvoláva žiadne priame negatívne vplyvy na ovzdušie. Umiestnenie nových stredných a veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia je možné v prípade realizácie navrhovaného priemyselného parku Medzi jarkami v súvislosti s charakterom priemyselnej činnosti, ktorá sa v ňom etabluje. Konkrétne priemyselné činnosti a ich vplyv na ovzdušie je nutné posúdiť v procese EIA. Doprava ako líniový zdroj znečistenia ovzdušia má trvalý negatívny charakter. Významným zásahom do dopravnej infraštruktúry je návrh prepojenia súčasných ciest I/18 a II/583A ponad priestory Vodného diela Žilina v priestore k.ú. Strečno, Varín a Gbeľany, čím sa výrazne skráti napojenie obce na hlavné dopravné trasy a ich prostredníctvom na diaľnicu D1. V blízkosti železničnej stanice Varín (na rozhraní katastrov Varín a Gbeľany) je súčasťou tohto návrhu mimoúrovňová križovatka umožňujúca aj nové napojenie cesty III/2072 smer Mojš a do navrhovaných priemyselných parkov v lok. Medzi jarkami a v k.ú. Varín. Zvýšenie intenzity dopravy v danom území sa môže prejavovať lokálnym zhoršením ovzdušia.

Poľnohospodárstvo ako plošný zdroj znečisťovania ovzdušia pri obrábaní pôdy má len sezónny charakter v závislosti od vlhkosti pôdy. Príspevok tejto činnosti k znečisteniu ovzdušia je minimálny.

Vykurovanie ako zdroj znečistenia ovzdušia – v obci je zavedený plyn, je možné však, že obyvatelia využívajú doplnkovo aj lokálne kúreniská prípadne kombinovaný spôsob vykurovania (plyn – tuhé palivo). Nové zdroje znečistenia ovzdušia musia spĺňať požiadavky technickej prevádzky podľa právnych predpisov na úseku ochrany ovzdušia a predovšetkým podmienky súhlasu orgánov ochrany ovzdušia. Príspevok nových zdrojov k znečisteniu ovzdušia podľa návrhu územného plánu bude však len lokálny.

Vzhľadom na uvedené, vplyvy strategického dokumentu na ovzdušie hodnotíme ako málo významné, negatívne.

C.3.5. Vplyvy na vodné pomery

Za pozitívne faktory ovplyvňovania stavu životného prostredia návrh územného plánu obce Gbeľany považuje:

- rieku Váh (Vodné dielo Žilina) a náhradný biokoridor, Gbeliansky potok s prítokmi, potok Kotrčiná,

- rieku Váh (Vodné dielo Žilina) a náhradný biokoridor, Gbeliansky potok s prítokmi, potok Kotrčiná,

Návrh územného plánu obce nevyvoláva priame významne negatívny vplyvy na vodné pomery územia, kvalitu povrchových a podzemných vôd a odtokové pomery.

Návrh územného plánu spôsobuje zvýšené nároky na zásoby pitnej vody. Spotreba bude pokrytá z jestvujúceho vybudovaného verejného vodovodu, plánuje sa napojenie navrhovaných lokalít na verejný vodovod.

Vybudovaním navrhovanej kanalizácie a rozšírením verejného vodovodu do nových rozvojových lokalít by nemalo dochádzať k zvýšenému znečisťovaniu povrchových a podzemných vôd.

Návrh územného plánu sa zameriava aj na prevenciu voči povodňiam zameranú na spomaľovanie z povrchového odtoku. Súbor typov ochranných opatrení je navrhovaný podľa charakteru každej dotknutej lokality a cieľa, ktorý sa má úpravou na toku dosiahnuť. V prípade potreby zadržania vody v území sa odporúča najmä na menších výveroch a stružkách niekoľko typov prevažne drevených prehrádzok z pilot z guľatiny a zo zvislých, alebo vodorovných guľatín, alebo prahov kombinovaných s prúťmi, alebo konármi.

Na ochranu komunikácií, najmä spevnených, ale aj poľnohospodárskej pôdy to môžu byť najmä vodorovné prahy zo vsakovacou jamou, prípadne zo vsakovacou ryhou a záchytné priehľahy (s výkopkom, jeho premiestnením vytvárajúcim terénnu vlnu a s výsadbou drevín). Záchyty podzemnej vody a rozptýlených prameňov pomocou zberných šikmých drénov a zbernej jímky je možné navrhnúť pri menších podzemných výveroch. Na väčších, alebo strmších potokoch v širších roklinách sú to kamenné prehrádzky z gabiónov (gabiónové koše plnené kameňom). Významným protipovodňovým opatrením sú aj neprietočné (suché) poldre a prietočné poldre.

Vzhľadom na to, vplyvy strategického dokumentu na vodné pomery a hospodárenie s vodou hodnotíme ako významne pozitívny.

C.3.6. Vplyvy na pôdu

Navrhované rozvojové plochy nadväzujú na zastavané územie obce a spolu s intravilánom vytvárajú kompaktný celok. Návrh územného plánu (ÚPN-O) obce Gbeľany, ráta so záberom pôdy o celkovej výmere 43,1286 ha v členení: IBV (0,9655 ha), IBV a komunikácie (6,6761 ha), IBV, komunikácie a izolačná zeleň (2,4876 ha), priemyselná výroba a sprievodná vegetáciu (31,3168 ha), šport (1,5996 ha), verejná zeleň (0,083 ha)..

Podľa prílohy č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 z. sa v príslušnom katastrálnom území Gbeľany za chránené pôdy považujú pôdy s kódom bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) 0702002, 0702005, 0703003, 0706015, 0712003, 0756202, 0756402, 0768212, 0768232, ktoré sa nachádzajú pod navrhovanými plochami pre šport a priemyselnú výrobu. Pre oblasť priemyselnej výroby na území obce rešpektuje návrh ÚPN – O Gbeľany zámer na dobudovanie priemyselného parku regionálneho významu, lokalizovaného južne od železničnej trate v lok. Medzi jarkami. Oporou jeho akceptovania je záväzná časť aktualizovaného ÚPN VÚC Žilinského kraja (regulatívy v oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja). Ďalšia plocha priemyslu sa navrhuje medzi Kaličianskou ulicou, Mobis Slovakia a CTPak Žilina. Pre oblasť športu sa počíta s rozšírením obecného športového areálu, s doplnením o oddychové zóny a turistické, cykloturistické odpočívadlá.

Poľnohospodárska pôda s týmito kódmi BPEJ je v tomto katastrálnom území chránená a za odňatie sa platí odvod, ktorý je určený v Nariadení Vlády SR č. 58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy v prílohe č. 2, uvádza zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktoré podliehajú povinnosti platenia odvodu.

Uvedené zábery sú trvalé, t.j. dôjde k nenávratnému odňatiu poľnohospodárskej pôdy, odstráneniu humusového horizontu pôdy. Preto pri realizácii zámerov je potrebné dodržiavať zásady ochrany

poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú zadefinované v štvrtej časti zákona 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov. Vplyv hodnotíme ako negatívny.

C.3.7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Návrh územného plánu Gbeľany nemá významný priamy negatívny vplyv na flóru, faunu a biotopy, ani ohrozené druhy. V návrhu územného plánu obce sú rešpektované genofondové lokality vyskytujúce sa v obci, lokálne ako aj regionálne biokoridory. Plánované aktivity sa nachádzajú v ich blízkosti priamo do nich nezasahujú. Veľkou záťažou pre celý kataster z hľadiska fauny a flóry je rozvoj priemyselného areálu, ktorý k prispeje k zastavaniu voľných refúgií pre zver a k zvýšeniu hluku. Preto je potrebné pri navrhovanej výstavbe ponechať preluky, doplnené o vzrastlú zeleň, umožňujúce migráciu zveri a jej refúgiá. Nevytvárať homogénne sídla. Nepriamo sa predpokladá aj možnosť negatívneho šírenia expanzívnych a invázných druhov rastlín pri realizácii stavebných činností. Tieto vplyvy je možné eliminovať dodržaním návrhu opatrení. Uvedené vplyvy hodnotíme ako neutrálne, mierne negatívne.

C.3.8. Vplyvy na krajinu

Vysoká koncentrácia nárokov spoločnosti (bývanie, priemysel, rekreácia.. vytvára stresové impulzy na sídelnú krajinu. Extenzívny a intenzívny rozvoj obce v celom riešenom území, regulovaný podľa návrhu ÚPN – O, sa prejaví o. i. zväčšením rozsahu zastavaných plôch (na úkor plôch súčasnej poľnohospodárskej pôdy a sprievodnej zelene). Realizácia dopravnej a technickej infraštruktúry, resp. technických diel v krajine, bude nevyhnutným sprievodným javom pre naplnenie hlavných cieľov riešenia. Prejaví sa hlavne v zastavaných územiach ako intenzifikačný faktor. Celkový scenériu ovplyvní rozšírenie existujúcej priemyselnej oblasti o novonavrhované lokality, výstavba mimoúrovňovej križovatky. Zároveň dôjde k presunutiu cesty I/18 do pravobrežnej časti rieky Váh, do trasy súčasnej cesty II/583A až po kataster riešenej obce. Po zrealizovaní týchto aktivít, stratí južná časť katastra charakter vidieckej krajiny (TTP, orná pôda) a stane sa čisto priemyselnou časťou. Tieto aktivity vychádzajú z aktualizovaného ÚPN VÚC Žilinského kraja (regulatívy v oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja). Tento vplyv hodnotíme ako mierne negatívny.

C.3.9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma, na územný systém ekologickej stability

V katastrálnom území obce Gbeľany sa vyskytuje:

- ochranné pásmo Národného parku Malá Fatra s 2. stupňom ochrany
- chránený strom – Lipa v Gbeľanoch

Maloplošné chránené územia a veľkoplošné chránené územia, chránené územia NATURA 2000, (chránené vtáčie územie - CHVÚ, územie európskeho významu SKÚEV) sa v riešenom území nevyskytujú.

Z prvkov RÚSES sa v riešenom území vyskytuje Rbc 19 Jalovec – Požeha, Nrbk1 Hydricko-terestrický biokoridor rieka Váh a terestrický regionálny biokoridor Rbk11 Brodnianka –Lysica a zasahuje sem časť genofondovej lokality ZA 13 Jalovec-Lysica.

Z prvkov MÚSES sa tu vyskytujú:

- miestne biocentrum Mbc1 - Medzi jarkami – lokálne biocentrum – na hranici s k.ú. Mojš,
- miestne biocentrum Mbc2 – park pri kúrii,

- miestne biocentrum Mbc3 – park pri kaštieli,
- miestne biocentrum Mbc4 – lesný porast Pod Ladňou,
- miestne biocentrum Mbc5 – pramenná oblasť Gbelianskeho potoka,
- miestny biokoridor Mbk1 Gbeliansky potok,
- miestny biokoridor Mbk2 potok Kotrčiná,
- miestny biokoridor Mbk3 – prepojenie Gbelianskeho potoka – ekotón Pod Ladňou - Pod Dielom,
- miestny biokoridor Mbk4 – prepojenie Mbc4 – Hradisko – Kutina,
- miestny biokoridor Mbk5 – hrebeň Koňhora – Rbk11 Brodnianka – Lysica

Vzhľadom na to, že v území sa nenachádzajú chránené územia a územia Natura, sa nepredpokladá významný priamy ani nepriamy vplyv na tieto územia. Predmetnou činnosťou nedôjde k ovplyvneniu predmetu ochrany území Natura 2000.

Navrhované rozvojové aktivity sa nedotýkajú ani nesusedia s prvkami R-ÚSES, preto sa nepredpokladá výrazný priamy ani nepriamy vplyv na tieto prvky.

Pri prvkoch MÚSES dôjde k ich ovplyvneniu z hľadiska ich lokalizácia v blízkosti predpokladaného rozvoja priemyslu a IBV. Jedná sa o miestne biokoridory vedené vodnými tokmi prechádzajúcimi obcou. Preto je tu potrebné prijať všetky opatrenia na elimináciu negatívnych faktorov na tieto lokality (minimalizovať zásahy do brehových porastov a vodného koryta, nevypúšťať odpadové vody do vodných tokov, nevytvárať čierne skládky odpadov, nevysádzať nepôvodné a invázne druhy rastlín, postupne doplniť brehové porasty o domáce druhy drevín).

Pri (MBK 1, MBK 2) - návrh ÚPN – O Gbeľany navrhuje rozšíriť priestor sprievodnej zelene potoka Kotrčiná, aby sa vytvorilo dostatočné pásmo drevinovej zelene medzi obytným územím obce Mojš a priemyselným parkom v k.ú. obce Gbeľany, ktoré bude dostatočne zmierňovať nepriaznivý vplyv na životné prostredie obytného územia v obci Mojš. Zároveň sa vytvoria priaznivejšie podmienky pre akvatickú a semiakvatickú biotu. Navrhuje sa ľavobrežná sprievodná zeleň o šírke 30 m od vodného toku Kotrčiná, v pravobrežnej časti v rámci k.ú. Mojš o šírke 15 m. Hranica priemyselného parku musí rešpektovať aj nárazníkové pásmo medzi sprievodnou zeleňou vodného toku a oplotením parku v minimálnej šírke 10 m. Tento pás musí byť zatrávnený. Pri návrhu ozelenenia a výsadby drevinovej zelene je potrebné použiť domáce druhy drevín a rastlín.

Pri rešpektovaní opatrení na elimináciu vplyvov na prvky MÚSES sa nepredpokladá negatívny vplyv Návrhu ÚPN-O Gbeľany na tieto lokality.

Uvedené vplyvy hodnotíme ako mierne negatívne.

C.3.10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská

V obci Gbeľany sa nachádza Národná kultúrna pamiatka Kaštieľ s areálom (Majláthovský kaštieľ) a NKP Kaštieľ a park (Malý kaštieľ). Pôvodné areály oboch kaštieľov sú v súčasnosti urbanisticky nenávratne narušené výstavbou nových objektov. V prípade barokového kaštieľa výstavbou obecného úradu a MŠ na ploche pôvodného parku. V prípade klasicistickej kúrie (kaštieľa) bola takmer polovica pôvodného územia parku odčlenená pre výstavbu základnej školy, jej areálu a miestnej komunikácie. Napriek uvedeným nenávratným negatívnym zásahom oba kaštiele spolu s ich areálmi predstavujú najvýznamnejšie pamiatky tohto typu v regióne severozápadného Slovenska a majú nadregionálny význam. Z tohto dôvodu je nutné chrániť bezprostredné okolie pamiatok min. vo vzdialenosti 10 metrov pred ďalšou výstavbou. Z hľadiska ochrany oboch pamiatok je však žiadúce, aby na v minulosti odčlenených plochách pôvodných areálov nedochádzalo k zahusťovaniu ďalšou výstavbou. V obci sa nachádza aj historické kamenné-sochárske dielo – Socha sv. Jána Nepomuckého z obdobia klasicizmu z roku 1827. V priestore obecného cintorína sa nachádza mauzóleum vlastníkov gbelianskeho panstva – rodiny grófov Nyary. Ide o historizujúcu neogotickú architektúru z 19. storočia

s podobou pohrebnej kaplnky s kryptou. Objekt je po obnove v roku 2 015 a je vytypovaný na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu.

Pamiatkový zákon sa vzťahuje aj na ochranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk. V k.ú. obce Gbeľany sa nachádza niekoľko evidovaných archeologických nálezísk známych z dostupnej evidencie nálezísk – CEANS a z odbornej literatúry:

- GBEL'ANY, poloha „Háj pod Bukovinou“ – včasný stredovek, pohrebisko,
- GBEL'ANY, poloha „oráčiny na Z od kaštieľa“ – neskoro halštadské a včasnostredoveké sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Lány“ – k. púchovská stredovek – sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Hradisko“ – stredovek, dve opevnenia,
- GBEL'ANY, poloha „Pod Dielcom“ – eneolit, k. lužická, včasný stredovek – sídlisko,
- GBEL'ANY, poloha „Hrádok“ – podľa názvu možné historické opevnenie.

Podľa aktuálneho vyjadrenia AÚ SAV sú v katastrálnom území obce Gbeľany evidované v polohách Pod Dielom a Prostredný Lán výrazné stopy osídlenia z obdobia praveku, včasnej doby dejinnej a stredoveku. V polohe Pod Bukovinou, na rozhraní katastrov Gbelian a Varína preskúmal AÚ SAV v Nitre časť rozsiahleho žiarového pohrebiska z mladšej a neskorej doby bronzovej. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že obec Gbeľany má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom na to, že v jej katastrálnom území sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum, je veľký predpoklad, že by sa v riešenom území mohli nachádzať doposiaľ neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie a pod.), musí byť oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia.

Nepredpokladajú sa vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, ani na archeologické náleziská pri dodržaní navrhnutých opatrení v návrhu ÚPN – O Gbeľany.

Predpokladajú sa pozitívne vplyvy na kultúrne dedičstvo – vytvorením základne kultúrneho života v priestoroch klasicistického kaštieľa s príľahlým parkom. Čím dôjde k propagácii a zveľaďovaniu tejto kultúrnej pamiatky.

C.3.11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V území k.ú. nie sú evidované paleontologické náleziská ani významné geologické lokality.

C.3.12. Iné vplyvy

Návrh územného plánu nepredstavuje žiadne iné známe negatívne vplyvy.

C.3.13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Návrh územného plánu obce Gbeľany je vypracovaný v súlade s platnými právnymi predpismi, ktoré sú citované v jednotlivých kapitolách návrhu ÚPN-O Gbeľany. V súčasnej dobe došlo k zmene zákona o radónovom riziku, kde od 13.3.2018 je platný zákon 87/2018 Z.z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predložený návrh ÚPN-O Gbeľany cituje pôvodný zákon, čo je vzhľadom na dátum spracovania uvedeného dokumentu relevantné.

Tab. 16: Významnosť vplyvov na zložky životného prostredia

Vplyvy na zložky ŽP	Variant 1				
	Bez vplyvu	Málo významný vplyv	Významný vplyv	Veľmi významný vplyv	Variant 0 + -
Horninové prostredie		0			-
Klimatické pomery		0	-		-
Ovzdušie		-	-		-
Vodné pomery podz.		-			-
Vodné pomery povrch.			+		-
Pôda, lesy			-		-
Fauna		-			-
Flóra		-			-
Biotopy		-			-
Krajina		-			-
Chránené územia		0			0
USES		-			-
Obyvateľstvo			+		+-
Kultúrne a historické pamiatky			+		-

Vysvetlivky: 0-bez vplyvu, - negatívny vplyv, + pozitívny vplyv.

14. Vyhodnotenie splnenia špecifických požiadaviek uvedených v Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu

Tab. 17: Vyhodnotenie splnenia špecifických požiadaviek v Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
1.	Okresný úrad Žilina, Odbor krízového riadenia Janka Kráľa 4, 010 40 Žilina Číslo: OU-ZA-OKR1-2017/005589-004 Vybavuje: Ing. Dudáš Žilina, 10.4. 2017		Vec: Oznámenie o strategickom dokument „Územný plán obce Gbeľany“ – stanovisko k strategickému dokumentu podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Po posúdení predloženého strategického dokumentu „Územného plánu obce Gbeľany“ v oblasti získania územnoplánovacieho dokumentu pre komplexný územný rozvoj obce Gbeľany, odbor krízového riadenia dospel k záveru, že z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie sa nepredpokladá vznik mimoriadnej udalosti podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a preto predložený strategický dokument nepožadujeme ďalej posudzovať podľa zákona EIA.	-
2.	Okresný úrad Žilina Odbor starostlivosti o životné prostredie Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia		Vec: „Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh“ – stanovisko k oznámeniu o strategickom dokumente Stanovisko Okresného úradu Žilina: Orgán štátnej vodnej správy súhlasí s predloženým oznámením o strategickom dokumente „Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh“ bez pripomienok. Z hľadiska vodoochranských záujmov predložený dokument	akceptované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	Nám. M. R. Štefánika 1, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OSZP3- 2017/019367-002/Kri Vybavuje: Ing. Križová V Žiline 11.4. 2017		nebude mať zvýšené negatívne vplyvy na kvalitu povrchových a podzemných vôd ale aj ostatných zložiek životného prostredia, preto predložený dokument odporúčame na schválenie. Prípadné negatívne vplyvy na vodné pomery je potrebné eliminovať dôsledným uplatňovaním a rešpektovaním platnej legislatívy zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). Predložený strategický dokument nepožadujeme posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	
3.	Obec Horný Vadičov Obecný úrad Horný Vadičov 160, 023 45 Horný Vadičov Číslo: OU-352/2017 Vybavuje: Z. Mrmusová V Hornom Vadičove 11. apríla 2017		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente – „Územný plán obce Gbeľany, návrh“ – informovanie verejnosti Verejnosť Obce Horný Vadičov sme o oznámení o strategickom dokumente „Územný plán obce Gbeľany, návrh“ ako aj o podmienkach uvedených v predmetnom liste informovali prostredníctvom obecného rozhlasu dňa 11.04. 2017 a oznámenie je zverejnené na úradnej tabuli obce na mieste prístupnom pre verejnosť.	-
4.	Dopravný úrad TRANSPORT AUTHORITY Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava Číslo: 9632/2017/ROP- 002/11114 Vybavuje: Ing. Koutná Bratislava 12.04.2017		Vec: <u>Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany – strategický dokument</u> Dopravný úrad, ako dotknutý orgán štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle ust. § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, nemá z hľadiska záujmov civilného letectva na riešené územie žiadne požiadavky. Dovoľujeme si Vás upozorniť, že toto stanovisko je vydané len z hľadiska záujmov civilného letectva.	-
5.	Ministerstvo obrany SR Agentúra správy majetku, Detašované pracovisko Stred, ČSA 7, 974 31 Banská Bystrica Číslo: ASMDpS-1-589/2017 Vybavuje: Ing. Mecková Bratislava, 12.apríl 2017		Vec: „Územný plán obce Gbeľany“, oznámenie o strategickom dokumente Súhlasí s vyššie uvedeným strategickým dokumentom – bez pripomienok. Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na jeho posudzovaní podľa zákona č. 24/2006 Z. z. v platnom znení. Toto stanovisko platí pre všetky ďalšie stupne projektu a pre všetky ďalšie konania v riešenom území. Projektant (investor) je povinný doručiť toto stanovisko v odpise všetkým ďalším orgánom, organizáciám, ktoré budú na akcii zainteresované.	-
6.	Okresný úrad Žilina Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia Nám. M. R. Štefánika 1, 010 01 Žilina		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente „Územný plán obce /ÚPN-O/Gbeľany – návrh“ Okresný úrad Žilina z hľadiska štátnej správy odpadového hospodárstva k predloženému oznámeniu o strategickom dokumente: „ <u>Územný plán obce /ÚPN-O/Gbeľany – návrh</u> “ vydáva nasledovné stanovisko: K predloženému strategickému dokumentu, netrvá na vyššom stupni hodnotenia v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. (EIA). Preto s uvedeným	-

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	Číslo: OU-ZA-OSZP3/2017/019366-002/Slt	Vybavuje: Ing. Slotová V Žiline 12.04. 2017	strategickým dokumentom súhlasí. Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného z hľadiska štátnej správy odpadového hospodárstva sa k vyššie uvedenému strategickému dokumentu vyjadruje bez pripomienok.	
7.	Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline, V. Spanyol 27, PSČ 011 71 Číslo: A/2017/01368/HŽPZ Vybavuje: MUDr. Martin Kapsný, PhD., MPH V Žiline, 13.04.2017		Závazné stanovisko: Regionálny úrad verejného zdravotníctva sa sídlom v Žiline súhlasí s návrhom podaného podľa §9 ods. 5 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. žiadateľa Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia, Námestie M. R. Štefánika 1, 010 01 Žilina pre obstarávateľa Obec Gbeľany , Urbárska č. 336/3, 13 02 Gbeľany, IČO: 00321273 na základe výpisu zo štatistického registra organizácii Štatistického úradu SR na vydanie záväzného stanoviska k strategickému dokumentu: „ Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh “ podľa §13, ods. 3, písm. a) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. v spojení s ustanovením §12 ods. 1) zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. Orgán na ochranu zdravia bude posudzovať jednotlivé stavby v územnom, alebo v zlúčenom územnom a stavebnom konaní samostatne. Stavba musí byť v súlade s požiadavkami zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Stavba nepredstavuje žiadne riziko z hľadiska vplyvu na zdravie obyvateľov. Predložený projekt bol posúdený v zmysle Zákona NR SR č. 355/2007 Z.Z o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	-
8.	Okresný úrad Žilina pozemkový a lesný odbor Andreja Kmeťa 17, 011 39 Žilina Číslo: OÚ-ZA-PLO-2017/019575-2/VAL Vybavuje: Ing. Valenčík Žilina, 18.04.2017		Vec: „ÚPN-O Gbeľany, návrh (ÚPN- O Gbeľany)“ – strategický dokument – stanovisko K predloženej správe nemáme pripomienky , prípadné dotyky z lesnými pozemkami je potrebné riešiť v zmysle zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov. Z hľadiska ochrany lesných pozemkov nie je potrebné zámer posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	akceptované
9.	Okresný úrad Žilina, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií Predmestná 1613, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OCDPK-2017/020043/2/SUB		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“- vyjadrenie Okresný úrad Žilina, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, vykonávajúci pôsobnosť cestného správneho orgánu vo veciach ciest II. a III. triedy vzal oznámenie o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh “ na vedomie bez pripomienok, pričom akékoľvek zábery vo vzťahu k pozemným komunikáciám II. a III. triedy je potrebné konzultovať s jej správcou Správou	akceptované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	Vybavuje: Ing. Subiaková 18.4.2017, Žilina		ciest Žilinského samosprávneho kraja, závod Horné Považie.	
10.	Obec Nededza Hlavná 1/1, 013 02 Nededza Číslo: 132-004/2017 Vybavuje: Hodásová 18.04.2017		Obec Nededza v zastúpení starostom obce PhDr. Petrom Vajdom týmto potvrdzuje, že v zmysle §6 ods. 5 zákona č. 24/2006 Z.z. O posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverejnila v mieste spôsobom obvyklým , t.j. na svojej webovej stránke obce a na úradnej tabuli obce Oznámenie o strategickom dokumente: Územný plán obce Gbeľany- návrh zn. OU-ZA_OSZP3-2017/019096-002/Hnl. Obec Nededza zároveň týmto v zmysle §6 ods.6 zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov neskorších predpisov vydáva súhlasné písomné stanovisko vo veci Územný plán obce Gbeľany – návrh.	-
11.	Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia Námestie M.R. Štefánika 1, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OSZP3-2017/019361-002/Roj Vybavuje: Rojik V Žiline, 18.04.2014		Vec: Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh stanovisko k oznámeniu o strategickom dokumente Uvedený strategický dokument komplexne rieši územný rozvoj obce a ktorý bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce. Rieši priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia obce, stanovuje zásady a regulatívy pre jej rozvoj, ako aj plochy pre umiestňovanie verejnoprospešných stavieb. Návrh územného plánu obce Gbeľany má za cieľ aktualizáciu územnoplánovacej dokumentácie obce Gbeľany a jej zosúladenie s územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja a s jeho zmenami a doplnkami (ÚPN VÚC v znení ZaD č.4 ÚPN-VÚC Žilinského kraja). Na základe uvedeného Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia, na úseku štátnej správy ochrany ovzdušia nepožaduje , aby bol navrhovaný strategický dokument posudzovaný v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.	akceptované
12.	Okresný úrad Žilina, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie štátnej správy a vybraných zložiek životného prostredia kraja Námestie M.R. Štefánika č. 1, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OSZP2-2017/019415/Gr vybavuje: Ing. Grófová, Žilina, 18.4.2017		Stanovisko Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, po preštudovaní oznámenia súhlasí s vypracovaním strategického dokumentu „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany“- návrh a v správe o hodnotení požaduje: a) Strategický dokument riešiť výlučne v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou VÚC Žilinského kraja v znení jeho zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti, b) Rešpektovať zásady ochrany poľnohospodárskej pôdy pri jej nepoľnohospodárskom využití (t.j. možnosť využiť pôdu na nepoľnohospodárske účely, ako aj stavebné a iné, len v nevyhnutnom a odôvodnenom rozsahu), c) Z hľadiska zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami nenavrhovať novú výstavbu v zosuvnom území a v inundačnom území vodných tokov a pozdĺž drobných vodných tokov ponechať voľná	zpracované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
			nezastavaný manipulačný pás o šírke 5m. Uplatnenie tohto strategického dokumentu nepredstavujem riziká z hľadiska životného prostredia, nebude mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva a taktiež nemá vplyvy na životné prostredie, ktoré by presahovali štátne hranice. Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, po preštudovaní oznámenia a vyššie uvedeného, ďalšie pripomienky nemá.	
13.	Obec Horný Vadičov Obecný úrad Horný Vadičov 160, 023 45 Horný Vadičov Číslo: OU-352/2017 Vybavuje: Z. Mrmusová V Hornom Vadičove 19. apríla 2017		Vec: <u>Oznámenie o strategickom dokumente – „Územný plán obce Gbeľany, návrh“ - stanovisko</u> Obec Horný Vadičov nemá k strategickému dokumentu zásadné pripomienky.	-
14.	Okresný úrad Žilina, Obor výstavby a bytovej politiky, Oddelenie územného plánovania Andreja Kmeťa č. 17, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OVBPI-2017/021640/TOM Vybavuje: Ing. arch. I. Tomová 21.4.2017 Žilina		Vec: „Oznámenie o strategickom dokumente Územný plán obce Gbeľany – zaslanie oznámenia“ – vyjadrenie. Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania, sa bude vyjadrovať k predmetnej územnoplánovacej dokumentácii (ÚPD)- k Návrhu „Územného plánu obce Gbeľany“ v procese obstarávania predmetnej ÚPD v zmysle zákona č. 50/1976n Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania, požaduje v celom procese obstarávania návrhu „Územného plánu obce Gbeľany“ dodržiavať stavebný zákon v platnom znení, Vyhlášku MŽP SR č. 55/2001 Z.z o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a pri spracovaní ÚPD postupovať podľa Metodických usmernení Ministerstva dopravy a výstavby SR. Orgán územného plánovania (Obec Gbeľany) zabezpečuje obstarávanie predmetnej územnoplánovacej dokumentácie prostredníctvom odborne spôsobilej osoby podľa §2a stavebného zákona, ktorou je Ing. arch. Vladimír Barčiak, preukaz odbornej spôsobilosti číslo 263. Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania, nepožaduje posudzovať strategický dokument „Územný plán obce Gbeľany“ v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie o zmene a doplnení niektorých zákonov.	-
15.	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky Námestie slobody 6, S10 05 Bratislava 15, P. O. BOX 100 Sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií Odbor rozvoja		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“-zaslanie oznámenia – stanovisko MDV SR MDV SR má k oznámeniu o strategickom dokumente ÚPN - O Gbeľany nasledujúce pripomienky a podnety: rešpektovať Programové vyhlásenie vlády SR (2016 - 2020) za oblasť dopravy;	akceptované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/ Ing.	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	dopravnej infraštruktúry Číslo: 06494/2017/SCDPK/30266 Vybavuje/linka Haraganová/kl. 821 V Bratislave, dňa 21.04.2017	Ing.	- rešpektovať Konceptiu územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 - zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001 (uznesenie vlády SR č. 513/2011); - postupovať podľa Stratégie rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2020 (uznesenie vlády SR č. 158/2010); - rešpektovať Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 a Operačný program Integrovaná infraštruktúra na roky 2014 - 2020; - dodržať ochranné pásma dráh v zmysle zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; - rešpektovať existujúcu dopravnú infraštruktúru a jej trasovanie; - rešpektovať pripravované stavby dopravnej infraštruktúry a ich trasovanie; - pri návrhu jednotlivých lokalít v blízkosti pozemných komunikácií a železničných tratí je nevyhnutné posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a dodržať pásmo hygienickej ochrany pred hlukom a negatívnymi účinkami dopravy v zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov. S umiestnením lokalít, predovšetkým bývania, v pásmach s negatívnymi dopadmi a vplyvmi z dopravy nesúhlasíme. V prípade potreby je nevyhnutné navrhnuť opatrenia na maximálnu možnú elimináciu negatívnych účinkov dopravy a zaviazat investorov na vykonanie týchto opatrení. Voči správcovi pozemných komunikácií a železničných tratí nebude možné uplatňovať požiadavku na realizáciu týchto opatrení, pretože negatívne účinky vplyvu dopravy sú v čase realizácie známe; - postupovať v súlade s uznesením vlády SR č. 223/2013 o Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR; - na ochranu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií a premávky na nich mimo sídelného útvaru obce ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce dodržať cestné ochranné pásma v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon), (ďalej len vyhláška 35/1984 Zb.); - dopravné napojenie lokality, navrhované cestné komunikácie, statickú dopravu, cyklistické trasy a pešie trasy je potrebné riešiť v súlade s aktuálne platnými technickými predpismi a STN; - upozorňujeme, že v blízkosti katastrálneho územia obce Gbeľany prechádza koridor Rýn - Dunaj, ktorý je súčasťou základnej siete TEN-T (Trans-European Transport NetWork, tzn. Transeurópska dopravná sieť) a jej tzv. československej vetvy a Baltsko - Jadranský koridor. Trasovanie a ochranné pásma uvedenej cestnej infraštruktúry žiadame dodržať v súlade s cestným zákonom a vyhláškou č. 35/1984 Zb.; - upozorňujeme, že je potrebné vyžiadať si stanovisko	

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
			Dopravného úradu a jeho požiadavky žiadame zohľadniť a rešpektovať v plnom rozsahu. Oznámenie o strategickom dokumente Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh berie MDV SR na vedomie a nepožaduje uvedený dokument ďalej posudzovať podľa zákona.	
16.	Mesto Žilina Námestia obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina Číslo: 6940/2017- 19810/2017-FIT Žilina, 21.04. 2017		Vec: Stanovisko k oznámeniu o strategickom dokumente Podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Mesto Žilina ako dotknutá obec podľa § 6 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov, predkladá k oznámeniu o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN- O) Gbeľany, návrh “ nasledujúce stanovisko: Mesto Žilina súhlasí s predloženým oznámením bez pripomienok. Keďže navrhovaná zmena nemá priamy vplyv na ÚPN-M Žilina v platnom znení, k prerokovanému návrhu „Územný plán obce (ÚPN- O) Gbeľany, návrh“ nemáme pripomienky.	-
17.	Obec Gbeľany Urbárska 366/3, 013 02 Gbeľany Číslo: D2017/1951 vybavuje: Ing. Jozef Martičenk 25.4.2017, Gbeľany		Vec: Stanovisko k oznámeniu o strategickom dokumente „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“ Obec Gbeľany v zmysle §6 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemá k oznámeniu o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN- O) Gbeľany, návrh “ žiadne pripomienky. Oznámenie o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh “ bolo sprístupnené verejnosti po dobu 15 dní na úradnej tabuli obce, rovnako na internetovej stránke obce v časti ÚRADNÁ TABUĽA- od 11.04.2017 do 26.04.2017. Zo strany verejnosti nebolo k uvedenému oznámeniu o strategickom dokumente doručené žiadne stanovisko ani pripomienky.	-
18.	Okresný úrad Žilina Odbor opravných prostriedkov, Referát pôdohospodárstva Andreja Kmeťa17, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OOP4- 2017/019533-2/KOZ Vybavuje: Ničíková Žilina, 25.4.2017		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“ – stanovisko OÚ Žilina OOP, RP nepožaduje posudzovanie strategického dokumentu, ale požaduje dodržať informáciu č. OU-ZA-OOP4-2016/001859-2/KOZ zo dňa 11.1. 2016, ktorú oznámil orgánu územného plánovania v rámci prerokovacieho procesu v zmysle §19 stavebného zákona, fotokópiu ktorej v prílohe zasiela. Stanovisko s prílohou zasielame i v elektronickej forme.	-
19.	Obec Mojš 010 01 Žilina Vybavuje: Ing. Štefan Svetko Mojš, 26.04. 2017		Vec: Zaslanie stanoviska Obec Mojš zasiela stanovisko k strategickému dokumentu „Územný plán obce Gbeľany“ bez pripomienok.	-
20.	OBVODNÝ BANSKY ÚRAD V PRIEVIDZI Matice slovenskej 10/971		Vec: Pozvánka na prerokovanie rozsahu hodnotenia strategického dokumentu Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh – stanovisko	-

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	Prievidza. Tel/fax 046 / 5 422 005, e-mail: obupd@obupd.sk Číslo: 1306-3084/2017 Vybavuje: Ing. Šilhavá Prievidza, 28.12.2017		OBÚ v Prievidzi v katastrálnom území obce Gbeľany, neevduje žiadne záujmy, ktoré by bolo potrebné chrániť podľa banských predpisov, t.j. neevduje žiadne vyhradené ani nevyhradené ložiská úžitkových nerastov a preto nemá pripomienky k rozsahu hodnotenia strategického dokumentu „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“.	
21.	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, sekcie železničnej dopravy a dráh, odbor dráhový a stavebný úrad. Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava Číslo: 06697/2018/SŽDD/00340 vybavuje: Ing. Kováčová Bratislava, 3.1.2018		Vec: Stanovisko Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len MDV SR) ako orgán verejnej správy vo veciach dráh v zmysle § 101 písm. a) zákona 513/2009 Z.z. o dráhach v znení neskorších predpisov (ďalej len o dráhach) a zároveň ako dotknutý orgán podľa § 102 ods. 1 písm. ab) a § 102 ods.1 písm. ac) zákona o dráhach v územnom a stavebnom konaní pre stavby v ochrannom pásme dráhy, ktoré neslúžia na prevádzkovanie dráhy ani na dopravu na dráhe a § 140 a zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej len stavebný zákon) v znení neskorších predpisov v zmysle §140b stavebného zákona vydáva stanovisko. 1. MDV SR sa k prerokovaniu územného plánu obce Gbeľany nevyjadruje. 2. Ak stavba (stavebné objekty), resp. jej (ich) časť je situovaná do ochranného pásma dráhy (OPD – 60 m od osi koľaje) a neslúži na prevádzku dráhy alebo dopravu na dráhe, podľa §102 ods.1 písm. ac) je potrebný súhlas na vykonávanie činnosti v OPD. 3. Ak stavba (stavebné objekty), resp. jej (ich) časť je situovaná do OPD, nesúhlasíme s vydaním stavebného povolenia pred vydaním záväzného stanoviska MDV SR. 4. Takýto súhlas (vydávaný formou záväzného stanoviska) v zmysle §140b, odst. 1 stavebného zákona je pre správny orgán v konaní podľa stavebného zákona záväzný.	akceptované
22.	OKRESNÝ ÚRAD ŽILINA, Odbor opravných prostriedkov, Referát pôdohospodárstva, Andrej Kmeťa 17,01001 Žilina Číslo: OU-ZA-OOIP4-2018/002777-2/KOZ Vybavuje: Ing. Ničíková/041/5074241 Žilina, 11.01.2018		Vec Strategický dokument: „Územný plán obce Gbeľany“ - pozvánka na prerokovanie rozsahu hodnotenia – <u>stanovisko</u> Okresný úrad Žilina, odbor opravných prostriedkov, referát pôdohospodárstva z hľadiska ochrany poľnohospodárskej pôdy dáva nasledovné stanovisko: Pri realizácii stavebných zámerov, situovaných na poľnohospodárskej pôde, je potrebné riadiť sa zásadami ochrany poľnohospodárskej pôdy, ustanovenými v § 12 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s dôrazom na ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v zmysle zákona, a nariadenia vlády SR č. 58/2013 – Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy.	akceptované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
23.	Okresný úrad Žilina pozemkový a lesný odbor ul. Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina Číslo: OÚ-ZA-PLO- 2018/008381-2/VAL Vybavuje: Ing. Valenčík Žilina, 17.01. 2018		Vec: „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“ rozsah hodnotenia strategického dokumentu – stanovisko k správe o hodnotení - vyjadrenie Okresný úrad Žilina, pozemkový a lesný odbor v súlade s §8 ods. 8 zák. č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov k predloženému rozsahu hodnotenia nemá pripomienky z hľadiska záujmov lesného hospodárstva.	-
24.	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Žiline Námestie požiarnikov 1, 010 01 Žilina Číslo: ORHZ-ZA1-36- 001/2018 vybavuje : mjr. Mgr. Božena Tarčáková Žilina, 19.1.2018		Vec: Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh stanovisko Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Žiline ako dotknutý orgán podľa §3 písm. p) zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov po preštudovaní dokumentu „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“ z hľadiska ochrany pred požiarmi nepredpokladá vznik negatívnych vplyvov na životné prostredie.	-
25.	Obvodný banský úrad v Prievidzi Matice slovenskej 10, 971 01 Prievidza Číslo: 122-128/2018 vybavuje: Ing. Lenhart 22.01 2018		Vec: Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany – stanovisko k návrhu OBÚ v Prievidzi v katastrálnom území obce Gbeľany neeviduje žiadne výhradné ložisko nerastných surovín s určeným chráneným ložiskovým územím alebo dobývacím priestorom, ani žiadne ložisko nevyhradeného nerastu a z tohto dôvodu nemá námietky k hodnoteniu strategického dokumentu: „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany“ z hľadiska ochrany banských záujmov vo vzťahu k posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.	-
26.	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Žiline Námestie požiarnikov 1, 010 01 Žilina Číslo: ORHZ-ZA1-138- 001/2018 vybavuje: mjr. Mgr. Božena Tarčáková Žilina, 23.1. 2018		Vec: Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh stanovisko Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Žiline ako dotknutý orgán podľa §3 písm. p) zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov po preštudovaní dokumentu „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“ z hľadiska ochrany pred požiarmi nepredpokladá vznik negatívnych vplyvov na životné prostredie.	-
27.	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej		Vec: Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu „Územný plán obce Gbeľany“- pripomienky	akceptované

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
	republiky, Sekcia geológie a prírodných zdrojov, Odbor štátnej geologickej správy Námestie Ľudovíta Štúra 35/1, 812 35 Bratislava Číslo: 2093/2018-5.3;4747/2018 vybavuje: Ing. Katarína Pribišová 24.1.2018		Odbor štátnej geologickej správy MŽP SR žiada doplniť do Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu na základe nášho stanoviska č. 17316/2017 zaslaného dňa 24.04. 2017 Okresnému úradu Žilina, do špecifických požiadaviek ďalší bod – nízke a stredné radónové riziko a odseku 2.2.3 zdôrazniť výskyt svahových deformácií. Podľa § 20 ods. 3 zákona 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia výskyt aktívnych a potenciálnych svahových deformácií a stredné radónové riziko. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom svahových deformácií je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné na stavebné účely. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.	
28.	Okresný úrad Žilina, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií Predmestská 1613, 010 01 Žilina Číslo: OU-ZA-OCDPK-2018/009316/2/SUB Vybavuje: Ing. Subiaková Žilina, 25.01.2018		Vec: Oznámenie o strategickom dokumente „Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh“- vyjadrenie Okresný úrad Žilina, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, vykonávajúci pôsobnosť cestného správneho orgánu vo veciach ciest II. a III. triedy vzal oznámenie o strategickom dokumente „ Územný plán obce (ÚPN-O) Gbeľany, návrh “ na vedomie bez pripomienok, pričom akékoľvek zábery vo vzťahu k pozemným komunikáciám II. a III. triedy je potrebné konzultovať s jej správcou Správou ciest Žilinského samosprávneho kraja, závod Horné Považie, tak ako je to uvedené vo vyjadrení v liste č. OU-ZA-OCDPK-2017/020043/2/SUB zo dňa 18.4.2017, a ktorého obsah ostáva v platnosti.	akceptované
29.	TECHNOALPIN EAST EUROPE, s.r.o., Priemyselná 2, Žilina 010 01 Vybavuje: Ing. Zuzana Holášová V Žiline dňa 29.1.2018		Vec: Pripomienky k návrhu Podľa §8 ods. 8 zákona 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov môžu subjekty posudzovania t.j. verejnosť, dotknutá obec, dotknutý samosprávny kraj, dotknutý orgán a ďalšie osoby predložiť k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti pripomienky príslušnému orgánu. Na základe vyššie uvedeného podávame k Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu Územný plán obce (ÚPN-O) GBEĽANY, NÁVR nasledujúce pripomienky: 1. Návrh ÚPN-O v návrhovom období do roku 2032 má zabezpečiť rozvoj obce Gbeľany po všetkých stránkach: - V oblasti bývania a OV, - V oblasti pešieho a dopravného napojenia; - V oblasti zásobovania a rozvoja objektov	Uvedené pripomienky k posudzovanému dokumentu nie sú relevantné.

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
			Tl; d. V oblasti rekreácie, športu a tvorby kvalitného ŽP; Na to sa má sústrediť spracovateľ a obstarávateľ, vrátane poslancov obce a starostu. Na jeho tvorbu nesmú mať vplyv osobné preferencie obstarávateľa a spracovateľa. 2. Predložený návrh podcenil rozvoj obce v oblasti bývania, keď predpokladá len výstavbu cca 100 bj., z toho vo výstavbe HBV len 9 bj., čo je na súčasné možnosti výstavby a financovania veľmi málo, predovšetkým pre mladé rodiny a ich potreby bývania. 3. Riešená plocha, označená ako AB, v celkovej urbanistickej koncepcii obce, je priamou súčasťou centrálného, dominantného priestoru obce, jeho pešie napojenie je len okrajové, bez priameho napojenia a zapojenia do hlavného pohybu. 4. Z územia AB návrh vylúčil výstavbu IBV, čo je dobré riešenie. Nechápeme preto, prečo pri prejednávaní UŠ na daný priestor, spracovateľ ÚPN-O ako aj starosta obce trval na umiestnení IBV v tomto území. 5. V zmysle predloženého návrhu, výstavba v tomto priestore AB, je limitovaná počtom podlaží 1+2+1, čo je obmedzujúce z hľadiska budúceho centrálného priestoru, mal by zohľadniť možnosť parkovania v podzemí- min. 1.PP, nová výstavba by mala byť limitovaná výškou kostola, čo sú min. 4NP/ pôvodné stanovisko starostu k spracovanej UŠ na priestor AB/. 6. Otázka archeologického prieskumu by nemala dopredu obmedzovať výstavbu v priestore AB, teda by sa mali rešpektovať a akceptovať jeho výsledky až po konkrétne prieskume, pri akceptácii dodatočných ochranných pásiem. 7. Je zarážajúca absencia zelene a jej návrhu v priestore AB, ktorú predložená UPD nerieši graficky ani percentuálnym zastúpením, či snahou začlenenia do existujúcej a historicky danej parkovej úpravy. 8. Obmedzovať architektonické riešenie nových navrhovaných objektov na bývanie a rozširovanie OV, základnej a vyššej, v štádiu návrhu ÚPN-O, nie je v záujme kvalitnej architektúry. Prvky pôvodnej a regionálnej výstavby sa dajú vhodne zakomponovať do nových architektonických návrhov. 9. Záverom: nie je dobré, keď obstarávateľ – konkrétne vedenie obce, v priebehu spracovania a koncepčného riešenia mení svoje stanovisko a postoj, pričom sa vyhovára konkrétne na osobu zastupujúcu obec v procese spracovania, ktorá nemá kompetencie pre tvorbu urbanistického návrhu a základnej urbanistickej koncepcie.	

Vyhodnotenie stanovísk o SD „Územný plán obce Gbeľany- návrh“				
p.č.	Organizácia dátum	Vybavuje/	Stanovisko, pripomienka	Vyhodnotenie pripomienky
			Z právneho hľadiska dopĺňujúco uvádzame a žiadame zohľadniť: I. Dňa 9.12.2016 sa konalo na Obecnom úrade v Gbeľanoch zasadnutie Obecného zastupiteľstva, na ktorom sa zúčastnil aj zástupca našej spoločnosti a kde mu bolo udelené slovo; Ing. arch. Ľubomír Kružel predstavil návrh projektu výstavby na pozemkoch vo vlastníctve našej spoločnosti. Cieľom návrhu bolo vytvoriť pešiu os, kde hlavnú časť bude predstavovať kostol a námestie, na ktoré by bolo naviazané parkové námestie. Tento trojuholník by dotvárala občianska vybavenosť. Zvyšná časť pozemkov by bola využitá na výstavbu objektu sociálnych služieb a 3 skupín hrubej bytovej výstavby (zatiaľ boli navrhnuté 4 – poschodové bytové domy). Obecné zastupiteľstvo proti takto prednesenému návrhu nevznieslo toho času žiadne námietky alebo pripomienky. II. Spracovávaný ÚPN- O Gbeľany, tak ako bol zatiaľ predložený, výrazným spôsobom mení a obmedzuje možnú výstavbu na pozemkoch vo vlastníctve našej spoločnosti. Sme toho názoru, že v tomto prípade ide o obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré garantuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 20 ods. 1; Ústavný súd SR vyjadril v danej veci právny názor: <i>„Výkon vlastníckych práv teda znamená nielen majetok mať (vlastniť), ale s ním právne relevantným spôsobom nakladať k účelu, na ktorý bol nadobudnutý“</i> III. V zmysle vyššie popísaného návrhu Ing. arch. Ľubomíra Kružela, voči ktorému predstavitelia Obce Gbeľany nemali žiadne pripomienky, je absolútne zrejmé, k akému účelu spoločnosť TECHNOALPIN nadobúdala predmetné pozemky. Podľa názoru ústavného súdu, ktorý prezentoval v Náleze z 25.mája 1999 PL. ÚS 37/1999; <i>„Nútené obmedzenie vlastníckeho práva k veciam spočíva v tom, že nebudú môcť byť použité na účel, pre ktorý boli zakúpené“</i>. IV. Obmedzenie vlastníckych práva je dovolené iba, ak sa uskutoční v súlade s podmienkami podľa čl. 20 ods. 4 ústavy. Tieto podmienky hovoria o obmedzení vlastníckeho práva iba (i) v nevyhnutnej miere, (ii) vo verejnom záujme, (iii) na základe zákona, (iv) za primeranú náhradu. Doc. JUDr. Ján Drgonec, DrSc. v komentári k Ústave Slovenskej republiky zastáva názor, že <i>„Podmienka verejného záujmu podľa čl. 20 ods. 4 ústavy nie je formálna podmienka. To znamená, že nestačí uviesť ľubovoľný dôvod, ktorý sa pomenuje slovami verejný záujem. Rovnako túto podmienku nemožno chápať aritmeticky, a teda, že je to v záujme väčšieho počtu obyvateľov. Podmienka verejného záujmu musí mať obsah, ktorý slúži na dosiahnutie cieľa ustanoveného ústavou.“</i> V. Naša spoločnosť upozorňuje na to, že ÚPN-O, ktorý sa v podstatnom rozsahu odchyľuje od vyššie prerokovaných záverov môže byť vnímaný ako neodôvodnený zásah do vlastníckeho práva a jeho obmedzenie, nakoľko pozemok sa stáva neupotrebitelným pre vopred komunikované s obcou na vedomie zobraté účely.	

C.IV. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

V návrhu ÚPN-O Gbeľany sú navrhované opatrenia a záväzné regulatívy, v rámci ktorých sa okrem iného vytvoria aj podmienky na elimináciu možných nepriaznivých environmentálnych vplyvov posudzovaného strategického dokumentu na životné prostredie. Tieto boli z hľadiska identifikovaných vplyvov v Správe o hodnotení ÚPN – O Gbeľany doplnené a upresnené.

Navrhované opatrenia na ochranu pôd:

- pokračovanie cielenej aplikácie hnojív a prípravkov na ochranu rastlín s dosiahnutím ich maximálnej efektivity a minimálneho vedľajšieho vplyvu,
- spôsob obrábania pôdy realizovať s ohľadom na reliéf a sklonitosť terénu,
- optimalizovať využívanie pôdneho fondu, na vyšších sklonoch pestovať plodiny s vysokou protieróznou účinnosťou, resp. trvalé porasty krmovín na ornej pôde,
- vytvorenie protieróznych opatrení na pôdach ohrozených vodou a veternou eróziou, najmä zatrávnenie miest sústredeného odtoku povrchových vôd na veľkoplošných orných pôdach (úvaliny so začínajúcou ryhovou eróziou), a zabránenie erózii pôdy na priehonových cestách,
- zabezpečenie vegetačného krytu na pôde počas čo možno najdlhšieho obdobia v roku vhodným sledom pestovaných plodín,
- zabezpečenie správneho obrábania pôdy s minimalizáciou agrotechnických operácií a zvýšením ich efektivity,
- vytvorenie ochranných opatrení na pôdach ohrozených zosuvmi a ich vhodné využitie,
- zadržanie zrážkovej vody v maximálne možnej miere, za účelom zavlaženia pôdy pre poľnohospodársku výrobu,
- ponechanie priestorov s plytkými a kamenitými pôdami prirodzenej sukcesii,
- ochranu poľnohospodárskej pôdy pred sukcesiou a prienikom cudzorodých rastlinných druhov,
- realizáciu ekologicky prijateľných protipovodňových opatrení (aj z hľadiska zamedzovania splachov),
- vylúčenie ekologicky nevhodných technológií pri obhospodarovaní lesných pozemkov,
- podporovanie prírody prirodzenejšieho obhospodarovania lesov.

Navrhované opatrenia na ochranu vôd

- rešpektovať z hľadiska ochrany vôd pásma hygienickej ochrany vodárenských zdrojov a útvy podzemnej vody kvartérnych sedimentov SK1000500P a útvy podzemnej vody predkvartérnych hornín SK2001800F.
- rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z príslušnosti k.ú. Gbeľany do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky (zák. č. 364/2004 Z. z. a Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 Zb. o CHVO Beskydy – Javorníky),
- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
- rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika
- vylúčiť vypúšťanie obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd
- splaškové vody z rozptýlených rekreačných chát a iných objektov mimo dosahu splaškovej kanalizácie likvidovať v nepriepustných žumpách s pravidelným vyvážaním splaškov do SČOV v Hornom Hričove,

- zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta
- V rámci odvádzania dažďových vôd realizovať opatrenia na zadržanie povrchového odtoku v území tak, aby odtok z daného územia do recipientu nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente.
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch odvádzať gravitačne do cestnej dažďovej kanalizácie, alebo do rigolov, alebo miestnych recipientov a ich prítokov, prípadne vsakovaním do vhodného podlažia,
- každé parkovisko a odstavná plocha s kapacitou 5 a viac parkovacích miest musia byť vybavené odlučovačom ropných látok.
- pri budovaní trás v nivách vodných tokov je potrebné zabezpečiť, aby nedochádzalo k priamym zásahom do vodných tokov a nepovolenému výrubu drevín.
- Dbieť na údržbu korýt, hlavne jarnú a udržiavať brehovú zeleň v dobrom zdravotnom stave, rozširovať a dopĺňať brehovú zeleň v lokalitách, kde je to možné.
- vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- rešpektovať ochranné pásmo (manipulačný pás pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu) v šírke min. 10 m pozdĺž vodohospodársky významného toku Váh a 5 m od brehovej čiar obojstranne u ostatných vodných tokov a rešpektovať obmedzenia z toho vyplývajúce (nepripustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu koryta ťažbou resp. navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vode, výstavba súbežných inžinierskych sietí), (§ 49, zák. č. 364/2004 Z.z.),

Navrhované opatrenia pre zachovanie kultúrohistorických hodnôt

- rešpektovať a chrániť NKP prírodne krajinársky kaštieľ s areálom, číslo Ústredného zoznamu pamiatkového fondu 1340/1-3. Barokový kaštieľ postavený v druhej polovici 18. storočia, zaužívaný názov Majláthovský (kaštieľ, stavba hospodárska, park),
- rešpektovať a chrániť NKP prírodne krajinársky kaštieľ a park, číslo Ústredného zoznamu pamiatkového fondu 1341/1-2. Klasicistický kaštieľ postavený v prvej tretine 19. storočia, zaužívaný názov malý kaštieľ (kaštieľ, park),
- v bezprostrednom okolí oboch NKP – v okruhu 10 m od hranice ich areálov nemožno vykonávať stavebnú činnosť, ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky,
- z hľadiska ochrany oboch pamiatok sa navrhuje, aby na v minulosti odčlenených plochách ich pôvodných areálov – na pozemkoch obecného úradu, MŠ a ZŠ nedochádzalo k zahusťovaniu ďalšou výstavbou,
- rešpektovať návrh na vyhlásenie ochranného pásma NKP, v ďalších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie rátať s reguláciou priestorového usporiadania a funkčného využívania územia na základe podmienok, stanovených v právoplatnom rozhodnutí o vyhlásení ochranného pásma uvedených kultúrnych pamiatok:
 - ochranné pásmo NKP kaštieľ s areálom č. ÚZPF 1340/1-3 (tzv. veľký kaštieľ – barokový)
 - ochranné pásmo NKP kaštieľ a parkom č. ÚZPF 1341/1-2 (tzv. malý kaštieľ, resp. klasicistická kúria).
- chrániť územia archeologických lokalít evidovaných v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk na Slovensku:
 - Gbeľany, poloha „Háj pod Bukovinou“ – včasný stredovek, pohrebisko,
 - Gbeľany, poloha „oráčiny na Z od kaštieľa“ – neskoro halštadské a včasnostredoveké sídlisko,
 - Gbeľany, poloha „Lány“ – k. púchovská stredovek – sídlisko,
 - Gbeľany, poloha „Hradisko“ – stredovek, dve opevnenia,

- Gbeľany, poloha „Pod Dielcom“ – eneolit, k. lužická, včasný stredovek – sídlisko,
- Gbeľany, poloha „Hrádok“ – podľa názvu možné historické opevnenie,
- v záujme účinnej a osobitnej ochrany archeologických nálezísk je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie a pod.), musí byť oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia. V opodstatnených prípadoch (podľa § 30, ods. 4) a § 37, ods. 1) a 3) zákona 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov) – predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu Krajský pamiatkový úrad Žilina stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu,
- v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď nález oznámiť Krajskému pamiatkovému úradu Žilina. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s krajským pamiatkovým úradom. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu,
- v súvislosti so stavebnou činnosťou, resp. zemnými prácami v územných konaniach, stavebných konaniach, resp. zlúčených územných a stavebných konaniach podľa stavebného zákona je dotknutým orgánom Krajský pamiatkový úrad Žilina z dôvodu zabezpečenia podmienok ochrany archeologických nálezov. Podmienkou pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia bude vydanie záväzného stanoviska podľa § 30 ods. 4 pamiatkového zákona,
- pri príprave stavieb a inej hospodárskej činnosti na území, kde sa predpokladá ohrozenie pamiatkových hodnôt a archeologických nálezov, bude nevyhnutné vykonať pamiatkový záchranný archeologický výskum podľa § 36 ods. 2) a 3) § 35 ods. 7) a § 39 ods. 1) pamiatkového zákona,
- historické kamenno-sochárske dielo – Socha sv. Jána Nepomuckého z obdobia klasicizmu z roku 1 827 je vytypované na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Je preto žiadúce, aby z hľadiska významu diela a jeho prezentácie neboli v jej okolí realizované technické a reklamné zariadenia, ani drobné stavby,
- ochrana pamiatok sa vzťahuje aj na mauzóleum vlastníkov gbelianskeho panstva – rodiny grófov Nyary ktoré je historizujúcou neogotickou architektúrou z 19. storočia s podobou pohrebnej kaplnky s kryptou. Objekt je po obnove v roku 2 015 a je vytypovaný na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu.
- chrániť, zveľaďovať, dotvárať a propagovať významné obecne pamätihodnosti:
- v novej zástavbe akceptovať a využívať prvky pôvodnej ľudovej architektúry –prízemné stavby so sedlovými strechami a štítmi,
- z hľadiska historického významu obce treba v maximálnej miere zachovať historicky vzniknutý urbanistický pôdorys obce so skupinami pôvodnej architektúry a tiež upriamiť pozornosť na stavebnú obnovu v pôvodnom duchu,
- vylučuje sa implantovanie cudzích architektonických prvkov do prostredia so zachovanou pôvodnou ľudovou architektúrou, prípadne pri jej obnove (napríklad tzv. bavoráky),

Navrhované opatrenia na ochranu prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane prvkov zelene

- vytvorenie nových plôch verejnej zelene v rámci zastavaných aj mimo zastavaných území obce (napr. parky, zeleň oddychových zón),
- vytvorenie nových plôch izolačnej a líniovej zelene vo výrobných územiach a v ich okolí,
- návrh izolačnej zelene v území športu od územia ZŠ a území bývania,
- dôsledne rešpektovať pri antropogénnych aktivitách v krajine zachovanie a zlepšovanie ekologickej siete prvkov ÚSES, eliminovať existujúce bariéry, v prípade potreby realizovať zmierňujúce opatrenia,
- rešpektovať manažment územia a obmedzenia, vyplývajúce z podmienok ochrany územia vymedzeného ochranným pásmom Národného parku Malá Fatra:
- zachovať poľnohospodársku výrobu z dôvodu zachovania typického krajinného rázu a existujúcej biodiverzity druhov,
- veľké plochy oráčin doplniť líniovou vegetáciou popri poľných cestách a na miestach, ktoré neprekážajú mechanizovanému obhospodarovaniu,
- zamedziť sukcesii a zarastaniu lúk a v maximálnej miere uplatňovať tradičné obhospodarovanie lúčnych porastov (kosenie, pasenie),
- realizovať pravidelné spásanie, alebo kosenie trávnych porastov,
- vlhké lúky kosiť ľahšími mechanizmami len v čase preschnutia, pokosenú biomasu z plôch odstrániť,
- nitrofilné a ruderalné spoločenstvá kosiť v období pred kvitnutím burín dvakrát ročne, mláďe na týchto plochách intenzívne spásť, aby sa využil efekt silného zošľapávania, ktoré ruderalné druhy neznášajú.
- v lesných porastoch s vysokými sklonmi svahov používať citlivé ťažobné postupy, nepovoliť holoruby, zamedziť obnažovanie pôdy,
- zabrániť zhutňovaniu a degradácii pôd,
- technicky sanovať výmole a erózne ryhy doplniť vegetačnými opatreniami.
- na dosiaľ nezregulovaných úsekoch tokov nedovoliť regulácie toku, meniť charakter koryta, udržať prúdový charakter toku so striedaním kľudných zátočninových lokalít,
- brehové porasty obnovovať len z pôvodných stanovištne vhodných druhov drevín a krov s uprednostňovaním jemnej lepkavej (*Alnus glutinosa*), ktorej opad je pre vodné biocenózy najvhodnejší,
- pri riešení protipovodňových opatrení v krajine dbať na to, aby technické opatrenia nenarušili systém ekologickej stability,
- zabrániť znečisťovaniu a eutrofizácii,
- monitorovať výskyt invázných a ruderalných druhov, v prípade výskytu ich okamžite odstraňovať,
- zabezpečiť manažment mokradových lokalít v území, vytvárať podmienky pre rozširovanie a stabilizáciu mokradových spoločenstiev,
- pri stavebných úpravách budov v zastavanom území vykonať opatrenia, aby nedošlo k úhynu netopierov a hniezdiacich vtákov,
- zabezpečiť všetky línie elektrického vedenia s vysokým napätím v záujme ochrany loviacich dravcov (stĺpy smrti).

Opatrenia na elimináciu prípadne obmedzenie stresových prvkov

- zmeniť obhospodarovanie veľkoblukovej ornej pôdy na obhospodarovanie menších pôdnych celkov s uplatnením biocentier a biokoridorov miestnej úrovne na základe vypracovania MÚSES,
- obnoviť imisne zaťažené porasty vhodnejšími druhmi drevín,

- znížiť miestne znečisťovanie ovzdušia emisiami lokálnych zdrojov a prachom hlavne cestou využitia plynofikácie,
- zabrániť znečisťovaniu podzemných vôd hlavne cestou likvidácie neriadenej skládky TKO a ostatných nelegálnych skládok (napr. z okolia vodných tokov, z plôch nelesnej stromovej a krovinatej vegetácie, atď., priesakov zo žúmp, septikov...),
- zachovať prirodzený charakter riečnych ekosystémov t.j. vodných tokov a ich alúvií, nezasahovať do Gbelianskeho potoka a potoka Kotrčiná v celej ich dĺžke, ako i do ich prítokov a odstrániť všetky nelegálne zásahy (odpadové vody).
- po obvode zastavaných území vytvoriť podmienky pre zachovávanie a tvorbu malého súkromného hospodárenia (sady, záhumienky) ako dôležitého krajinného prvku udržiavajúceho a podporujúceho dostatočnú diverzitu krajiny v blízkosti zastavaných území.
- dôsledné udržiavanie čistiacich komunálnych a priemyselných systémov (lapače olejov, tukov, ropných látok, hnojiská so zachytením splachov...),
- zvýšené využitie plynofikácie obce, plynofikácia navrhovaných zastavaných území a podpora využívania netradičných foriem získavania tepla (solárna energia, tepelné čerpadlá, ekologické spaľovanie drevnej hmoty),
- utlmovanie počtu lokálnych kúrenísk s menej hodnotnými palivami,
- zákaz vypaľovania porastov, spaľovania biologických odpadov,
- zvyšovanie kvality dopravnej siete (údržba, obnova vozoviek s bezprašným povrchom),
- eliminácia úniku prachu z pôdy do ovzdušia vhodnejšími spôsobmi obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy,
- limitovanie chovov hospodárskych zvierat v zastavaných územiach a eliminácia zápachov zo skládok (zakrývanie exkrementov fóliami...),
- výsadba izolačnej zelene hlavne po obvode výrobných území.
- priebežne vykášať ťažšie dostupné a intenzívne nevyužívané trvalé trávne porasty, najmä vo vrcholových polohách, z dôvodu zabránenia zárodku vzniku rýchleho odtoku vôd z prívalových dažďov (dažďom uľahnutá vysoká tráva bráni vsaku vôd, tvorí klznú plochu a zintenzívňuje povrchový odtok, vznik záplav).
- v štádiu príprav výstavby vo výrobných územiach prioritne posudzovať hlukové dôsledky prevádzkovania areálov vo vzťahu k obytným a k rekreačným územiám,
- rešpektovať registrované územia zosuvov a ich okolie a podmieňovať stavebné práce a terénne úpravy podmienkami vypracovaných geologických prieskumov.

Navrhované opatrenia pre nakladanie s odpadmi

- znižovať množstvo komunálneho odpadu cestou intenzifikácie procesu separácie,
- zamedziť vypaľovaniu porastov, spaľovaniu biologických odpadov, zneškodňovať (využívať) biologický odpad kompostovaním (kontrolovať existenciu kompostovísk),
- upravovať separáciu komodít – papier, sklo, plasty, kovy a biologicky rozložiteľný odpad (BRO), v zmysle úprav príslušnej legislatívy,
- realizovať zberné miesta separovaného, objemného, oddelene vytriedeného odpadu z domácnosti s obsahom škodlivín (nebezpečný odpad z elektrozariadení, žiaroviek, batérií...) a drobného stavebného odpadu (produkovaného občanmi)
- odpad z výroby ako i nebezpečný odpad z výroby naďalej likvidovať v zmysle platných predpisov,
- zabrániť znečisťovaniu, eutrofizácii a vytváraniu skládok odpadu na brehoch vodných tokov a vodných plôch,
- vo výrobných územiach uprednostňovať prevádzky so žiadnou, resp. len s minimálnou produkciou nebezpečných látok,
- zabezpečiť bezodkladnú likvidáciu novovzniklých živelných skládok komunálneho odpadu,

- sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia.

Navrhované opatrenia na zmiernenie účinkov hluku

- dobudovanie jestvujúcich protihlukových zemných valov s dosadenou a udržiavanou zeleňou (v lok. Duhé),
- v rámci výrobných území bude nutné prioritne posudzovať hlukové dôsledky prevádzkovania nových areálov. Definitívnemu rozhodnutiu o povolení nových výrobných činností musí predchádzať odborná garancia o dodržaní predpísaných hladín hluku v obytných a rekreačných územiach obce,
- v priemyselnom parku Medzi jarkami sa navrhuje vytvorenie zeleného ľavobrežného pásu takejto izolačnej zelene o šírke min 30 m od vodného toku Kotrčiná, ako ochranu obytného územia v obci Mojš, 10 m od ochranného pásma železnice a 10 m po zostávajúcom obvode územia, rešpektovanie sprievodnej zelene Gbelianskeho potoka o šírke min. 15 m obojstranne.

C.V. POROVNANIE VARIANTOV (VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM)

C.V.1.Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Výber optimálneho variantu Návrhu ÚPN-O Gbeľany predstavuje komplexnú kategóriu vyplývajúcu zo zhodnotenia viacerých vplyvov, dôsledkov či dopadov, ako sú:

- vplyvy na krajinu,
- vplyvy na zdravie,
- environmentálne dôsledky,
- sociálno-ekonomické dôsledky,
- územno-technické dopady.

Optimálny variant Návrhu ÚPN-O Gbeľany by mal vo všeobecnosti v prvom rade vytvárať podmienky pre zlepšenie kvality životného prostredia občanom riešeného územia, najmä čo sa týka zdravia a pohody obyvateľov, rovnako by mal vytvárať podmienky pre zlepšovanie stavu jednotlivých zložiek životného prostredia vrátane krajiny, najmä jej biotickej časti, alebo tento stav minimálne nezhoršovať.

V ďalšom rade by mal sledovať rozvoj obce a to najmä po kvalitatívnej stránke rôznymi technickými, organizačnými, územnými a inými opatreniami rešpektujúc pritom socioekonomické postavenie občanov v nadväznosti na kultúrno-historické tradície.

Posudzovaný Návrh ÚPN-O Gbeľany uvedené kritériá v prevažnej miere spĺňa.

C.V.2. Porovnanie variantov

Návrh územného plánu sa vypracováva v jednom variante (v súlade s § 22 stavebného zákona) a v rámci správy o hodnotení sa porovnáva aj s nulovým variantom, t.j. so stavom, v ktorom sa obec nachádza v súčasnosti za predpokladu, že sa návrh územného plánu nebude realizovať.

Nulový variant

Terajší územný plán sídelného útvaru Gbeľany nie je už relevantným územnoplánovacím dokumentom ako nástroj pre dosiahnutie cieľov obce k r.2032, napriek čiastkovej aktualizácii je už veľmi obmedzene použiteľný. Starú dokumentáciu nie je možné využiť napr. aj z titulu zmien vlastníckych pomerov, zmien v legislatíve, v ekonomike, v postavení problematiky ochrany a tvorby životného prostredia, z titulu nesúladi s novou nadradenou regionálnou územnoplánovacou dokumentáciou atď.

Nulový variant predstavuje situáciu, že územný plán nebude schválený a všetky činnosti v území sa budú vyvíjať nekoordinovane a živelne. Obec nebude mať záväzný dokument pre koordináciu stavebných zámerov a investičných aktivít s tým, že nebude možné systematicky realizovať aj opatrenia na prevenciu, minimalizáciu a elimináciu nepriaznivých vplyvov na životné prostredie. Výstavba môže postupovať chaoticky, bez riešenia líniových technických infraštruktúr a verejnoprospešných stavieb.

V prípade, že územný plán nebude schválený, t. j. bude prijatý nulový variant, bude územný rozvoj obce výrazne obmedzený vzhľadom na nutnosť dodržiavania § 11 ods. 2 a § 139a) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, podľa ktorého obec je povinná mať územný plán obce ak uskutočňuje rozsiahlu novú výstavbu a prestavbu alebo umiestňuje verejnoprospešnú stavbu. Podľa § 139a) sa za rozsiahlu novú výstavbu a prestavbu v obci na účely tohto zákona považuje taká výstavba a prestavba, ktorou sa dosiahne:

- a) rozšírenie zastavaného územia obce najmenej o 15 %,
- b) zvýšenie počtu obyvateľov obce nad 2000,
- c) rozšírenie obytného územia alebo zmiešaného územia v obci o viac ako 2 ha,
- d) rozšírenie výrobného územia v obci o viac ako 3 ha, alebo ak tým výrazne stúpnu nároky na dopravnú a technickú vybavenosť obce,
- e) zvýšenie návštevnosti rekreačného územia v obci najmenej o 10 % alebo zväčšenie rekreačného územia o viac ako 2 ha.

Z uvedeného vyplýva, že tieto aktivity sa bez územného plánu obce nebudú môcť realizovať.

Realizačný variant

Navrhuje rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, priemyslu, dopravnej a technickej infraštruktúry, služieb, zásady ochrany kultúrnych a prírodných hodnôt, ochranu životného prostredia.

Navrhuje realizáciu týchto verejnoprospešných stavieb:

- Stavby na sledovanie stavu životného prostredia (prevzaté z aktualizovaného ÚPN – VÚC Žilinského kraja).
- Cesta I/18, v úseku k. ú. Gbeľany ako súčasť severovýchodného prepojenia diaľnic D1 a D3 v aglomerácii Žiliny, v úseku križovatka s I/18 Strečno – premostenie nádrže Vodného diela Žilina – križovatka s II/583A Gbeľany a s cestou III/2072 Varín – Mojš, vrátane napojenia priemyselných parkov Gbeľany a Varín.
- Modernizácia železničnej trate č. 180 v priestore k. ú. Gbeľany.
- Odstraňovanie usadenín z vodných nádrží vážskej kaskády.
- Odstraňovanie povodňových škôd a preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov.
- Zberné miesta separovaného odpadu.
- Rekonštrukcia existujúceho a rozšírenie celoobecného vodovodu.
- Dokončenie stavby, rekonštrukcia existujúcej a rozšírenie celoobecnej kanalizácie.
- Rekonštrukcia plynofikácie, stavby regulačných staníc a rozšírenie plynofikácie a stavby objektových, združených a ekologických zdrojov tepla.
- Stavby tvorby verejných priestranstiev:
 - 10.a pešia zóna (námestie...),
 - 10.b stavby verejných priestorov subcentier obce,
 - 10.c stavby verejných priestorov v územiach bytových domov,
 - 10.d parky, (oddychové zóny),

- 10.e autobusové zastávky, čakárne (vrátane samostatných zastávkových pruhov),
- 10.f turistické a cykloturistické odpočívadlá.
- Stavebné úpravy objektu a pozemku obecného úradu.
- Prístavby a stavebné úpravy základnej školy, stavby školských športovísk.
- Prístavby a stavebné úpravy objektu a areálu MŠ s kultúrnym domom.
- Rozšírenie obecného športového areálu, novostavby, prístavby, nadstavby...
- Detské ihriská, lokálne športoviská.
- Stavby sociálnej obecnej vybavenosti.
- Stavebné úpravy a rekonštrukcia jestvujúceho cintorína vrátane Domu smútku.
- Trhovisko.
- Odstránenie bodových a líniových dopravných závad.
- Rekonštrukcia ciest II. a III. triedy vrátane mostov, viaduktu...
- Rekonštrukcia jestvujúcich miestnych komunikácií vrátane mostov, nové miestne komunikácie a mosty.
- Rekonštrukcia stavieb statickej dopravy a stavby statickej dopravy.
- Rekonštrukcia chodníkov, lávok a turistických chodníkov, nové chodníky, lávky a turistické chodníky.
- Rekonštrukcia jestvujúcich cyklotrás, regionálne a miestne cyklotrasy (aj ako trasy korčuliarov, lyžiarske bežecké trasy...).
- Rekonštrukcia dažďovej kanalizácie a rozšírenie dažďovej kanalizácie.
- Rekonštrukcie, preložky a stavby nových ZVN, VN vedení.
- Rekonštrukcie, preložky a stavby nových trafostaníc.
- Rekonštrukcie, preložky a stavby nových NN vedení vrátane osvetlenia.
- Zväčšenie kapacity RSÚ Gbeľany, rekonštrukcie, preložky, rozšírenie telekomunikačnej siete, výstavba optickej siete, rozvoj MR, TV, internetu, stavby monitorovacieho bezpečnostného systému.
- Verejná, izolačná... zeleň.
- Revitalizácia území regionálneho územného systému ekologickej stability.
-

Tieto verejnoprostešné stavby by nemohli byť realizované bez schváleného územného plánu a bez nich by sa rozvoj obce výrazne obmedzil. Medzi negatívne dôsledky patrí najmä záber pôdy. Je však nutné podotknúť, že k výstavbe by dochádzalo aj tak, ale dopad živelnej a chaotickej výstavby na životné prostredie a zdravie obyvateľov by bol oveľa horší (napr. riešenie kanalizácie, plynifikácie, odvádzanie dažďových vôd, dopravnej obsluhy územia a pod.)

Z tohto hľadiska je variant schválenia územného plánu pre obyvateľov pozitívny.

C.VI. METÓDY POUŽITÉ V PROCESSE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Pri posudzovaní vplyvov konceptu ÚPN-O Gbeľany boli použité odborné metódy a odhady s použitím súvisiacich databáz, literatúry, výsledkov komplexných prieskumov a rozborov, Krajinnoeekologického plánu, RÚSES, výsledkov hodnotenia vplyvov konkrétnych činností v riešenom území a ďalších materiálov, ktoré obsahovali analýzu stavu životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny záujmového územia. Chýbajúce informácie boli doplnené vlastným terénnym prieskumom a konzultáciami s obstarávateľom. Na základe dostupných informácií boli skoncipované údaje o vstupoch

a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a celkové zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie. V procese hodnotenia boli použité metódy terénneho prieskumu a spracovania dostupných informácií a prieskumov a zohľadnené princípy trvalo udržateľného rozvoja územia a platné právne predpisy.

C.VII. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ

Vzhľadom na podrobnosť a množstvo spracovaných vedeckých a odborných podkladov sa pri vypracúvaní správy o hodnotení nevyskytli žiadne závažné nedostatky a neurčitosti v poznatkoch. Samotný územný plán nepreukazuje zásadné negatívne vplyvy na životné prostredie a nenavrhuje zásadné a rozsiahle zmeny vo funkčnom využití územia. Vzhľadom na to, že ide o návrh územného plánu, nie je možné dopredu určiť, ktoré z navrhovaných aktivít sa budú v skutočnosti realizovať. Návrh záväznej časti však stanovuje zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať činnosť v území. Územný plán však nekonzervuje stav v území. Obec je prvok, ktorý sa vyvíja a na základe skúseností a požiadaviek je možné obstarávať zmeny a doplnky tejto dokumentácie.

C.VIII. VŠEOBECNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Hodnotený strategický dokument „Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh“ predkladaný obstarávateľom - Obec Gbeľany, bol vyhotovený v zmysle zákona NR SR č.24/2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých predpisov.

Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, určil rozsah hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre strategický dokument územnoplánovacej dokumentácie „Územný plán obce (ÚPN – O) Gbeľany, návrh“, list OU-ZA-OSZP3-2018/005252-005/HnI z 12. 1. 2018. V ďalšom hodnotení vplyvu strategického dokumentu - v správe o hodnotení pre územnoplánovaciu dokumentáciu Obce Gbeľany sa požaduje rozpracovať strategický dokument variantne:

- **Nulový variant**
- **Variant 1 – riešenie ÚP v rozsahu posudzovaného oznámenia**

Špecifické požiadavky rozsahu hodnotenia

Zo stanovísk doručených k oznámeniu o strategickom dokumente vyplynula v správe o hodnotení potreba podrobnejšie rozpracovať nasledovné druhy otázok súvisiacich s posudzovaným dokumentom:

- Pri príprave správy o hodnotení strategického dokumentu a samotného strategického dokumentu riešiť požiadavky a pripomienky dotknutých orgánov, ktoré boli zaslané k oznámeniu, vyhodnotiť ich splnenie alebo nesplnenie (zdôvodniť).
- Posúdiť vplyv stavebných a iných zámerov na poľnohospodársku pôdu
- Vyhodnotiť vplyv navrhovaných záujmov v rámci územného plánu vo vzťahu k zosuvným územiám a inundačným územiám vodných tokov.

- Vyhodnotiť vhodnosť umiestnenia plánovaných aktivít vzhľadom k pravdepodobnej environmentálnej záťaži ZA (005)/Gbeľany – neriadená skládka TKO.
- Pri návrhu jednotlivých lokalít v blízkosti pozemných komunikácií a železničných tratí posúdiť nepriaznivý vplyv z dopravy a dodržať pásmo hygienickej ochrany pred hlukom a negatívnymi účinkami dopravy a navrhnúť opatrenia na ich maximálnu elimináciu.
- Vyhodnotiť vplyv navrhovaných plôch (najmä plôch výroby) na jednotlivé zložky životného prostredia a zachovanie zdravia obyvateľstva a navrhnúť opatrenia regulatív na ich maximálnu elimináciu.
- Pri hodnotení uvedených vplyvov najmä na kumulatívne a synergické vplyvy a odhad ich významnosti.

Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia bolo spracované na základe dostupných údajov a vlastného terénneho prieskumu. Bol vykonaný odhad významnosti vplyvov a navrhnuté opatrenia na zmiernenie vplyvov predkladaného strategického dokumentu na životné prostredie.

Doteraz platný územný plán pre obec Gbeľany predstavuje Územný plán sídelného útvaru Gbeľany vypracovaný v r. 1993 Poľnohospodárskou inžinierskou a poradenskou službou Žilina (Ing. arch. Ivan Meliš) schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č.21/1994 zo dňa 1.7.1994. Zo schváleného ÚPN – SÚ Gbeľany je možné v novom Územnom pláne obce (ÚPN – O) Gbeľany využiť len veľmi malé množstvo jeho parciálnych častí. Neumožňoval po svojom návrhovom období (2002) realizáciu nových zámerov obce, nemohol sledovať spoločenské zmeny a návrhy vyplývajúce z územného plánu vyššieho stupňa – Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja (ÚPN – VÚC ŽK), ani záväzky z environmentálneho hľadiska reprezentované dokumentom Aktualizácia (implementácia územných systémov ekologickej stability ÚSES) RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto. Čiastočne túto situáciu riešili aktualizácie ÚPN – SÚ Gbeľany formou vypracovania zmien a doplnkov k tomuto dokumentu a to Územný plán obce Gbeľany – doplnok – Priemyselný park KIA Motors a Hyundai Motors, vypracovaný v roku 2004 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), Doplnok a zmena, Územný plán obce Gbeľany — IBV a golfové ihrisko vypracovaný v r. 2004 (Ing. arch. Viktor Malinovský, Ing. arch. Rastislav Rozman), Územný plán obce Gbeľany – IBV Priedanky, doplnok Územného plánu obce vypracovaný v r. 2005 (Ing. arch. Dušan Maňák), doposiaľ neschválený OZ v Gbeľanoch, Územný plán obce Gbeľany – zmena Doškolovacie stredisko KIA Motors s.r.o. vypracovaný v r. 2005 (Ing. arch. Dušan Maňák), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 31/2005 zo dňa 15.7.2005, Zmena a doplnok územného plánu obce Gbeľany – areál Omnitrade, vypracovaný v r. 2007 (Ing. arch. Dušan Maňák), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 5/2007 zo dňa 20.7.2007, Územný plán obce Gbeľany – Zmena a doplnok – časť Duhé, vypracovaný v r. 2008 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č. 8/2008 zo dňa 11.11.2008, Územný plán sídelného útvaru Gbeľany – Zmena a doplnok – IBV Hrby, vypracovaný v r. 2010 (Ing. arch. Ľubomír Kružel), schválený uznesením OZ v Gbeľanoch č.6/2010 zo dňa 17.12.2010, Územný plán obce Gbeľany – Zmena a doplnok – časť Duhé II, vypracovaný v r. 2014 (Ing. arch. Ľubomír Kružel). ÚPN – SÚ Gbeľany nie je už relevantným územnoplánovacím dokumentom ako nástroj pre dosiahnutie cieľov obce Gbeľany k r.2032. Nezachoval sa v kompletnom stave, jeho zachované časti nepokrývajú v plnom rozsahu požadovaných náležitostí územie celého katastrálneho územia obce a vzhľadom na cca 24 ročný časový odstup od jeho schvaľovania napriek čiastkovým aktualizáciám je už veľmi obmedzene použiteľný. Ostaré dokumentácie nie je možné využiť napr. aj z titulu zmien v legislatíve, v ekonomike, v postavení problematiky ochrany a tvorby životného prostredia, z titulu nesúlady s novou nadradenou regionálnou územnoplánovacou dokumentáciou atď.

Spracovaný dokument „Územný plán (ÚPN-O) obce Gbeľany, návrh“ sa posudzuje ako variant riešený v dokumentácii návrhu územného plánu a variant nulový - stav, ktorý by nastal ak by sa

navrhovaný dokument neprijal. Keďže ide o návrh ÚPN – O obce, ktorá má menej ako 2000 obyvateľov a ktorý sa v zmysle zák.č. 50/76 Zb. v platnom znení vypracováva ako nevariantný návrh, neuvažuje sa s variantným riešením.

V zmysle záväznej časti Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001), schválenej nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z. obec Gbeľany:

- leží v záujmovom území rozvojovej kvartérnej žilinsko – martinskej aglomerácie,
- leží v záujmovom území žilinsko – martinského ťažiska osídlenia najvyššieho celoštátneho a medzinárodného významu,
- leží v záujmovom území centra osídlenia prvej skupiny sídelnej štruktúry, prvej podskupiny ako centra celoštátneho významu,
- je súčasťou dopravného regiónu Severozápadné Slovensko s dopravnogravitačným centrom Žilina/Martin.

Obec Gbeľany sa ako súčasť suburbánneho pásma okolo mesta Žilina stáva súčasťou územia na ktoré sa vzťahujú všeobecne záväzné nariadenia Žilinského samosprávneho kraja č.6/2005, dodatku č.1 k VZN č. 6/2005, č. 17/2009 a č. 26/2011 o záväzných častiach zmien a doplnkov č. 4 ÚPN – VÚC Žilinského kraja. V ich zmysle je mesto Žilina centrom osídlenia 1. skupiny, prvej podskupiny, ako centrum celoštátneho významu. Je významným osídlením v rámci ťažiska osídlenia najvyššej úrovne (žilinskomartinské), ako súčasť aglomerácie celoštátneho a medzinárodného významu s významným postavením v Euroregióne Beskydy, zahŕňajúcom prihraničné územie styku troch štátov: SR, ČR a PR. V rámci rozvojových osí je súčasťou rozvojovej osi prvého stupňa: považská rozvojová os – Trenčín – Žilina, žilinsko-podtatranskej rozvojovej osi: Žilina – Martin – Poprad (- Prešov), žilinsko – kysuckej rozvojovej osi: Žilina – Čadca – hranica SR/ČR. Obec Gbeľany je priamou súčasťou rozvojovej osi tretieho stupňa: žilinská rozvojová os: Žilina – Varín – Terchová.

Základná urbanistická koncepcia priestorového usporiadania a využívania katastrálneho územia obce Gbeľany rešpektuje v návrhu územného plánu obce súčasné základné priestorové usporiadanie a využívanie katastrálneho územia, nenavrhuje ich zásadnú zmenu. Principiálne sa rozvíja podľa už založeného funkčného a priestorového usporiadania a v rámci neho založených trendov.

Návrh ÚPN – O Gbeľany definuje resp. vymedzuje v riešenom území nasledovné funkčné územia v závislosti na podiele prevládajúcej funkcie vo vymedzenom území obce:

- A – územia obytné navrhované s plochami rodinných domov,
- A1 – územia obytné s plochami rodinných domov pozdĺž východnej strany Kostolnej ulice,
- A2 – územia obytné s plochami rodinných domov z obdobia 1945 - 1990,
- A3 – územia obytné s plochami rodinných domov z obdobia po roku 1990
- AB – zmiešané územia obytné a občianskej vybavenosti, s prevažujúcim podielom občianskej vybavenosti,
- B1 – územia národných kultúrnych pamiatok
- B2 – územia základnej školy, B3 – územia materskej školy,
- B4 – územia doškolovacieho strediska spoločnosti KIA Motors Slovakia,
- C – územia športu,
- D – územia priemyselnej výroby,
- D1 – územia s prevahou poľnohospodárskej výroby,
- E – územia železnice,
- F – územia cintorínov,
- G – územia významnej zelene
- H – územia voľnej prevažne poľnohospodárskej krajiny,
- I – územia lesnej krajiny,
- I1 – územia lesnej krajiny v 2. stupni ochrany prírody,
- J – územia vodných tokov a biokoridorov K – územia technickej vybavenosti.

Základom pre navrhované rozvrhnutie funkcií, resp. území s vymedzenými regulatívami je ich súčasné rozloženie, v princípe stanovené historickým vývojom a predchádzajúcim územným plánom obce, vrátane jeho uplatnených zmien a doplnkov. Primárnou funkciou územia obce zostane funkcia bývania v rodinných domoch, ku ktorej sa pridružila funkcia ochrany a dotvárania lesnatolúčneho prírodného prostredia a funkcia priemyselnej výroby. Pozdvihnutie výrobnej (priemyselnej) funkcie do primárnej polohy v konečnom dôsledku by malo byť o.i. zdrojom výraznejšej zamestnanosti a ekonomického profitu obce, podnikateľov, občanov. Rozvoj poľnohospodárskeho výrobného potenciálu neprekročí rámec sekundárneho postavenia tejto funkcie v nových podmienkach obce.

Z hľadiska potrieb územného plánu obce **ako hlavné ciele** v rozvoji územia obce odvodené od strategického cieľa uviesť nasledovné:

- *zostať vidieckym sídlom priemernej obecnej veľkosti z hľadiska počtu obyvateľov a vybavenosti v zázemí osídlenia mesta Žilina so všetkým štandardom základnej sociálnej, občianskej a technickej vybavenosti, zodpovedajúcim takémuto druhu sídla v systéme osídlenia zázemia mesta Žilina,*
- *byť súčasťou sídelných zoskupení tuzemského i cezhraničného charakteru (Združenie /Mikroregión/ Terchovská dolina, MAS Terchovská dolina...), do ktorých vloží okrem iného svoj primeraný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky, rekreácie, kultúry, výroby a komunálneho hospodárstva...,*
- *na území obce treba viac rozvíjať kultúrohistorickú dimenziu obce, ktorej „konzumentom“ bude nielen trvale bývajúce obyvateľstvo, ale aj návštevníci, turisti a rekreanti či prechodne bývajúci,*
- *mať v území viac pracovných príležitostí na podklade diverzifikovanej ekonomiky založenej aj na miestnych prírodných, materiálnych, historických a ľudských zdrojoch (nielen priemyselný park...),*
- *ochraňovať a zveľaďovať prírodné prostredie ako súčasť kvalitného životného prostredia a ako predpoklad pre primeraný rozvoj cestovného ruchu, turizmu, rekreácie,*
- *rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu koordinovať s okolím (región, susediace obce).*

Primárnou funkciou územia obce v k.ú. Gbeľany zostane funkcia bývania, priemyselnej výroby a územia ochrany prírody, naďalej bude založený na integrovanom vzťahu medzi obcou a susediacimi sídlami ako i vzťahu medzi najbližším mestom Žilina a obcou Gbeľany. Sídla budú vzájomne kooperovať, spolupracovať. Obec bude do vzťahov stále viac vkladať svoj potenciál spočívajúci v poskytovaní možnosti trvalého bývania v dopravne prijateľnej dostupnosti zamestnania (okrem priemyslu v obci a jej blízkom okolí najmä v Žiline), kvalite životného prostredia, možnosti rozvoja rekreácie, turizmu a cestovného ruchu na podklade kvalitnej prírody a kultúrohistorických daností. Gbeľany budú stabilne miestom priemyselnej výroby a zdrojom rastlinnej a živočíšnej produkcie a aj miestom disponibilného územia pre vedenie nadradených líniových diel technickej infraštruktúry (ZVN vedenia, VN elektrické vedenia, plynárenské zariadenia, kanalizačný zberač, cesta II/583, II/583A, železničná trať, Vodné dielo Žilina, náhradný biokoridor...).

Pri hodnotení očakávaných vplyvov nových rozvojových zámerov na životné prostredie možno konštatovať, že pri návrhu bývania, nových priemyselných zónach, dopravných zariadeniach sa predpokladá ich negatívny vplyv. Ten je možné eliminovať prijatím navrhovaných opatrení, tak aby nedochádzalo k poškodzovaniu životného prostredia.

Návrh ÚPN-O Gbeľany možno akceptovať po zapracovaní návrhu opatrení.

Tab. 18: Významnosť vplyvov na zložky životného prostredia

Vplyvy na zložky ŽP	Variant 1				
	Bez vplyvu	Málo významný vplyv	Významný vplyv	Veľmi významný vplyv	Variant 0 + -
Horninové prostredie		0			-
Klimatické pomery		0			-
Ovzdušie		-			-
Vodné pomery podz.		0			-
Vodné pomery povrch.			+		-
Pôda, lesy		-			-
Fauna		0			-
Flóra		0			-
Biotopy		0			-
Krajina		-			-
Chránené územia		0			0
USES		0			-
Obyvateľstvo			+		+-
Kultúrne a historické pamiatky			+		-

Vysvetlivky: 0-bez vplyvu, - negatívny vplyv, + pozitívny vplyv.

C.IX. ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA)

Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica
odbor starostlivosti o sídla, regióny a krajinu

C.X. ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ

Materiál použitý pri vypracovaní správy:

- Krajinnoekologický plán obce Gbeľany, Peter Hajnik - Agentúra Extrem tour's (06/2016)
- Územný plán obce Gbeľany, návrh, Ing. arch Kristiník, URBARCH SK, Žilina 10/2017
- ÚPN VÚC Žilinského kraja (združenie VÚC Žilina, 1998), záväzná časť vyhlásená nariadením vlády SR č. 223/1998 zo dňa 26.05.1998
- ÚPN VÚC Žilinského kraja - Zmeny a doplnky ÚPN - Zmeny a Doplnky č.1 (02/2005), č.2 (07/2006), č.3 (05/2008), a č.4 (03/2011) a č.5. (01/2018)
- Atlas krajiny Slovenskej republiky, Ministerstvo ŽP SR, 2002
- Aktualizácia prvkov RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto, (SAŽP 2006)
- Program odpadového hospodárstva obce Gbeľany
- www.gbelany.eu

C.XI. DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

V Gbeľanoch dňa 14.10.2019

Ing. Jozef Martinček, starosta obce Gbeľany